Peyami Safa

KAVGA YAZILARI

BOĞAZİÇİ YAYINLARI

BOĞAZİÇİ
YAYINLARI

KAVGA YAZILARI...

Peyami Safa

Hazırlayan
Ali Ergenekon

Boğaziçi Yayınları/ **91**

Kapak: Hamit Yüksek
Dizgi - Montaj: Resital
Baskı: Pamuk Ofset
Cilt: Mutlu Mücellithanesi
ISBN 975-451-012-1
Baskı Tarihi: Ekim 1989

Boğaziçi Basım ve Yayınevi, Kâzım İsmail Gürkan Cad.
12/25 - Cağaloğlu/İstanbul. P. K. 1397. Telefon : 526 09 77

İÇİNDEKİLER

KAVGA YAZILARI...

BİR ALLAHSIZA CEVAP
ALLAHSIZ OKUYUCUNUN İKİNCİ MEKTUBU
ALLAHIMIZA AİT SORULARA BİR CEVAP DENEMESİ
C.H.P. VE DİNSİZLİK
HALK PARTİSİNİN LAİKLİĞİ
İNÖNÜ'NÜN BİR İDDİASI ÜZERİNE
KÖY ENSTİTÜLERİ
ALLAH KORKUSU OLMAYINCA
RUHUMU GERİYE VER

NAZIM HİKMET'E

SÜRÜ ADAMI
ŞARLATAN
BOYALI CÜMLE
KARL MARKS VE NAMIK KEMAL
BİRAZ AYDINLIK:1
BİRAZ AYDINLIK:2
BİRAZ AYDINLIK:3
BİRAZ AYDINLIK:4
BİRAZ AYDINLIK:5
BİRAZ AYDINLIK:6
BİRAZ AYDINLIK:7
NAZIM HİKMET'İN HİCİV ŞİİRİ
PEYAMİ SAFA'NIN CEVABI
CİNGÖZ RECAİ'DEN NAZIM HİKMET'E
NAZIM HİKMET'İN SON PİYESİ
VAY KAHPELERİNKAHPESİ

AZİZ NESİN'E

BİR HABİSİN AKIBETİ
BİLİRKİŞİ RAPORU
BOŞUNA ÇIRPINIYOR

KIZIL ÇOCUĞA

KIZIL ÇOCUĞA MEKTUP
KIZIL ÇOCUĞA İKİNCİ MEKTUP
KIZIL ÇOCUĞA ÜÇÜNCÜ MEKTUP

NADİR NADİ'YE

BİR FRANSIZ BAŞYAZARI VE BİZİMKİLER
SEVİMLİ BİR ARKADAŞIN ACIKLI HALİ
YÜKSEKLERDE UÇMALARI TEHLİKELİDİR
SOLCU VE KOMÜNİST TERİMLERİ
RAHMETLİ BABALARI SAĞ OLSAYDI
HANGİSİ VEHİM?
GARİP BİR CEVAP KARŞISINDA
VEHİM Mİ, GAFLET Mİ?
GAFLETLERİN GAFLETİ
YILAN HİKAYESİNİN SONU
GAFİLLER LİSTESİ

İFTİRALARA KARŞI

BİR CADALOZUN İFTİRALARI
KOMİK İFTİRA
İFTİRA DEPRENİŞLERİ

TOPUNA BİRDEN CEVAP

İftiralar karşısında tahrikçilerin topuna cevap
DİN, İLİM VE İLAHİYAT (ÇETİN ALTAN'A)
ÜÇ NOKTANIN MANASI (F.RIFKI ATAY'A)
İLÂHİ ADALET VE ALLAH (MUHSİN ERTUĞRUL'A)
HÜSEYİN CAHİD'LERİN GEÇİT RESMİ
HÜSEYİN CAHİD VE AHLÂK
VATAN TÜCCARI A. EMİN YALMAN'A
"MİLLİ DÜŞMANLARI"
BİR ZINDIKIN ÖLÜMÜ
BİR AKTÖRÜMÜZE CEVAP
CAHİT SITKININ SOLCULUĞU
CÂHİD SITKI MARKSİSTMİYDİ?
GENÇ BİR İLİM ADAMIMIZA CEVAP (F. KADRİ TİMURTAŞ'A)
EKSİK ALFABE VE BOZUK TÜRKÇE (BURHAN FELEK'E)
BİR ARKADAŞA CEVAP (VÂLÂ NURETTİN'E)
BİR CEVAP (PROF. MEHMED KAPLAN'A)
BU NE BİÇİM HUKUK DİLİ (İSMET SUNGURBEY'E
DOÇENT SUNGURBEY'İN YALANLAMASI
BİR DOÇENTİN TEKZİBİ ÜZERİNE
MANCHESTER GUARDİAN'A CEVAP
KARANLIK ADAMIN MASKESİ DÜŞTÜ (PANDİT NEHRU'YA)

KİTAP HAKKINDA BİRKAÇ SÖZ.

Bu eser Peyami Safanın kavga yazılarının bir kısmının derlenmesinden meydana gelmiş bir "VESİKA-Kitap"tır.

Bu Vesika-Kitap aynı zamanda bir tarih dosyasıdır.

Zira yazıların mühim bir kısmı 1935 tarihini taşımakta. Yani yarım asrı aşkın bir devreyi göstermektedir.

Ayrıca dikkat edilirse günümüze kadar olanca şiddetiyle devam eden sağ-sol kavgasının belki başlangıcını teşkil etmektedir.

Bu günkü kavganın anlaşılabilmesi için bu eserdeki yazıların gösterdiği çizgi elbetteki en büyük yardımcı olacaktır.

Esere, kavganın daha iyi anlaşılabilmesi için Nazım Hikmetin Peyami Safa' için yazmış olduğu meşhur hicviyye ve İsmet Sungurbey'in tekzip yazısı da aynen alınmıştır.

Böylece eserin bir tarih dosyası bir vesika kitap olarak okuyuculara sunulması ilk gaye olmuştur..

Boğaziçi Yayınları..

ÖNSÖZ

En büyük fıkra yazarımız Peyami Safa'nın "Kavga Yazıları"nı şu maksatla topladık. Önce hala devam eden bu kavganın yakın tarihi, fikir cephesiyle ortaya çıksın... Çıksın ki sonra bu günkü durum hakkında sağlam bir hüküm verilebilsin... Sonra da sağdan veya soldan araştırma yapmak isteyenlere bir vesika kitap, kaynak kitap vazifesi görsün...

Nitekim okuyucular bu kitabı bitirdikleri zaman Türkiye'de sağ sol kavgasının niçin ve nasıl bu kadar zaman devam etmiş olmasını izahta büyük güçlük çekeceklerdir. Zira bu kitabın bir bölümünü teşkil eden "Nazım Hikmet" için yazılanlarda göreceklerdir ki bu münakaşanın fikir ve felsefe cephesini Peyami Safa Glasnost'tan önce kazanmış ve işi 1935'de bitirmiştir. Hatta bu tarihten sonra sol felsefî ve fikrî planda marksizmi konuşmaya asla yanaşamamış ve sadece gizli teşkilat ve bayağı progagandalarla iktifa etmek zorunda kalmıştır.

Bu kitabın bir başka bölümünü teşkil eden "Kızıl çocuğa mektuplar"da ise, işin bir defa daha Peyami Safa tarafından fikir planında bitirildiği görülecektir. Ve yine görülecektir ki Türkiye'de marksizmi, marksizmin bütün çeşitlerini ve tenkitlerini en iyi bilen insan Peyami Safa'dır. Hatta bazıları onu marksizme cevap vermek isterken marksizmi marksistlerin anlatamayacağı berraklıkta anlatarak onların ekmeğine yağ sürdüğünü şaka yollu olsa da ifade etmişlerdir. Ne

var ki cevapların da ayni berraklıkla verildiği ortadadır.

Peyami Safa'nın bu idrak üstünlüğü, felsefî derinlik ve tenkit kudreti karşısında bunalan solcular ise işi küfüre, tahrike, iftiralara nihayet kalaşnikofa götürmekten başka çare bulamamışlardır.

Bu vesika kitapta, küfre, saldırıya, mugalataya, her zaman fikrin kürsüsünden ve yüksekliğinden cevap vermeyi bilmiş bir büyük kalemin kavga yazılarının bir kısmını bulacaksınız. Tabii bu bir fikir kavgasıdır. Vatan sever bir yüreğin, inanan bir gönlün ve idrak sahibi bir kafanın fikir kavgası...

Bu büyük kalem 1961'de sustu. O günden sonra olanlar ne vatanın başına gelenlerin izahı da bu yazılarında.

İST. 2.3.1989
ALİ ERGENEKON

KAVGA YAZILARI...

- BİR ALLAHSIZA CEVAP
- ALLAHSIZ OKUYUCUNUN İKİNCİ MEKTUBU
- ALLAHIMIZA AİT SORULARA BİR CEVAP DENEMESİ
- C.H.P. VE DİNSİZLİK
- HALK PARTİSİNİN LAİKLİĞİ
- İNÖNÜ'NÜN BİR İDDİASI ÜZERİNE
- KÖY ENSTİTÜLERİ
- ALLAH KORKUSU OLMAYINCA
- RUHUMU GERİYE VER

BİR ALLAHSIZA CEVAP

Şu kısa okuyucu mektubu göründüğü kadar ehemmiyetsiz değildir!

"Koca Peyami,

"Şu Allah, Allahçı lâfları senin ağzına yakışmıyor. Çünkü kafan işliyor ve mantığın sağlamdır.

"Yoksa sende de mi öteki dünya korkuları başladı?

İmza yerinde de şu cümle: "Komünist filân değil. Sadece Allahsız: Safir Kafalı."

❐ ❐ ❐

Ey koca kafalı,

Dünyanın Eflâtun'dan Fârâbî'ye, İbni Sînâ'ya, Mevlânâ'ya, Newton'a, Hegel'e, Einstein'a, Bergson'a ve bugün hayatta bulunan doğulu, batılı meşhur ilim adamları ve filozoflara varıncaya kadar "kafası işleyen" ve "mantıkları sağlam" yüz binlerce dahî ve mütefekkir Allaha inanırlar.

Kafası dalaverecden başka bir şeye işlemeyen karaborsacılar, vurguncular, düzenbazlar ve çeşit çeşit günahkârlar arasında Allah'a inanmayanlar pek çoktur.

Allahı körükörüne inkâr etmek kolaydır ve çok kârlı görünür: İnsanı hesap vermekten, mesuliyetten, vicdan azabından, ceza korkusundan kurtarır. Fakat Allahı metafizik, felsefî ve ilmî delîllerle inkâr etmek

isbat etmekten daha zordur. Allah fikri öyle bir güneştir ki onsuz her izah karanlıkta kalır. Allahsız filozoflar bile hedefini şaşırmayan karanlık bir tabiat şuuruna inanmışlardır. Arada, bir kelime ve derece farkından başka bir şey kalmaz. Mahiyet aynıdır.

Ben Allaha öteki dünya düşüncesinden en uzak olduğum çocukluk çağımda inanmağa başladı. Bütün ömrüm bu inancımı kontrol etmekle geçti. Mizacım bakımından, inanmaktan ziyade şüphe etme meylim vardır. Boşuna inanmaktan ve boşuna şüphe etmekten çok sakınırım. Bence, şüphe edilecek şeyden şüphe etmemek ve şüphe edilmeyecek şeyden şüphe etmek ahmaklıktır. Benim imânım, şüpheye karşı, adım adım kazanılmış bir dikkat, inceleme, tenkid ve bilgi zaferidir.

Allah, kendisini kabul ettirmek için, insana yeter derecede bilgi imkânı vermiştir. Fakat gizli bir varlığın (hele Allah'ın) yokluğunu isbat etmek için her şeyi bilmek lâzımdır. Hiç kimse bu küllî bilgiye sahip olduğunu iddia edemez. Allah'a inanmak değil, inanmamak insanın boyunu aşar.

Unutma ki, insanlar arasında Allah'a inanan dehâlar ve büyük zekâlar pek çoktur; eşekler arasında ise, hiç yoktur!

Milliyet, 1958

Allahsız okuyucunun İkinci mektubu

Geçen gün, burada kısa bir mektubunu cevaplandırdığım Allahsız okuyucumun bir mektubunu daha aldım. Yazımın sonundaki kaba lâtifeye sitem ve Allahı inkârda ısrar ediyor. Sitemini haklı, ısrarını haksız, fakat onun anlayış zaviyesinden tabiî buldum. Hakikî ismini bildiren sayın Erdoğan Gölge, Allaha inanmanın ölüm korkusundan doğduğunu sanıyor. Bu inancım menşei "yok olma korkusudur" diyor ve ilâve ediyor:

"Allahın mevcudiyetine yegâne delil olarak gösterdiğiniz imanın, yoktan var oluşu için, korkuyu izaleye matuf bir tazyik, ne kadar basit bir sebep oluyorsa, bunu bilen için var olan imanın yok oluvermesi de o kadar basit bir netice olur."

Allahın varlığına tek delil olarak imânı hiç bir zaman göstermiş değilim.

Allaha iki türlü inanılır:

1. His veya sezgi yoluyla. Bunun delili yoktur; varsa içimizdedir. Başkasına kabul ettirilemez. Merhametli bir insanın merhamete inanması gibi. Merhametsiz bir adama bunu isbat etmek mümkün değildir. Çok defa o merhamet duygusunu menfaat kaygusunun kılık değiştirmiş bir şekli gibi görür.

2. Akıl ve ilim yoluyla. Allahın varlığı metafizik bir konudur. Eski veya modern ontoloji (varlık felse-

fesi), epistemoloji (bilgi nazariyesi), fenomenoloji (fenomen nazariyesi) Allahı kabul veya red etmek için şart olan bilgi disiplinleridir.

Bir gazetenin küçük sütununda bu mesele münakaşa edilemez. Fakat okuyucumuzun hatalı bulduğum fikirlerini cevaplandırmak kolaydır.

Eğer yalnız ölümden korkanlar Allaha inanıyorlarsa, ölümü göze alan nice kahramanların, azizlerin, velîlerin, bir dâvâ yolunda bilerek ve isteyerek ölenlerin Allaha niçin inandıklarını izah etmek mümkün olmaz.

Sayın okuyucu diyor ki:

"Allaha inanma ihtiyacını doğuran korkuyu emziren meçhulâttır. Saydığınız zevatın (yâni Allaha inanan meşhur filozofların ve ilim adamlarının) çoğu, değil Sputnik'ten, elektrikten bîhaberdi".

Bugün hayatta olduklarını yazdığım ve Allaha inanan birçok filozoflar ve tabiat âlimleri Sputniği ve elektriği bizden iyi bilirler. Çünkü aralarında büyük fizikçiler, astronomlar ve atom âlimleri vardır. Eskiler bunları bilselerdi, Allahın varlığına yeni deliller bulmuş olacaklardı.

26. 9. 1958

ALLAHIMIZA AİT SORULARA BİR CEVAP DENEMESİ

Samimiliklerinden şüphem olmıyan bazı okuyucularımın Allah'a dair soruları ile karşılaşırım. Bu sütuna en muazzam metafizik meselenin fihristi bile sığmaz. Felsefe disiplininden uzak kalmış olanlara en basit kavramları bile kaba saba izah etmek imkânsızdır. Fakat son defa mektubunu aldığım genç bir okuyucumun hararetli isteği beni bir izah denemesine sevkediyor. Kaba saba ve üstün körü.

Kâinat ya tesadüfün veya Allah'ın eseridir. Tesadüfün eseri olabilmesi için, atomdan sayısız yıldızlara ve galaksilere kadar onu vücuda getiren ve en büyük rakamlarla bile ifadesi imkânsız derecede çok sayıda elemanın (unsurun) yanyana gelmesini sağlıyan bitip tükenmez tesadüflerin birleşmesi lâzım. Buna inanmanın Allah'a inanmaktan çok daha az makul olduğunu göstermek için şöyle bir misale başvurulur: Bir maymunun önüne bir yazı makinesi koyunuz. Tuşlara rastgele vurmaya başladığını farzediniz. Maymun, kaç milyon, kaç milyar kere vurmalıdır ki, rastgele yanyana gelen harflerden nihayet Shakespeare'nin tam bir eseri meydana gelsin? En büyük matematikçiler, ihtimalî hesapla bunun cevabını vermekten acizdirler.

Kâinat Shakespeare'in bir eseri kadar sayılı unsurlardan meydana gelmiş ve o kadar küçük değildir.

İçinde sayılmayacak kadar çok eser, sistem, organizasyon, cansız ve canlı varlık terkipleri vardır. Bunları yaratabilmek için, kaç milyar tesadüf maymununun kaç milyar sene elele verip çalışması lâzım. Bunu bilmek büsbütün imkânsız. Bunun sadece imkânına inanmak da Allah'a inanmaktan milyar kere daha zor. Hele Protoplazmadan insan şuuruna ve oradan da medeniyetlerin tarihine çıkılınca önümüze yığılan harikalar. Allah'a inanmayı bırakıp da tesadüf maymununa iman etmeyi maskara edecek bir zenginliğe varıyor.

Hemen ilâve edeyim: Allah'ın isbatı bu kadar kolay değil. Fakat bu kadarcık bir düşünce bile, Allah'ın mevcut olmadığını isbat etmenin imkânsız derecede zor olduğunu hissettirmeye kâfi.

Aziz okuyucular, bu dar sütundan daha fazlasını beklemezler sanırım.

Tercüman

C.H.P. ve DİNSİZLİK

C.H.P. dinsiz olmadığını ilân etti. En büyük muhalefet partimizin buna lüzum görmesi, en ileri Batı memleketlerinde (Amerika'da, İngiltere'de, Fransa'da, İtalya'da, Almanya'da, Avusturya'da ve diğerlerinde) olduğu gibi din hayatının kuvvetle yaşandığını, mâbetlerin dolup taştığını, radyolarda dinî vaazlar verildiğini, kiliselerdeki âyinlerin radyolarla neşredildiğini ve Türkiyedekinden farklı olarak bu memleketlerin çoğunda Hıristiyan partileri bulunduğunu nihayet C.H.P. nin de idrâk ettiğine işarettir.

Fakat C.H.P.nin samimî olarak hidayete erdiğini kabul etmekten daha az hatalı bir şey varsa, o da bu partinin ileri gelenleri arasında dindarların da, dinsizlerin de bulunmasıdır. Meselâ Falih Rıfkı Atay dostumuz, vaktiyle."Büyük Doğu" mecmuasının anketindeki "Allaha inanıyor musunuz?" sorusuna, açık ve kesin şekilde "hayır!" cevabını veren iki kişiden biridir. Öteki de Zekeriya Sertel'di.

Yine vaktiyle bir mecmuada kendisinin solcu olduğunu büyük Puntolarla ilân eden Cemil Barlas adındaki zat da Müslümanlık ve umumiyetle din konularında pek sinirli konuşmakla tanınır. Dün okuduğumuz bir demecinde, Halk Partisinin dinsizlikle itham edilmeyi reddeden açıklamasını lâiklik'e aykırı buluyor ve partisini tam tersine bir çıkışla suçlandırıyordu.

Demirperde gerisi müstesna, dünyanın hiç bir memleketinde bir siyasî partinin "ben dinsiz değilim" demesi lâikliğe aykırı değildir. Amerika'da Cumhurbaşkanı, İncil'e el basmadan vazifeye başlayamaz. Eisenhower'in Amerika'yı bugünkü yüksek seviyeye getiren âmillerin başında din hayatının geldiğine dair resmî demeçleri vardır. Fransa'da De Gaull'ün ve partisinin. Almanya'da Adenauer'in ve partisinin dinî inançlara ne kadar bağlı olduklarını herkes bilir. Halk Partisindeki dinsizlerin iddia ettikleri tarzda bir lâiklik ancak Sovyetler Birliğinde ve peyklerinde vardır. İkinci Dünya Harbinde askerin mâneviyatını kuvvetlendirmek için cepheye resmen papazlar gönderen Rusya bile, başı sıkışınca Allaha avuç açmıştır.

Cumhuriyet Halk Partisi, mikrofonunu ikide bir dinsizlere ve solculara kaptırmağa devam ettikçe, göğsüne ve sırtına halkın yapıştırdığı dinsiz yaftasından kurtulamaz. Hele, bu güne kadar, Müslümanlık hakkında ağzından bir tek güzel söz duymadığımız muhterem dostumuz İnönü'nün Türkiye'de mevcut olmayan irtica hareketleri aleyhine konuşmayı normal bir şekilde mevcut olan din hayatı ve hassasiyeti lehine konuşmaya tercih etmesi, Halk Partisi üzerinde biriken şüpheleri kuvvetlendirir.

Eğer bilmiyorsak ve muhterem İnönü sahiden dindarsa, oldu olacak, bir kere de onun Eyüp Sultan Hazretlerini ziyaret etmesi, bu gufran ayında, partisinin din konusundaki tasasızlıklarını ve günahlarını affettirmek şansını da kazandırabilir.

Tercüman

HALK PARTİSİNİN LÂİKLİĞİ

CUMHURİYET Halk Partisinde bir grup varmış ki, Kurultayda, lâiklik umdesinin altı oktan çıkarılması için mücadeleye hazırlanıyormuş. Çünkü bu umde, partiye dinsizlik damgasının vurulmasına ve 1954 seçiminin kaybına sebep olmuş.

Lâiklik ve Cumhuriyetçilik yeni Türk devletinin temelleridir. Anayasamızın da esas hükümleri arasında bulunduğuna göre, bu prensiplerin herhangi bir parti için hedef olamayacağı iddia edilebilir. Çünkü hedef varılmamış gaye demektir. Varılmış gayelerin bir parti için mücadele sebebi olamayacağını söyleyenlerin bir bakıma hakları vardır.

Fakat Cumhuriyet Halk Partisine dinsizlik damgasının vurulmasına sebep, lâiklik umdesi değildir. Öyle olsaydı, lâikliğe muarız hiçbir parti bulunmadığına göre, bütün partilerin aynı itham altında kalmaları lâzım gelirdi.

Cumhuriyet Halk Partisinin dinsiz tanınmasına sebep, bu parti organı gazetelerde, dinsizliklerini saklamayan muharrirlerin her fırsatta Müslümanlığa hücum etmeleridir. Kimi din öğretimine saldırır, kimi bir İslâm medeniyeti olmadığını haykırır, kimi senede bir yıkandığını ve dinsiz olduğunu yazar, söyler, meclislerde Hazreti Muhammed'e iğrenç kelimelerle söver. Halk Partisi, kendi gazetelerinde, bu zındıklara söz hakkı vermeğe devam ettikçe, unvanının başına

"Cumhuriyet" değil. "Şeriat" kelimesini koysa, yine Müslümanlığa ve mânevi değerlere saygı beslediğine hiç kimseyi inandıramayacaktır.

Bu partide lâikliği dine karşı tarafsızlık gibi gerçek mânasıyle anlayanlar yanında, onu dinle mücadele şeklinde mânalandıranlar da vardır ve yazık ki partinin sözcülüğünü ve çığırtkanlığını yapanlar da bunlardır.

Bu iki hizipten hangisi Cumhuriyet Halk Partisidir? Ben Ulus'ta çalışırken, gazetenin her iki anlaşıya da sütunlarını açtığını görüyor ve bu telif kabul etmez zıtlığın derin huzursuzluğunu duyuyordum.

Başka milletlerin partilerinde de sağ, sol grupları vardır. Fakat aralarındaki anlayış farkı prensip değil, derece farkıdır. Bizde, yalnız Cumhuriyet Halk Partisine inhisar etmeyen bu prensip hizipleşmeleri, parti programlarının ilmî vuzuhsuz ve kaypak program maddeleri, partilerin idareci zümresi arasında ilmî otoritelerin bulunmamasından ötürü, yarı münevver ve politikacı kafasiyle hazırlanmıştır.

Cumhuriyet Halk Partisi Kurultayı, programda bir tâdil yapmak niyetinde ise, bu işle meşgul olacak komisyonda ilmî zihniyetin hâkim olmasını sağlamağa çalışmalıdır. Partiyi temsil eden gazeteler ve müfrit ve şüpheli solcu propagandalarla yüzde sekseni Müslüman ve milliyetçi Türk milletini inciten yazar ve yazılardan kurtulmalıdır. Ancak o zaman, biz de, Cumhuriyet Halk Partisinin gerçek mânasıyle lâik mi, yoksa din düşmanı mı olduğunu anlayabiliriz.

16. 5. 1956

İNÖNÜ'NÜN BİR İDDİASI ÜZERİNE

Sayın İnönü, Bilecik'deki demecinde, şöyle bir iddia ortaya attı. "Yirminci Asırda Osmanlı İmparatorluğunun birinci defa dini siyasete âlet etmesinde İmparatorluk batmış, ikincisinde vatan güç halle kurtulmuştur. Bunların birincisi İmparatorluğun bütün müslümanları Cihadı Mukaddese dâvet etmesidir. İmparatorluk battı. İkinci teşebbüs Millî mücadelede Halifenin Türk Milleti aleyhine fetva çıkarmasıdır."

Günlük politika propagandalarında yakın bir tarihin gerçeklerini tahrifin ve mübalâganın bir haddi vardır ki, bunu, sayın İnönü gibi her iki Harpte de Ordu hizmetinde bulunmuş eski bir askerin bizden iyi bilmesi gerekir. Hiçbir siyâsî ve askerî tarihte Osmanlı İmparatorluğunun Birinci Dünya Harbinde Cihadı Mukaddes ilân ettiği için Harbi kaybettiği ve battığı iddiasına rastlanmaz. Cihadı Mukaddes ilân edilmesi İslâm âlemini kazanmak için bir politika idi ve işimize yaramazdı. Fakat harbi kaybetmemizin askerî sebebi bu değildir. Osmanlı İmparatorluğu Almanya, Avusturya-Macaristan İmparatorluklarının peşine takılarak harbe girdi ve onlarla beraber harbi kaybetti. Bu siyâsî hatada hiçbir dinî tesir yoktur. Bilâkis, o devrin yegâne Din Partisi Hürriyet ve İtilâf buna muarızdı. Birinci Dünya Harbinden sonra yalnız Osmanlı İmparatorluğu değil. Almanya ve Avusturya-Macaristan

İmparatorlukları da tasfiyeye uğradılar. Tarihî sebepleri pek iyi bilinen bu neticenin Cihadı Mukaddes ilânile hiçbir ilgisi yoktur.

Millî Mücadelede. Halifenin ihanetine rağmen, birçok Din adamları. Din âlim ve şairleri millî dâvamızı desteklediler. İstiklâl Marşımızın şairi en büyük İslâm şairimizdi. Bu manzume Büyük Millet Meclisinde okunduğu zaman Meclisi çınlatan Tekbir sesleri ve bütün Millet vekillerini saran dinî vecid ve heyecanı Meclis zabıtlarında okumak mümkündür (O devre mebuslarından da bunu defalarca dinledik). Başta Atatürk. Hacı Bayram Camiinde dua eden heyetin ve Din adamlarının fotoğrafları Ankarada hâlâ satılmaktadır.

Harp zamanlarında bütün Milletler maneviyatı yükseltmek için din duygularını da seferber ederler. İkinci Cihan Harbinde Sovyetler bile orduya papaz yolladılar. Bütün bunlar dinî siyâsete âlet etmek midir?

Barış zamanlarında da lâik Devlet adamları resmî nutuklarında her vesile ile Tanrıya hamdederler. Noel ve Yılbaşı mesajlarının dinî mahiyetlerini herkes bilir. Eisenhower, Birleşik Amerika'nın bugünkü ileri medeniyet seviyesine yükselmesinde Dinin de büyük bir âmil olduğunu tekrarlamıştır. Bütün bunlar da dini siyâsete âlet etmek midir? En ileri Avrupa ve Amerika memleketleri niçin batmıyorlar acaba?

Adnan Menderes'in dünkü gazetelerde çıkan demeci Hak ve Hakikatin bir şaheseridir. Bizde laikliğe hiçbir lâik memleketin vermediği çarpık bir mana verip dini siyâsete karıştıranlar Sayın İnönü gibi düşünenlerdir. Lâik memleketlerde Din Partileri de, Din Üniversiteleri de, Din teşkilâtı da. Din misyonerleri de vardır. Onlara benzemek isteyenler hangi

zındık ve Allahsız memleketi örnek almak istediklerini lütfen söylerler mi? Yarım Asır evvel 31 Mart ihtilâlini yumurta hâlinde ezmiş bir memlekette irticaın hortladığını veya hortlayacağını iddia etmek onu kışkırtmaya boşyere çalışmak olur. Muhterem İnönü'ye bu politikayı yakıştıramıyoruz. İrtica ihtimaline karşı hepimiz en az onun kadar uyanıkız, emin olsun. Ortalığı telâşa vermeye lüzum yoktur.

cüman

KÖY ENSTİTÜLERİ

Sayın İsmet İnönü, Köy Enstitüleri bahsinin yeniden tazelendiğini ve taşıdıkları fikirler yüzünden bu Enstitü mezunlarile uğraşıldığını söylemiştir. Maarif Vekili Tevfik İleri bu iddiayı tekzip etti. Taşıdıkları fikirlerden dolayı değil, adliyeye intikal eden ağır suçlardan dolayı, 9, ağır hakaret suçundan dolayı da 3 öğretmenin Vekâlet emrine alındığını bildirdi.

Hakikatte, Köy Enstitüleri konusunu halk efkârına sunan ve bize hatırlatan bizzat sayın İnönü oldu. Yakın bir geçmişe gözlerimizi çevirirsek, orada bu davanın şöyle alevlendiğini görürüz: 1951'de, rahmetli avukat Kenan Öner, Hasan-Âli Yücel'in Maarif Vekilliği zamanında komünistleri bilerek himaye ettiğini söyledi ve Yücel, Öner aleyhine dâva açtı. Aydın halk efkârının büyük bir dikkatle takip ettiği bu davada, Kenan Öner, Köy Enstitülerinin nasıl birer komünist yuvası olduğunu, orada çocuklara komünizm aşılayan propaganda broşür ve kitaplarının nasıl dağıtıldığını. Nâzım Hikmet'in şiir plâklarının nasıl çalındığını, sicilli komünistlerin ikide bir buralara ve bilhassa Hasan Oğlan Köy Enstitüsüne nasıl uğrayıp gizli telkinler yaptıklarını isbat etti ve mahkeme Kenan Öner hakkında beraet kararı verdi. Kendisinin çıkardı-

ğı bir broşürde ve birçok milliyetçi dergilerde bu vesikalar yayımlanmıştır.

Bundan başka, 1953 yılında, Elâzığ milletvekili Ömer Faruk Saraç, Büyük Millet Meclisinde, o zamanın da Maarif Vekili Tevfik İleri'ye şunu sordu:

- C.H.P. iktidarı zamanında, Köy Enstitülerinin kuruluşunda, Hasan-Âli Yücel'in Millî Eğitim Bakanlığı ve Hakkı Tonguç'un idaresindeki devrede, muhtelif vesilelerle efkârı umumiyeye intikal etmiş olan, solcu temayüllerin bu müesseselere yerleştirilmek istendiği yolunda vesikalara müstenit bir malumat var mıdır?

Tevfik İleri de, bu Enstitülerden birine tanınmış komünistlerden birinin ve aynı illetle malûl karısının öğretmen olarak alındığını, bu Enstitülerin serbest okuma saatlerinde, öğrencilere komünist ve solcu neşriyatın, "Sovyetizm", "Demokrasi ve Sosyalizm", "Sosyal Mücadelelerin Tarihi"... Gibi eserlerin okutulduğunu, Hasan Oğlan Enstitüsü yüksek kısım öğrencilerinin resmen tesbit edilmiş konuşmalarında komünizme bağlılıklarını nasıl ifade ettiklerini resmî delillerle ve bu konuşmalardan parçalar okuyarak anlattı. Bir Enstitü öğrencisinin "Sovyet Sosyalist Birliğinde eğitim" konusunda kendisine hazırlatılarak verdirilen konferanstan parçalar okudu. Bundan başka Karl Marx'ın hayatı ve eserleri hakkında konferanslar verildiğini, ahlâkî geleneklere aykırı hareketlerin hoş görüldüğünü, kızlarımıza pıçaklarla hücum edildiğini gösteren vesikaların da elde olduğunu söyledi. Ayrıca o tarihte Millî Eğitim Bakanlığının neşrettiği "Köy Enstitüsü Dergisi"nde de "Aç Kahraman", "Rusyada Komünizm ve Sosyalizm". "Zengin ve Fakir Meselesi",.. Gibi açıkça komünizm propaganda ve telkini yapan yazılar bulunduğunu haber verdi. Resmî tahkikat evrakında buna benzer daha birçok

hâdiseler ve deliller bulunduğunu da ilâve etti.

Sayın İsmet İnönü'nün bu Köy Enstitüleri meselesini fazla kurcalaması kendi politikası hesabına pek doğru olmaz. Müslüman ve Türk Anadolu'nun ciğerine işliyen bu hâtıraları tazelemiyelim ve Köy Enstitülerinden mezun bazı genç yazarların Moskova radyosu tarafından nasıl övüldüğüne, aşırı solcu hikâye ve makalelerinin nasıl reklam edildiğine de şöyle bir işaret edip geçelim.

Tercüman 18. 8. 1959

ALLAH KORKUSU KALMAYINCA...

Her memlekette kızının, kızkardeşinin ırzına geçen canavar kırması insanlar, yakın akraba arası zinâ (inceste) vakaları vardır. Her memlekette anasını babasını öldürenlere rastlanır. Her memlekette döviz kaçakçılığı, karaborsa, istifçilik, tüccar ve esnaf hiylesi, her memlekette hırsızlık, dolandırıcılık, batakçılık fuhuş, zinâ, homoseksüel sapıklık ve en vahşi cinayetler günlük vakalar arasındadır.

Fakat hiçbir memlekette ahlâk yıkıcılığı, şu son çeyrek asırda, Türkiye'de kaydedilen nisbeti bulmuş olamaz. Her gün, bir yandan kendi kulaklarımızla duyduğumuz, bir yandan da kendi gözlerimizle şâhit olduğumuz vakaların uyandırdığı endişe, millî bir kaygı, hattâ telâş hâlini almak üzeredir. Bastığınız her adımın altında bir tuzak olmak ihtimalini düşündüren bir hiyle, yalan-dolan havasiyle kuşatılmış gibisiniz.

Çünkü Türkiye'de, yirmiş beş, otuz seneden beri azalan bir müeyyidenin kıtlığı her gün biraz daha fazla hissedilmektedir: Allah korkusu!

Din terbiyesi ve bilgisinin yetersizliği yüzünden bir çok vicdanlardan çekilen bu korkunun yokluğu, her çeşit namussuzluğa giden dört yol ağzını en yüce murakebeden mahrum bırakmıştır. Eskiden Allahtan korkmazlık vicdansızlığın müteradifiydi. Ahlâka düpedüz aykırı bir hareketin şuurlu fâiline:

- Behey Allahtan korkmaz! Denilirdi.

Şimdi Allaha, kitabına, mukaddesata ve mânevî değer ve otoritelere sövmek âdeta inkılâpçılığın ayırıcı vasfı hâline gelmiştir. Günlük gazetelerin edebiyat sayfalarında mâbedleri tahkir eden şiirlere rastlarsınız. Bir gençlik teşekkülünün başkanı, kalabalık bir kitle önünde çektiği nutukta haykırır: "Arkadaşlar, irtica ayaklanıyor, çünkü namaz kılanlar çoğalıyor!" Din öğretimini irticaı okşamak ve kışkırtmak mânasına alanların yaygaraları kulaklarımızda hâlâ çınlamaktadır.

Yazımın başındaki ahlâk yıkıcı tablosuyla bu mukaddesat bozgunculuğunun muvazi şekilde seyri, ikisi arasındaki sıkı alâkayı ve beraberliği göstermeye kâfidir.

Allahtan korkmayanların hükûmetten, kanundan, nizamdan korkacaklarını sanmak boşunadır. Onların iblis zekâsı en belli ahlâk suçunu bile kitaba uydurmasını bilir.

39 senelik yazı hayatımda, şu son günlerde olduğu kadar mektup, telgraf,telefon almadım. Hepsinde müşterek bir sıkıntı ve haykırış var: Ahlâk yıkımından ve mâneviyat fesadından el'aman, el'aman, el'aman! Dâva filân semtin dulları değil, onların sembolleştirdiği bir ideal ve iman buhranıdır. Peşinden, yine bu buhranı körükleyen bir din ve mukaddesat düşmanlığı geliyor. Sanki hâlis ve tertemiz Müslümanlık ahlâkiyle irticâ arasında hiç fark yoktur. İkisine birden saldırıyorlar!

İnkılâpçılık bu ha? Tuh!

Bizim güzel inkılâbımızı asırlarca evvel yapmış Amerika'da, İngiltere'de, Fransa'da, Belçika'da, İtalya'da ve başka yerlerde kiliselerin nasıl dolup taştığını, radyolarından gelen çan seslerinin dünya ufuklarını nasıl çınlattığını, muazzam ve muhteşem kilise teşkilâtlarının, râhiplerinin, misyonerlerinin ve siyasî

din partilerinin nasıl çalıştıklarını gören, duyan, bilen münevver ve muharrir taslaklarının inkılâp adına her gün yedikleri herzelere yuf olsun!

Batı bu değildir, Amerika ve Avrupa bu değildir, halkı ve gençliği aldatmayınız. Bu inkılâp dolandırıcılığının sonu kendinizi de, memleketi de tarihimizin en büyük belâsına sokmaktır. Dua edelim de, Allah sadece sizin belânızı vermeden evvel, aklınız başımıza gelsin.

17. 1. 1956

RUHUMU GERİYE VER

Kitabını bir yerde unutmuş gibi ruhunu kaybedip arayan milletler vardır. Biri de biz. Bundan kırk yedi yıl önce, Türk Yurdu dergisinin ilk sayılarında, bir yabancı yazarın "Türkler Bir Ruh-ı Millî Arıyorlar" başlıklı uzun bir makale serisini okumuştum. O zamandan beri millî ruhumuzu arıyor, bulur gibi oluyor, yine kaybediyoruz.

Bir milletin ruhu, tam bir şahsiyet halinde gelişecek kadar kuvvet kazanmışsa, yabancı milletlerin ruhlarıyle tamasa gelmesi onu zenginleştirir. Fakat bu şahsiyet olgunluğunu kaybetmeye başlamış milletlerin yabancı kültürlerle teması onlara millî ruhunu kaybettirir. Türkiye Türkleri için böyle olmuştur. Türk ruhuna, diline, sanat ve edebiyatına, hassasiyet ve muaşeretine evvelâ Arap ve Fars, daha sonraları da Fransız, Alman, İngiliz, İtalyan tesirleri, aslî cevheri bozacak ve kaybettirecek derecede karıştı. Bugün de Amerikan tesiri.

Bu, bana Marlow'un Faust'undan bir sahneyi hatırlatıyor. Bilinir ki, Faust adında ilk eser, Goethe'den evvel Onaltıncı yüzyılın İngiliz şairi Christofer Marlow'undur: "Dr.Faust'un hayatı ve ölümü."

Marlowe'un bu eserinde bir sahne vardır. Dr. Faust, Helen adındaki güzele yalvarır:

- Beni bir kere öp ve ebedileştir.

Helen onu öper ve kaçar.

Dr. Faust bağırır:

- Dudakları ruhumu emdi. Bakınız nasıl kaçıyor!

Gel, Helen, gel, ruhumu geriye ver."
Bizi de yabancı medeniyetler öptü.
Bağırıyoruz:
- Busen çok tatlı. Fakat ruhumu emdin. Geriye ver! Ruhumu geriye ver!

❐ ❐ ❐

Bir millet yabancı ve üstün bir nedeniyetten her şey alabilir ve almalıdır: İlim, teknik, metod, rejim, kelime, terim, hattâ muaşeret sanat ve hassasiyet. Birbirinden tesir almayan millet yoktur. Beşerî ruh böyle teessüs eder. Fakat bu alınan tesirler, bizde olduğu gibi, Millî ruhun özünü bozacak bir dereceye vardı mı, milliyetçilik şaha kalkmalıdır ve her Türk, Garpçı ve medeniyetçi olduğu kadar, hattâ daha önce ve daha fazla, milliyetçi, ruhçu ve mâneviyatçı olmalıdır.

Yoksa, Marlowe'un Faust'u gibi, bir tatlı öpücükle içimizi emen ruh vampirlerine boş yere haykırıp duracağız:

- Ruhumu geriye ver, ruhumu geriye ver!

Havadis 1960

NAZIM HİKMET'E

- SÜRÜ ADAMI
- ŞARLATAN
- BOYALI CÜMLE
- KARL MARKS VE NAMIK KEMAL
- BİRAZ AYDINLIK:1
- BİRAZ AYDINLIK:2
- BİRAZ AYDINLIK:3
- BİRAZ AYDINLIK:4
- BİRAZ AYDINLIK:5
- BİRAZ AYDINLIK:6
- BİRAZ AYDINLIK:7
- NAZIM HİKMET'İN HİCİV ŞİİRİ
- PEYAMİ SAFA'NIN CEVABI
- CİNGÖZ RECAİ'DEN NAZIM HİKMET'E
- NAZIM HİKMET'İN SON PİYESİ
- VAY KAHPELERİN KAHPESİ

SÜRÜ ADAMI

Bir adam vardır ki, hiç bir düşüncesinde, hiç bir hareketinde, "kendi kendisi " olamaz. Ne düşünce, ne yapsa, ne söylese kendini değil, mensup olduğu sosyeteyi, ırk, muhit ve dışardan aldığı telkinleri dile getirir.

Kendiliğinden hiç bir şey bulmamıştır. Başka birinin sisteminden aldığı fikirleri ve akideleri o sistemin sahibinden daha softaca müdafaa eder. İradesi de böyle dışardan gelme, yanaşma, iğreti bir hareket mihrakıdır. Bilmez ki, asıl kendisi için, sonsuz imkânların, keşfedilmediği için körleşen ve tıkanan istidatların tükenmez hazinesidir. Örneğini kendinde değil, hep dışarıda aradığı için, muayyen bir fikre, bir akideye başkasının kurduğu sisteme bağlanır kalır.

Artık ölünceye kadar hiç bir realitenin, mili, onun yabancı bir telkinle perdelenmiş gözünü açamayacaktır. Hayatın her şeyi her gün değiştiği halde, o, sakallı feylesofundan yahut iktisatçı şeyhinden belle-diği, hiç değişmeyen birkaç ayet içinde kalmaya mahkûm, ilerlediğini sanarak yerinde sayacaktır.

İçinde hep sürü insiyakları teptiği için şahsiyetten mahrum, insana en uzak insandır bu. Bir ferttir, fakat şahıs değildir. Çünkü onu teşhis için kendisine bakmaya hiç lüzum kalmaksızın, çömezi olduğu ideolojinin içinde uyuştuğu telkin âleminin firmasını bilmek, onu ipnotize eden sakallının adını öğrenmek yetişir.

Bu sürü adamlarının yüz bin tanesi bir tek şahsa muadil değildir. Nüfusunu gerçekten artırmak isteyen

bir memleket, bunların sayısını azaltmakla işe başlamalı ve fertlerden değil, şahıslardan mürekkep bir sosyete kurmanın yoluna bakmalıdır.

Tan, 23. 6. 1935

ŞARLATAN

Her mesleğin şarlatanı vardır. Onu, yığınla en kolay temasa getiren vasıtaların muhiti içinde sık sık görürsünüz, hemen bütün kongrelere koşar, bütün toplantılarda bulunur, bütün gazetelerle dost olur, matbuata iki günde bir beyanat ve fotoğraf verir, mühiş iddiacı ve yeni tez, yeni keşif ve yeni icat propagandacısıdır. Mesleğin hiçbir temsil selâhiyetini haiz olmadığı halde bütün meslekdaşları namına konuşur, sık sık eser neşreder ve bazan formalık bir risalenin sonunda bir forma bibliyografya koyar, ilim adamı geçiniyorsa mensup olduğu şubenin edebiyatını en çok yapan olur. Edebiyatçı geçiniyorsa kitapçıya gazetelerde ismini büyük puntolarla ilân ettirir. Tiyatrocu ise afişlerin başına kendi ismini kendi eliyle yazar...

Mısraın şekline özünden, jeste fikirden ziyade itina eder. Bütün muvaffakiyetlerinin insan gözüyle alâkası olduğunu keşfetmiştir. Göze çarpmak, göze girmek, göz oyalamak, göz kamaştırmak, göz boyamak ve bunun için de açıkgöz olmak...

Aykırının ve acaibin uyandıracağı ilk hayret anındaki şuur kıtlığını istismar umumî dikkatin uyukladığı ve şahsiyetlerin yığın disiplini altında uyuştuğu kala-

balıklar içinde manyetizmacı rolünü yapar. Umumî dalgınlık anlarını sezmekteki dikkat çevikliği sayesinde rızaları ve muvafakatları aşırarak taraftar bulur, sihir ve kerametin muvakkat zaferini yığının uykusuna borçluyuz...

Şarlatanı öldürmek için kullanılan iki yaman silâh: İstihza ve lâkaydidir. İkincisine hepimiz muktedir olduğumuz halde en az kullandığımız silâh budur. Çünkü şarlatanın ilk hüneri alâkamızı avlamaktır...

Tan, 11. 9. 1935

Boyalı Cümle

Yalnız, gece yarılarından sonra, köşe başlarında bekleyerek en yabancı adama en mahrem bakışlarla gözlerini süzen kadının renksiz ve kabuklu dudağı; yalnız bir macuncunun, bir virane çocuğuna sürdüğü kırmızı ibikli şeker; yalnız bardağı kırk paraya satılsa bile kâr getiren ve rengi taklit ettiği meyvadan daha kırmızı sakarinli şerbet boyalı değildir. Aslî maddelerinin sefaletini katmer katmer boya tabakaları altında gizlemeye yeltenen elvan yazılar da vardır.

Bunların içinde bilgi ve zekâ malzemesi kıt olduğu nisbette, edebî hayallerin en aşağı cinsleri, hiç bir sağlam ve şahsî fikirde müeyyidesini bulmamış sıra sıra tesbihler ve semboller, cılk ve abraş renklerle ifadenin sathını kaplarlar.

Ekseriya bayağı orijinalitesi muharriri tarafından ıkına sıkına aranan bu yazıların tesbih kalabalığı al-

tında tek fikre tesadüf edemezsiniz. Meselâ bu muharrir gaipten bir adamı kasdederek aleyhine sebepsiz veriştirir. O'nu çürümüş yumurtaya, ham ayvaya, yelkeni patlamış gemiye, kaburgası çürümüş tekneye ne bileyim, şimşek yutarak göbeği çatlayan bir leyleğe, daha bir şeylere, bir şeylere benzetmeye uğraşır. Bütün bu boyaların altındaki fikir küfürden başka bir şey değildir. "Bu adamın gözü kör olsun" demek ister. Kimdir bu adam? Pek belli değil. Niçin gözü kör olsun? Hiç belli değil.

Kendisine fikir mes'elelerini haysiyetli bir dille yazması yasak edilmiş gibi bir mazlûm tavrı takınarak, Türkiye'de -ilmî olmak şartiyle- her sisteme ait yazı, hattâ cilt cilt kitap neşredildiğini görmezlikten gelen bu açıkgöz idealistin yazısındaki boya kabuğunu kaldırırsanız, fikir diye sürmeye çalıştığı şeyin seksen senedir milyonlarca defa tekrar edilmiş ve bütün Türkiye'de bile tercümeleri birkaç kere basılmış kitapların eksik, anlayışsız ve kaba hülâsalarından başka bir şey olmadığını anlarsınız.

Aptalların hayranlığını avlayan ve eskilerin "Teşâur" diye ayıpladıkları boyalı cümlenin müşterisi azaldıkça telâşı artan yazıcının, seksen milyonuncu tab'ı yapılmış fikirlerden ibaret sermayesi de tükendiği için, miskin ima'lara veya açıktan küfürlere kadar gitmesi kaleminin son deprenişidir.

Aydabir, 1 Eylül 1935

KARL MARKS VE NAMIK KEMAL

Türkiye'de Karl Marks, Namık Kemal'dan daha hürdür.

.....

Türkiye'de Marks'ın sakalı Namık Kemal 'inkinden daha az yolunmuştur.

.....

Gazeteler bu gün yüzde yüz Marksist yazılarla doludur. Bunlar senelerden beri çıkıyor. Yasak değil. Ve aman yasak olmasın, ben yasağı sevmem ancak yasağı toptan yasak etmek şartiyle.

Benim sevmediğim ve ayıpladığım şey, dara gelen ve sözü tükenen adamın, sırası gelince kahraman, sırası gelince de mazlum tavrı takınmasıdır.

"Beni jurnal ediyorlar, ne yapayım elim kolum bağlıdır" diye cayırtıyı koparark hâline acındırması, muarızlarını jurnal ederek bilâkis onların ellerini kollarını bağlamaya çalışması.

.....

Mazlum Namık Kemal'dir, Marks değil, miskin imanlara sarınarak, mağdur rolü yapmayalım.

Aydabir Kasım 1935

Aydabir Kasım 1935

BİRAZ AYDINLIK : 1

Tan gazetesinin karşılıklı sütunları, Orhan Selim imzasıyle yazan Nazım Hikmet'le benim aramda kısa bir imâ harbine sahne olmuştu.

Ben, kendisine verdiğim cevapta, onu değil, herhangi bir fikre taassupla bağlanarak, şahsiyetlerini kaybeden bütün sürü adamlarını kasdettim. Ve bunların sayıları azaldıkça, bir memleketin nüfusu artabileceğini, çünkü fertlerden değil, şahıslardan mürekkep bir sosyete kurmak lâzım geldiğini yazdım.

Akşam gazetelerinden birinin baş muharriri olan arkadaşımız, bu sözümü jurnal telâkki etti. Fakat kendisiyle hususi konuşunca, bu zannının yanlış olduğunu, centilmence itiraf etmekten geri kalmadı ve hattâ bana gazetesinde ilana hazır olduğunu söyledi, ben lüzum görmedim.

Çünkü bana jurnalcilik isnadının benden ziyade bu isnadın sahibini küçük düşürecek kadar abes olduğunu beni ve yazılarımı tanıyanların hepsi anlayacaklardı.

Hele mevzuu Nazım Hikmet olunca, bu isnad büsbütün abesti. Çünkü bundan yedi sene kadar evvel genç şair, Anadolu hapishanelerinden birisinde idi. Gazeteler, affedilmesi ihtimalinden bahsediyorlardı. Ben, Güzel Sanatlar Birliği Edebiyat Kısmı'nın umumî kâtibi idim. Ve Cumhuriyet gazetesinin edebiyat sayfasını idare ediyordum. Nazım'ın ismi etra-

fında uyanan merhamet ve sempatiyi kuvvetlendirerek affedilmesi ihtimalini çoğaltmak için Vedat Nedim'in bana verdiği bir şiirini Cumhuriyet'e koydum.

Gazete, ertesi gün bu şiirin ve altındaki imzanın kendi mesleğiyle hiç alâkası olmadığına dair hem şairi, hem de beni fena vaziyette bırakan bir izah neşretti.

Bu yüzden sahibi Avrupa'da olan gazete ile aram soğudu. Ve kısa bir müddet sonra oradan ayrıldım.

Nazım İstanbul'a gelince, onu Güzel Sanatlar Birliği'nde tertip ettiğim müsamerelerde kalabalık bir dinleyici yığınına hararetle takdim ettim.

Her defasında şiirlerini okudu ve gözlerinde zindanlardan kalan rutubet bir fikir için eziyet çeken her gencin lâyık olduğu büyük sevgiyi, alkışı ona kazandırdı.

Fakat Yakup Kadri, onun bu muvaffakiyetini küllemek için, aleyhine bir yazı neşretmekte gecikmemişti. Ben, arkasında bütün bir devlet otoritesi olan bir muharririn zindandan henüz çıkmış bir muharrire bu taarruzunu zebunküşlük saydım ve (Hareket) isminde gençlerin çıkardığı bir gazetede hem Nazım'ı, hem neslimi müdafaa ettim.

Yakup Kadri, bizim neslin, Büyük Harpte saman ekmeği yediği için tereddi ettiğini ileri sürdü. Ben, şiddetle mukabele ettim. Gençlik harekete geldi. Avrupa gazetelerine kadar akseden (Saman Ekmeği) kavgası başladı ve NUR BABA muharririne talebe birliklerinden protestolar yağdı.

Gariptir ki, o zaman Nazım Hikmet ve mensup olduğu Resimli Ay mecmuası, bu harekete girmemişti. Nazım'ın fikrine göre (Teşkilâtsız her kavga, havai fişekler gibi sönmeye mahkûm ve faydasızdı).

Halbuki tahmini hiç doğru çıkmamıştı. Gençlik hak kazandı ve gazeteler saman ekmeği yemiş olan-

ların müdafaasına geçince, Nazım Hikmet ilk iddiasına rağmen Yakup Kadri aleyhindeki manzum hicviyesini yazdı ve neşretti.

Ancak gençliğin zaferinden sonra ona iltihak etmiş oluyordu.

Bir taraftan da Resimli Ay (Putları Yıkıyoruz) serisi altında nasyonalistlere taarruza başladı. Bu yüzden edebiyat şubesi de Nazım'ın uyandırdığı bazı şüpheler yüzünden dağılmaya kadar gitmişti.

Kendisini bu kadar müdafaa ve ismine kitaplarımdan birisini (*) ithaf ettiğim Nazım'ı jurnal ettiğimi ileri sürmek, o hareketleri pek yakından bilen muharrir arkadaşa yakışmaz deyip geçeceğim.

Hem bizim Nazım'ın bir tek jurnalcisi vardır ki o da kendisidir. Kellesine geçirdiği işçi takkesi, sırtına vurduğu ceket, düğmeleri çözük mintanından dışarı fırlayan isyankâr kıllar, ütüsüz pantolonu ve yırtık omuzla ve ayrık bacakla kendisine yedi kat yerin dibindeki maden ocaklarından açık havaya henüz çıkmış bir işçi edasını vererek tıkız ve gergin karınlı burjuvaların üstüne hamle eder gibi varda kosta yürüyüşü hep bir ağızdan (Bu delikanlı bolşeviktir bakınız, bakınız) diye avazları çıktığı kadar bağırıyorlar.

Hey koca arslan! Esasen kendisi de mahkemede bunu açıkça söylememiş miydi?

Polisin Nazım'ı takip etmiş olduğu malûmdur. Fakat kasketini, ceketini göğsünü, pantolonunu, çarpık omuzlarını ve ayrık bacaklarını kendi aleyhine ayrı ayrı jurnal olarak kullanmak isteyen Nazım da, illâki beni yakalayacaksınız diye polisin peşine düşmüştür.

Zira (Unutulan Adam) piyesinde de yazdığı gibi hapisten çıkmak ve unutulmak, onun için ölümdü.

Şöhretinin büyük bir kısmını taklidi aslından güzel olan her sanat gibi kolay yazılarından çok daha

ziyade, polisin takibine borçlu olan bu bolşevik fantoması, gazetelerde sık sık ismi geçmezse unutulacağını bilir ve rahatsız olur.

Nazım, fikirleri için değil, kendi istediği için takip edilmiştir. Bu psikolojik nokta, eski dostumuzun ruhunda bütün ihtirasları idare eden bir tek faal merkezdir ki, şöylece bir tahliline gelecek yazımda başlamak isterim.

(Hafta 8 7 1935)

BİRAZ AYDINLIK : 2

Birçokları, Nazım'ın kabiliyetini inkâr ederler. Bunlara göre Nazım'ın sesi, aşağı cinsten bir demagojinin bayram davulu, dünbelek ve zurna sesi halinde, kaba bir heyecanla ve iptidaî bir teklifle, kuru kalabalıklar arasında kopardığı gürültüden ve cayırtıdan ibarettir. Hattâ komünist gençler ve halk arasında bile onun, müşterek davayı kendi hırsı lehine istismar eden fena bir çığırtkan olduğunu söyleyenlere tesadüf ettim.

Hapishane arkadaşları arasında da onun şahsî hesapları yüzünden dertli olduklarını gizlemeyenler var.

Bunlar, Nazım Hikmet aleyhinde fazla ileri gitmiş hassasiyetlerdir. Açık söyleyeyim: Haksızdırlar.

Hep köpükten balon içindeki sabun miktarını ve kalitesini inkâr etmeye kadar varan bu insanlar susuz ve sabunsuz köpük olmayacağını anlamıyorlar. Nazım'ın yazısındaki şişkinlik ve gaz dolu bir

göbeğin gurultusu, onun kabiliyetsizliğinden değil, belki aslında kıt olan cevherini bir bumbar gibi şişirerek daha geniş ve okkalı bir hacimde göstermek için hava tabakaları ile doldurmak istemesindedir.

İnkâr etmesinler, Nazım'cağız şairdir. Fakat bütün materyalist iddialarının aksine gayet romantik, lirik, cıvık, hassas bir şairdir. Mısralarının dibindeki göz yaşı birikintilerini keşfetmek için su mühendisi olmak şart değildir, hemen her eserinde babayiğit rolüne çıkan bu tulûat kahramanı, kulis arasında ahlayıp, oflayan ağlamaklı ve içli bir aile çocuğu, bir ana kuzusudur.

Bütün gayreti de bu masum ve çocukça lirizmini gizlemek için yufka yüreğine sert bir materyalizm çeliği kaplamaktır. Ancak bu zırh içinde mukavemetsiz kalbini dışarının tesirlerinden korumaya çalışır.

Boş yere gizlemeye uğraştığı bu rikkati ve kadınlaşmış hassasiyeti yüzündendir ki, perişan ve deryadil, hiç bir felsefî ve estetik fikir üzerinde cehde muktedir değildir.

Kolayını arar. Felsefesini, Karl Marks'ın berber ve kasap çıraklarına kadar kolayca öğretilen umumî fikirlerinden, estetiğini ve nazmının artık her yerde, Rusya'da bile modadan düşmüş üslûbunu ve şeklini Maikovsky isminde bir Rus şairinden olduğu gibi almıştır.

Bizim Nazım, kolay fikir,kolay sanat, kolay şöhret avındadır.

Kolay fikir, o kadar kolay ki birkaç cümleye sığdırılabilir.İnsanlığın tarihi istihsal tarihidir.Faktör, sadece ekonomiktir. Müstahsil ve müstehlik arasındaki münasebetin ıslahı, mülkiyetin ortadan kaldırılmasına bakar. Proleterya esirdir. Ona hürriyet vermeyen burjuva cemiyeti için helâk olmak mukadderdir. Kadın da esirdir ve cemiyetin iktisadî bünyesi

değişmeden kurtulamaz. Mücerret sıfat ve estetik yoktur. İsterseniz şair diye bir adam da yoktur. Orak çekiç markalı kalemini mazlum sınıf lehine kullanan ve düz lâkırdılar yazan bir kavga adamı vardır. İşte o kadar. Arkasından da (Hey, bana bak, ulan, avanak, dangalak, salak tombalak) gibi birkaç sesli kafiye ve tesbih ve imza...

İşte kolay sanat. O kadar kolay ki, Nazım taklit ettiği Rus şairinden hiç de aşağı kalmadığı gibi, Nazım'ın Türkiye'deki mukallitleri, bazan onu çok geçecek kadar bu şişirme sanatta muvaffak oldular.

Bir aralık yedi buçuk kuruşluk şiir kitabı piyasasını kaplayan bu edebiyat o kadar yayılmış ve orta mektep talebeleri arasında Nazım'ı aratmayan öyle istidatlar çıkarmıştı ki, işin kolaylığı derhal kıymetini düşürdü. Bugün o neviden manzum lâkırdılara adetâ hiç tesadüf etmez olduk. Mukallitleri bile, Nazım'a acıdılar ve bu kolaylığı yalnız ona bırakarak sustular.

Avrupa'da komünist şair ve romancı artık bugün yatağını değiştirecek tarzda istihaleye başlamış olan Marksizm'e şahsiyetlerinden pek çok şeyler ilâve etmiş adamlardır.

Hepsi bu akîdeye yeni bir anlayış ve yeni bir tefsir imkânı getirmişlerdir.

Bizde bile bir Kerim Sadi, Nazım'dan çok daha mükemmel bir tarzda apoloji yapıyor ve yeryüzünün her tarafında iflâs etmiş çifte nâralı beyanname edebiyatına yanaşmıyor. Fakat bunu yapmak için biraz kültür, biraz etüd, yani fikrin seyrini takip ve tetkik sebatı lâzımdır ki, bizim şairin aradığı kolaylıktan uzak, ezici, üzücü, beyin patlatıcı nesnedir o...

Bize öyle şey yaramaz anam babam. İlim, milim, kültür, mültür, etüd, metüd vız gelir bize, vız...

Gönlümüzde hız, elimizde çuvaldız. Atlarız, ufuklardan ufuklara, ey yüzü kara, maskara, çekici-

min şimşeğinde olacaksın ıskara.

Ve kolay şöhret. O kadar kolay ki, yazıda basit fikirleri konkretize eden tesbihleri arayarak cümlenin sentaks bünyesini alt üst edip, kelimelere takla attırarak eşeğe ters binmek gibi aykırılıkları yenilik yerine yutturarak elde edilebilir.

Bizim yokuşta bu usule başvurarak bir müddet kendinden bahsettirmiş ve unutulmuş pek çok isim sayabilirim. Fakat Nazım, bunun da kâfi olmadığını bilir ve geçen yazımda belirttiğim gibi kafasında işçi kasketi ve sırtında ot ceketiyle kendini yakalatmak için polisin peşine düşer. Türkiye'de komünizme ait her şey söylenebilir. Bunun misali yüz paralıktan yüz kuruşluğa kadar Marksizme ait birçok eserlerin neşredilmekte olmasıdır.

Ulus matbaasının bile böyle neşriyatı var. Nazım'ın yakalanması, polis müdürlüğünü, kitaplarının ilânat acentesi olarak kullanmak istemesindendir. Çünkü Nazım, su katılmamış burjuvadır. Ve en sahte tarafı, komünist tarafıdır. Bunu da gelecek yazımda ve kolayca göstereceğim.

15. 7. 1935

BİRAZ AYDINLIK : 3

Bu yazımda Nazım'ın burjuva ve yalancı bolşevik tarafını göstereceğimi geçen hafta vaadetmiştim. Fakat, ondan evvel büyücek bir parantez açmaya mecburum. Çünkü Nazım Hikmet, sık sık düşüp kalktığı genç bir gazeteci ile bir olmuş, haftalık mecmualardan

birinde bana bilvasıta cevap verir gibi dosdoğru tarizlerde bulunmuş. Onun söz meydanına bir yaverle gelmesini çok görmüyorum. Ve yazının mevzuunu gelecek haftaya bırakarak söylediklerine cevap veriyorum.

Çömezi, güya bilmiyormuş gibi yapıp, benim yazılarımı okuyup okumadığını kendisine sorunca Nazım diyor ki:

- Şu küçük sermayedarların çıkardığı mecmuada çıkan yazısından bahsediyorsan, gördüm ve okudum.

Nazım'ın (Şu küçük sermayedarların çıkardığı) kaydını ilâve etmesinden maksadı, iki taraflıdır. Evvelâ büyük sermayeye saygı besleyen okuyucuya, (Aldırmayınız, onun mecmuası küçük sermayelidir) demek suretiyle, tam bir burjuva hilesi yaparak, bu mecmuayı itibardan düşürmek ve yazısını koyan öteki mecmuaya dalkavukluk etmek. Sonra da bolşevik dadaşlara dönerek, (İşte kafası ezilecek milliyetperver Türklerden biri de budur. Küçük bir sermayesi var, işçiyi istismar ediyor) deyip, zavallıcıkların kinini aleyhime tahrik etmek.

Yoksa kendi mecmuası demek dururken, (Şu küçük sermayedarların çıkardığı) kaydını ilâveye lüzum yoktu. Maksat, benim küçük burjuva olduğumu ilân ederek, büyük burjuvalar nezdinde küçüklüğümü, işçi nezdinde de patronluğumu göze batırmak.

Halbuki bu mecmuanın sermayesi, Türkiye'de çıkan bütün mecmuaların ayrı ayrı muhtaç oldukları sermayeden az değildir. Aboneler korkmasın. Uzun müddetten beri neşriyatına fasılasız devam ettiği gibi, gene de edecektir. Nazım Hikmet yoldaşın fitne fücuruna bakmayın.

İşin küçük burjuvalık tarafına gelince, şunu haber vereyim ki Nazım Hikmet de 2-3 sene evvel bizim mecmua biçiminde, kapağı boydan boya iki

renkli resimle süslü bir sinema mecmuasının hem de yüzde yüz sahibi idi.

İlk zamanlar bir mecmua patronu olarak 5-10 kuruş da kazandı. Fakat, okuyucuları arasında bir müsabaka açarak Holivud'a artist göndermek gibi palavralı iddialara girişti. Kimbilir kaç zavallı işçiyi ümitlendirerek aldattı. Ve mecmuasının her tarafına akseden bu palavracılık ruhu, okuyucular tarafından sezilmiş olacak ki, sinema mecmuasının satışı düştü ve nihayet sonu geldi: İFLAS.

Şimdi bu top atan müflis küçük burjuva, kalkmış beni müteredddi küçük burjuva olmakla itham ediyor. Bunu ispat için diyor ki, (Aynen alıyorum):

"- İlme dayanan herhangi bir sosyoloji kitabı bize der ki, müteredddi küçük burjuva münevvverliğinin en dikkate değer hususiyetlerinden birisi, nazariyede dehşetli reybî ve septik görünmeleridir. Fakat bunlar hayatta nazarilikteki reybîliklerine rağmen, maddî çıkarları bahis mevzuu olunca, çok pratiktirler ve böylelikle de yaşayışlarında hayli derin tezada düşerler."

Bilenler bilir ki, hiç bir sosyoloji, bu herzeyi yumurtlamaz. Hiç bir objektif ilim kitabı, bu kaldırım politikacısı ağzını kullanmaz. İlim namına savrulan bu palavra, âdi propaganda kitaplarında bile yer bulmaz olmuştur. İşte cümlesini önünüze koyuyorum. Lüzum görürseniz sosyoloji kitaplarınıza bir daha bakınız.

Hakikat şudur ki, bir zamanlar bolşevik Rusya'da komünist olmayan herkese müteredddi burjuva, pis burjuva diye hücum etmek âdet olmuştu. Burjuva kelimesi, hakaret yerine kullanılıyordu. Her hünerini başkasından alan Nazım da, hususî sohbetlerinde biraz kızdı mı, (Müteredddi burjuva) der çıkardı. Başka sözü yoktu. Farkında değil ki, bolşevik Rusya'da bile bu tarz hücum, artık ayıp sayılıyor.

Sovyet ihtilâlinin burjuva medeniyetine neler borç-

lu olduğunu ve müteredddi burjuva ithamının manasızlığını anlatmak için orada inkılâp şefleri tarafından kitaplar yazılmıştır.

Buna rağmen bizde bütün komünist muharrirler, Türk münevverlerini (küçük burjuva) olmakla itham ederler. Ve Marksist fikir âleminde çoktan bayatlayan bu isnadın hiç bir haysiyeti kalmadığını bilmezler. Fakat, hele bir bakalım ben neden bir müteredddi küçük burjuva imişim:

- (O bu satırlarıyla da nazarî septikliğini bir defa daha ortaya atmış oluyor. Alâ, güzel.Ancak diğer taraftan biz biliyoruz ki, herhangi bir fikre taassupla bağlanmanın, insanı bir sürü adamı haline soktuğunu söyleyen bu tip, meselâ masonluk fikrine ve idealine kör bir taassup ve müthiş bir imanla bağlanmıştır. Ve bu bağlanışta o kadar ileri varmıştır ki, bir mason locasına girebilmek için üç defa eşik aşındırıp, üç defa reddedilmeyi göze almıştır. Ana akideleri malum, hudutları çizilmiş, nizamnamesi mazbut olan maşrıkı azam ideolojisine bu kadar taassupla bağlanmak, onun azası olmak idealini bu derece benimsemek, sürüye istida verip sürü adamı olmak istemek demek değildir de nedir?)

Bundan 9 sene kadar evvel, yani ilk gençliğimde, akrabam ve dostlarım arasında bulunan bazı masonların ısrarı üzerine mason olmayı düşünmemiş değildim. Bilhassa ahlâkî prensipleri beni biraz cezbeder gibi olmuştu. Fakat masonlar benimle resmî temasa girerek (tabiat, ahlâk, yaradılış) hakkında fikirlerimi sormaya karar verince, zannederim ki verdiğim cevapla onların akîdeleri arasında bir fark zuhur etti ve bende mason olmak kabiliyeti görmemiş olacaklar ki, müracaatıma cevap vermediler.

Üç defa eşik aşındırarak, üç defa reddedildiğim yalandır.

Masonlarla aramda geçen bu macerayı birkaç sene evvel Son Posta gazetesinde açıkça yazmıştım. Gizlisi, kapaklısı yoktur. Masonların akîdeleri ile benim fikirlerim arasında uygunluk olamayacağını, ben vaktiyle anladım ve bu noktada hiç ısrar etmedim. Mason akîdelerini müdafaa eden bir tek satır yazım yoktur. Bilâkis masonluğun bazı taraflarını hicveder yazılar neşretmekten de çekinmedim.

Velev ki 10 sene evvel ilk gençliğimde mason olup da sonra vaziyeti öğrenince ayrılsaydım ne lâzım gelirdi? Her insan gençlik fikirlerini değiştirerek kemal çağına girer. Nitekim Nazım Hikmet benim mason olmayı düşündüğüm zamandan 1-2 sene önce koyu nasyonalistti. Bugün komünist olmak iddiasındadır. Ben, ilk gençlik fikirlerini değiştirdiği için, ona târiz etmek küçüklüğüne düşmedim.

Fakat buraya kadar bir şey değil. Nazım, delillerinin boşluğunu ve kifayetsizliğini farkederek namusa bombardıman etmeye karar vermiştir. Ve şunları söylüyor.

- Şu mütereddi küçük burjuva münevverlerinin karakter hususiyetleri saymakla tükenir soydan değildir. Meselâ, aklıma geliveren bir ikinci ve birinciden mühimmini söyliyeyim:

(Onlar şöhret ihtiraslarını ve maddî refahlarını doyurmak için en aşağılık vasıtalara başvurmaktan çekinmezler.)

Manâsı açık. Ben, şöhret için ve refah için yani belki de lüks otomobiller satın almak için hırsızlık, dolandırıcılık, siyasî entrikacılık ilâh... yapmış mütereddî bir küçük burjuvayım.

Ben ki 18 seneden beri bir hafta bile tatil yapmadan, yalnız kalemiyle hayatını kazanmış bir muharririm. Cebime devlet kasasından ve teşkilâtından gayrımeşru değil, meşru olarak bile tek bir kuruş

girmemiştir.

İsmail Safa'nın sürgünde öldüğü zamandan, yani iki yaşımdan son zamanlara kadar, necip, çünkü minnetsiz, fakat sırasına göre korkunç bir zaruret içinde büyüdüm. Gene de kalemimden başka hiç bir şeye ve hiç kimseye müracat etmedim.

İşte Türkiye'nin en alnı açık evlâdından birine, boyu sırık gibi oluncaya kadar aile kucağında dandini bebek gibi hoplatıla hoplatıla büyütülen bu paşa torunu, bu bolşevik züppesi, kellesine yalancı bir amele kasketi taklidi oturtarak siyasî namussuzluk isnadına kalkıyor. Delil nedir? Bakınız:

"- Nitekim, tetkik ettiğimiz bu tip aynı vesika da, bize bunun misalini de veriyor. Bugün, yanında çalıştığı bir başmuharrirden sitayişle bahsediyor, fakat az aşağıda aynı muharririn mazisini, onun vaktiyle çıkardığı mecmua için şu satırları yazarak jurnal ediyor.

(Resimli Ay, Putları Yıkıyoruz serisi altında, nasyonalistlere taarruza başladı)."

O çirkin ithamdan sonra delil gene jurnalcilik meselesi.

Ben bu isnada, geçen gün bir kere de Son Posta başmuharriri tarafından uğramıştım. Kendisine dedim ki:

- Ben komünistim diyen bir adamın komünist olduğunu söylemek jurnal değildir. Jurnal, gizli bir şeyi, meselâ beyanname basan bir matbaayı haber vererek yapılır. Yahut da herkesin dikkat etmediği bir nokta üzerine hükümetin alâkası celbedilir.

Son Posta başmuharriri, bu sözlerimi kabul etti ve gazetesinde hem alenen, hem de hararetli bir tarziye yazdı. İşte Nazım'ın Resimli Ay sahibi dediği zat, bana tarziye vermiş olan aynı adamdır. Biri hakikati anladığını insanca münevverlere yakışan bir nezaketle itiraf ederken, öteki namusuma saldırmak için

bunu bahane yapıyor.

Sözünü geri almaz veya (maddî refahını doyurmak için en aşağılık vasıtalara başvurduğumu) ispat etmezse, onu hakikî şeref ve haysiyet imtihanına çağıracağım. Şimdilik bekliyorum.

Birde ne imiş? Ben buna Anadolu'dan geldiği zamanlar (fikir için eziyet çeken her gencin lâyık olduğu sevgiyi kazandı) demişim de sonra aynı yazıda, (Nazım, fikirleri için değil, kendi istediği için takip edilmiştir) diyerek tezada düşmüşüm.

İlk zamanlar halk gibi ben de onun fikirlerinde samimî olduğunu sanıyordum. Nitekim öyle olduğu için kendisiyle aynı fikirde olmadığım halde müdafaasını yapmak gafletinde bulundum. Fakat sonraları onun hakikî mahiyetini anlayınca, birçokları gibi ben de sukutu hayale uğradım. Bir de şu sorduğu şeye bakınız.

- Dünyanın hangi yerinde ve hangi polisi, insanı kasketi, ceketi, göğsü, pantolonu ve bacakları için takip eder?

Eğer başına kasket ve sırtına amele ceketi giyen adam lâlettayin ve mazlum bir işçi ise, hiç bir polis onun peşine düşmez. Fakat bu adam, yazılarından mahkeme salonlarına kadar her yerde cici bolşevik süsünü göstermeye hevesli ve gençler arasında birkaç çömez avlamaya çıkmış propagandacı Nazım Hikmet ise, kasketinin de, ot ceketinin de, yürüyüşünün de tesiri hesap edilir.

Nitekim, bu tosun da aynı hesapladır ki, ayda 200 liradan fazla kıvırdığı zamanlar bile, soğan ekmekten başka aşı olmayan zavallı işçilerin kılıklarını benimseyerek sokak sokak dolaşıp durmuştur. Bilmemiştir ki (tarihî maddecilik) bir orta oyunu değildir. Ve Ayvaz rolüne çıkan açıkgöz paşa torununun bu numarasına ne milliyetperver Türk gençliği, ne de

Türk işçisi kolay kolay aldanmayacaktır.

Hafta 22 Temmuz 1935

BİRAZ AYDINLIK : 4

Meğer Nazım Hikmet'in benim için söyledikleri daha sonuna gelmemişmiş. Geçen hafta ikinci bir kısım lâkırdılarını okudum. İtiraf ederim ki, ciddî mi konuşuyor, yoksa biraz geç de olsa içine düştüğü fikir açmazından sıyrılmak için işi lâtifeye dökmek mi istiyor? Anlayamadım. Eğer ciddî söylüyor ise, bana neşeli birkaç dakika yaşatan komik iddialarının mercii, artık mecmualar ve okuyucular değil, bütün halisiyetimle söylüyorum, akıl hastalığı kliniği olmak lâzım gelir.

Zavallı Oğlan...

Adetâ sapıtmış, gözünün önünde fitneler, ihanetler, ihtilâller görüyor ve bir paranoyanın rüyasına benzeyen karmakarışık hayaletler içinde kıpkızıl bir iblis, bir yezit, bir mel'un: BEN, habire karşısına dikiliyorum. Neredeyse avazı çıktığı kadar, (Beni kurtarın, karşıma cin çıkıyor, beni çarpıyor) diye haykıracak. Çünkü artık beni (Lavrens) halinde görmeye başlamış.

Gülmeyiniz, gayet ciddî söylüyorum. Görmediniz söyledeklerini alıp okuyunuz. Yahut emin olunuz ki, ilk yazdıklarımdan hiç birine cevap vermiyor. Sadece benim fitne çıkaran tahrikât yapan, bir (gülmeden yazamıyorum) Lavrens olduğumu ileri sürüyor.

(Susun, diyor, Peyami geliyor, susun.)

Susun, ben geliyorum, çarparım ha!.. Nasıl çarparım biliyor musunuz? Bütün konuştuklarımızı not ederim. Hükümete haber veririm. Papelleri cebime doldururum. Ananızı ağlatırım. Sağı sola katarım. Fitne koparırım. Topunuzu hapse sokarım.

Bu çocukcağız bolşevik falan değildi. Buz gibi Türk dostu vatanperverdi. Hiç bir komünizm iddiasında bulunmamıştı. Onu fitleyen benim, ben... Türkiye Lavrensi, Kızıl Şeytan, Cingöz Recai, ben. Korkunç teşkilâtımla Nazım'cığı ağımın içine düşürdüm. Hapislere soktum. İnim inim inlettim. Halbuki yalandır. Komünistlik taslamamıştır o. Bir tek emeli vatana hizmettir. Fakat ben yok muyum ben, Tanrı sizi pençeme düşürmesin. Yanıma yaklaşmayın. Selâmı kesmeye de gelmez. Uzaktan merhaba. Yanınıza yaklaşırsam susun. Arkadaşınızı dürtükleyin."Türk Lavrensi geliyor, Provokatör Cingöz geliyor, dikkat, dikkat."

Ben bu çocuğun şuurunu bu derecede darmadağın edeceğini bilseydim, ona dokunmazdım. Şöyleböyle bir şairdir. Hattâ, arada bir gönlünü hoş etmek için lehinde 2-3 satır yazardım. Billâhi karşıma böyle bir zekâ ve şuur harabesi çıkacağını ummuyordum. Gene de bu sözleri Nazım Hikmet'in söylediğine inanmam. Canım, nasıl olur. Biraz alık salıktır ama, benim bildiğim Nazım bu kadar beyinsiz değildir. Gene de inşallah değildir. İyi kötü bir şairimizi kaybetmeyelim.

İyi saatte olsunlar, sahi eski dostumu cin çarpmış. Ama Cingöz Recai mi değil mi, anlayamıyorum. Hafızası da kalmamış efendim. Kendisinin türlü türlü zina, sergüzeşt filmi, hikâyesi, yazısı olduğunu unutmuş da bunları bana isnat ediyor ve gene benim kitaplarım hakkında yazdığı ve herkese söylediği methiye-

leri unutmuş da (Cingöz'den başka bütün eserlerimin işportaya düştüğünü) ileri sürüyor. Bir hikâye kitabından başka hangisi acaba? Gösterse de ben satın alsam. Çünkü benim kitaplarımın 2. baskıları bile tükenmiştir. Bir kısmının fiyatlarını tâbi 75 kuruştan 100 kuruşa çıkarmıştır.

Fiyatından aşağı satılan bir tek kitabım da tâbiî olan matbaanın ortakları ayrıldığı için sergiye çıkarılmış, kısa bir zamanda mevcudu kalmamıştır. Hem sergiye düşmeyen hangi kitap var ki? Hemen bütün Türk ilmi ve Türk edebiyatı.

Bir Türk münevveri olarak bunun azabını paylaşması gereken Nazım Hikmet...

Fakat neler söylüyorum? Nazım Hikmet ne Türk'tür, ne münevverdir. Sadece gayri mesul bir adamdır. Hayaletler görüyor.Ona makul söz söylemek faydasızdır. Tehlikeli azgınlık alâmetleri gösterirse yanındakiler onu yıldırmak için (sus, aman sus, Peyami geliyor...) deyiversinler, kâfi...

Hafta 29 Temmuz 1935

BİRAZ AYDINLIK : 5

İşçi niçin kasket, ot ceket ve ütüsüz pantolon giyer? Çünkü soğan ekmek yer ve daha iyi giyinmeye parası yoktur. Fakat bir adam Nazım Hikmet gibi kâh aile sofrasında, kâh "benimle beraber" birçok burjuva ziyafetlerinde, kanlı biftekleri, istakozları, börekleri afiyetle yer, zamanına göre ayda yüzlerce lira kazanır ve gene de işçi kasketi, ot ceket ve ütüsüz pantolonla gezer, fotoğraf çektirirse, bu adam samimî bir komü-

nist değil, bir bolşevik mankenidir.

Marksizm bir sistemdir. Her sistem gibi ilmî ve geniş bir tenkidin haddesinden geçirildikten sonra kabul veya red olunur. Bir adam Nazım. Hikmet gibi henüz bu sistem hakkında tenkidî ve ikrarî fikirlerini neşretmeden manzumesinde:

"Hafızı Kapital olmak istiyorum."

mısraını yazar, yani cer hocası gibi Marks'ın "Kapital" isimli koskoca eserini ezber etmek istediğini söylerse bu adam samimî bir komünist değil, bir bolşevik yobazıdır.

Maiakovsky, Nazım'ın taklit ettiği bir komünist şairdir. Troçki bu şair için aynen şöyle söylüyor. "Maiakovsky ihtilâlin hislerini paylaştığı iddiasındadır; fakat ihtilâlin fikirlerini anlamamıştır. O ve arkadaşları gökgürültüsünden daha fazla gürlemek gayretindedirler, hançerelerini yırtmayı göze alarak cayırtı koparıyorlar, ihtilâlle lâubâli oluyorlar. Zannediyorlar ki, hakikî ihtilâlci görünmek için kaba olmak şarttır."

İşte ihtilâlin en büyük şefinin, sahteliğini iddia ettiği bir şairi bir adam, Nazım Hikmet gibi nazım şekline, fikirlerine, kelime bölümlerine varıncaya kadar taklit ederse bu adam samimî bir komünist değil, sahte bir komünistin sahte bir mukallididir. (İcap ederse gerek Troçki'nin bu sözlerinin mehazını, gerekse Rus şairinin eserleriyle bizimkinin manzumeleri arasındaki te'sir değil taklit münasebetini göstereceğim.)

Sınıf müdafaası yapan bir şair kendi hürriyetini ve menfaatini, müdafaa ettiği sınıfın menfaatleri içinde eriten bir kimse olmak lâzımdır. Bir adam, Nazım Hikmet gibi hapisten çıktığı zaman, unutulmaktan korktuğunu itiraf edecek kadar şöhret düşkünü, şöhret kapitalisti olursa ve umumî dikkati kendine çekmek için kıyafetlerinden, yazılarına kadar, aykırılığın,

sun'iliğin her türlüsünü yaparsa bu adam samimî bir komünist değil, bir bolşevik züppesidir.

Hakiki bir komünist dâvâsına sadıktır. Bir adam Nazım Hikmet gibi kendisinin komünist olduğunu söyleyenleri jurnalcılıkla itham ederek iddiasında pişman olmuş görünür ve burjuva gazetelerinde müstear imza ile nasyonalizm yaparsa bu adam, samimî bir komünist değil, bir bolşevik madrabazıdır.

O'nun bir iki def'a hapse girmiş olmasından başka bizi samimiyetine kandıran hiç bir jesti yoktur. Fakat Türk ihtilâli içinde fikirlerinde samimî veya gayri samimî pek çok münevver hapse girip çıktı.

Evvelâ disiplini içinde bu kahramanlıktan ziyade, pekçoklarının başına gelen gayri ihtiyarî bir zaruret olmuştur.

Sonra bunların hiç birisi Nazım gibi geçirdikleri bu acı sergüzeşti bir istismar vesilesi yapmak istememişlerdir. Hususiyle şöhret ve nahvet lehine istismar.

Nazım Hikmet, şimdi tam bir burjuva keyfi içindeyken nice komünistler ne zamandan beri hapistedirler. Nazım'ın bir fikirden çok, açıkça dönmekten utandığı bir iddanın inadı yüzünden çektiklerine herkesten çok fazla ben acı ve saygı duymuştum. Son defa hapiste iken O'na hücum etmek haksızlığında bulunan bir muharrire karşı O'nu şiddetle müdafaa ettiğimi kendisi unutmuş olsa bile hatırlayanlar bulunur.

O'nun bu eziyetini inkâr veya istihfaf edecek değilim. Fakat karanlık bir odadaki zahmetini bize dehasının tasdiki şeklinde ödetmek isteyen bu açıkgözün kaba hilesine düşebilecek safları uyandırmak da nahvetin psikolojisini bilenlerin vazifesidir.

Hafta 5 Ağustos 1935

BİRAZ AYDINLIK : 6

Düşmanlarından daha zararlı elemanları kendi sâlikleri arasında bulunduran zavallı akîdelerden biri de komünizm'dir.

Taraftarlarından pek çoğu ona tarihin maddeci görüşü ile değil, sistemine tamamiyle zıt ahlâkî estetik veya nefse ait temayüllerle bağlıdırlar.

Kimisi için komünizm hıristiyanî bir merhametin iktisadî bir inkılâpta aradığı teselliden ibarettir. Kimisi için sadece bir adalet aşkı; "biri yer, biri bakar, kıyamet ondan kopar".

Bazıları için deseni modaya uygun bir kravat kadar boyun borcu ve kafa zarafetinin şartı. Bazıları için de hazin bir tekerrürün kapalı hendesesi içine düştüğünü sandıkları burjuva fikriyyatından kurtulmak için bir kaçamak yolu. Beyinleri yorulan ve bunalmaya başlayanlar için taze iştahlar veren bir gençlik aşısı, maymun guddesi.

Bazıları için kuruyan ilhamlarına yeni bir kaynak, bazıları için de proleterya hesabına değil isyan için isyan ihtiyacı.

Bazıları için her türlü muhalefetin sembolü. Bu uyuşuk zekâlar herhangi bir meseleyi düşünmektense, bu akîdenin ona evvelce koyduğu teşhisi olduğu gibi ve kolayca benimseyiverirler. Ahlâk, san'at, aşk, cinsiyet, kadın, sınıf, millet, iktisat her şey hakkındaki fikirleri bu ilmihallerdeki düsturların aynıdır.

Bir komünist münevveri, bir komünist filozofu, bir komünist âlimi geçinmek istiyor musunuz? Kırk elli cümle ezberleyiniz ve yerine göre bunları şişiriniz

elverir.

Meselâ ahlâka dair şu cümle "Ahlâk, sınıf menfaatlerinin bir neticesidir. Her şey sınıf içindir, proleterya ahlâkının başka esası yoktur. İyi, sınıfın zaferini temin eden her şeydir, fena, onu mağlûbiyete götüren her şeydir."

San'ata dâir şu cümle:

"Sınıf mücadelesi her yerde olduğu gibi sanata da girecektir. Sınıflı bir cemiyette bitaraf bir san'at ve edebiyat olamaz. San'at ve edebiyat işçi sınıfının silâhıdır."

Kadına dâir şu cümle:

"Burjuva cemiyetinde kadın esirdir. Proleterya ihtilâli kazanmadıkça o, bu esaretten kurtulamaz."

Sınıfa dâir şu cümle:

"Bütün mes'eleler, sınıflar arasındaki tezatlardan doğar, her mes'elenin halli, o tezatların tasfiyesine bağlıdır."

Böyle birkaç düstur daha belleyince metafizik, felsefe, tarih, iktisat, hukuk, san'at ilâhiri... hakkında muayyen fikirlerin sahibi bir komünist münevveri geçinmeniz mümkündür.

İşte marksizmin, vatanı olan Almanya kadar, bütün Amerika ve Avrupa'da çarçabuk istihaleye uğramasına sebep bu sahte marksistlerdir!

Fakat sistemin demagojiye, pedantizme ve snobizme kolayca tereddî ettirilmesinin hakikî âmillerini kendisine ait zaaflarda mı aramalıdır?

Ben bu küçük ve mevzuu olan şahıs kadar basit bir polemikte böyle bir tenkide girecek değilim.

Sadece demagojiye, ukalâlığa, züppeliğe çok müsait bir akîdenin bizde yetiştirdiği zıpır idealistlerin sahtekârlıkları üzerine bir kandil ışığı tutmak istedim.

Yazılarımın bu kadar uzayışı, mecmuamızda bu nevi münakaşalara ayırabileceğimiz yerin hesaplı ve

mahdut oluşundandır.

Daha geniş ve bol sayfalı bir neşir vasıtasında bütün bu seriyi bir iki makalede bitirmek mümkündü.

Gelecek sayıda bu mevzuu lâyık olmadığı ehemmiyete kavuşmuş olmaktan geç bile olsa kurtararak seriyi bitireceğimizi sanıyorum.

Hafta 12 Ağustos 1935

BİRAZ AYDINLIK : 7

Kalem denilen maddeyi bir "muhalliyetül hava aleti" gibi kullanmak isteyerek Nazım Hikmet'in hüviyetini şişiren hava tabakalarını boşaltmak için yazdığım bu satırlarda bana unutulmaz yardımı dokunan bir adam vardır ki O'na bu sütunlarda alenen teşekkür etmek isterim. Bu adam gene Nazım Hikmet'tir. Başka bir mecmuada bana verdiği cevaplarla beyninin kofluğu arasındaki münasebeti kendi kendine ifşa ederek, beni hüviyet tâyinine yarar vesika aramak zahmetinden epeyce kurtarmış oldu.

Cevap diye söylediği şeylerin benim iddialarımla hiç bir alâkası yoktur. Ben ruhunda unutulma korkusunun ve tanınmak hırsının bütün ihtirasları idare ettiğini kendi piyesini işhad ederek yazdım. Bütün materyalist iddialarının aksine gayet romantik ve lirik bir şair olduğunu anlattım. Hiçbir felsefe ve estetik üzerinde sabit bir cehde muktedir olmadığını, fikirlerini Marks'tan, nazım üslûp ve şeklini Maiakovsky isimli bir Rus şairinden olduğu gibi aldığını bildirdim.

O'nun kolay fikir, kolay san'at, kolay şöhret avcısı olduğunu gösterdim. O'nu bir bolşevik mankeni, bir bolşevik yobazı, bir bolşevik züppesi, bir bolşevik madrabazı haline getiren psikolojik sebeplerin en kaba ve bariz çizgilerini resmettim. Bir akîdenin samimî ve halis taraftarlarıyle, sahte müdafileri arasındaki farkın nasıl doğduğunu ve ne çeşitler arzettiğini ayrıca izaha çalıştım.

Nazım Hikmet bütün bunlara, âdeta beni dostça te'yit etmek istiyormuş gibi kıt cevherinin ve düşük kalitesinin tam bir vesikası olan sözlerle cevap vermeye özendi.

Benim "Küçük sermayedar", "Müteredditi küçük burjuva", "Üç defa mason olmak isteyip de mason olamamış bir mason softası", "Maddî refahını doyurmak için aşağılık vasıtalara başvuran adam", "Cingöz" ve "Lavrens" olduğumu iddia etti.

Bu abes ithamlarının delillerini bulmaktan âciz kalınca aynı yavan lâkırdıları, manzum bir lâfazanlığın kuru kalıbına dökerek, Babıâli yokuşunda dükkân dükkân dolaştı, yazdığını önüne gelene okudu ve aylık bir mecmuada da neşretmeye kalktı. Böylece estetiğinin de püf noktasını ifşâ eden yeni bir delili vermiş oldu.

Tekrar ederim, evvelce kafasının ve yazılarının hışırlığında ısrar edenlere karşı müdafaasını yaptığım Nazım Hikmet'in bu kadar mayasız, cevhersiz ve bomboş olduğunu ben bu polemiğe başlarken bilmiyordum. Bilseydim O'nu bu kadar silkelemeye lüzum görmezdim. Kuru yapraklarını dökmek için hafif bir rüzgâr bekleyen bu ağacın budak budak çürümüş gövdesine doğru uzanan ellerim nafile bir iş yorgunluğuyla ceplerime dönüyor. Meğer bu hafif rüzgâr da O'nun kendi kendisinden çıkacakmış ve yazı âleminde son nefesi olmak mukaddermiş.

Haftа 19 Ağustos 1935

NAZIM HİKMETİN
HİCİV ŞİİRİ

Bir Provokatör Üstünde
Hiciv Denemeleri

"Sen ölmedin, seni öldürdüler
zavallı kadın."

Sen çıkmadın
çıkardılar karşıma seni!
Kıllı, kara elleriyle tutup enseni,
gövdeni yerden bir karış kaldırdılar;
sonra birden bire
bırakıp yere
seni pantalonumun paçasına saldırdılar!..
Bir düşün oğlum,
bir düşün ey yetimi Safa,
bir düşün ki son defa
anlayabilesin:
Sen bu kavgada
bir nokta bile değil,
bir küçük, eğri virgül,
bir zavallı vesilesin!..
Ben kızabilir miyim sana?
Sen de bilirsin ki, benim âdetim değildir
bir posta tatarına
bir emir kuluna sövmek
efendisine kızıp

uşağını dövmek!.
Sen de bilirsin ki, jurnal esnafı, senin gibiler
tutulup kulaklarından birer birer
teşhir edilirler.
Ben, sadece söküp
bir fitnenin otuz iki dişini,
ve Babıâli kaldırımlarına döküp
geleceğini, geçmişini
aldım omuzuma işte bu teşhir işini
Bir düşün oğlum,
bir düşün ve inkâr etme ki;
Keteon matbaasında ut çalıp
ayak şarkıcılarına beste talim eylemek
ve o biçare Larus'un ırzına geçip
zâtını âlim eylemek
sana pek
zor geldi ki, demek;
aranızda dolaşır görünce
benim "Orhan Selim" adlı dilsiz
ve kolu bağlı gölgemi,
hemen azıya alıp gemi
faşisto - demokrato - liberal
bir jurnal
yazıp
delikanlıyı yere çalmak
ve bir miktarı münasip elden almak
istedin!..
Elden alıp, almamana
karışmam ama,
biz, gölgemizi bile çiğnetmeyiz adama!..
Bir düşün oğlum,
bir düşün, ey göbekli patron veletlerinin
"Doğru yol" göstericisi
Bir düşün ey yetimi Safa,
bir düşün ve hatırla ki, son defa,

o, takma aslan yeleli
Namık Kemal üstadın senin:
abanoz ellerinden
zenci kölesinin
som altın taslarla şarap içerek
ve "didarı hürriyet"in dizinde
kendi kendinden geçerek:
"Yüksel ki yerin
bu yer değildir,
dünyaya geliş
hüner değildir!"
demiş.
Sen de yükseldin uyup
onun sesine
"La dam o Kamelya"nın fesli figüranlığından
Ahmet Hâşimin "Degüstasyon"daki
iskemlesine.
Bir düşün oğlum,
Bir düşün
ve mezarların hududunu aşma!
Kendine güven evlât
babana değil,
bir ölüyü koluna takıp dolaşma...
Öyle zart zurt eşilmez toprağı gidenlerin!
Ölüleri rahat bırak oğlum,
rahat bırak uyusun
o muhterem şehidi hürriyet beypederin!
Hem böyle daha iyi;
çünkü bak ortada
ne yeni bir İngiliz - Boer
harbi var
ne de tebrik isteyen bir İngiliz Elçiliği!
Ölüleri rahat bırak oğlum,
rahat bırak uyusun benim de ölülerim!..
Sen de bilirsin ki, ben

ne dedemden
miras bekledim,
Ne babamdan şeref, şan!..
Hasep, nesep, kan, soy sop işinde yoğum.
Çünkü ne halisüddem bir buldoğum
ne tecrübelik bir tavşan..
Ben sadece ölen babamdan ileri
ve doğacak çocuğumdan geriyim
ve bir kavganın adsız neferiyim...
Ey ihtisas mahkemeleri kaçağı
ve Despinis Kokonun aftosu;
Ey marka malı kör
Provokatör,
ve ey zavallı yetim...
Yoktur şimşiri kahrını inkâra niyyetim...
Kokla, çek ve iç.
üzülme hiç.
Billahi cihan bilir ki, sen
kahraman, ulusal muhaliflerimizdensin..
Kokla çek ve iç
üzülme hiç...
Yalnız, arasıra
bakıp aynalara
bir deve derisinden beli değnekli Hacivat düşün.
Bir düşün oğlum,
müdahin, çelebi hazreti Hacivatın
giyerek harp ilâhı göbekli Marsın üniformasını
kahramanane bir dalkavuklukla hesap sormasını!
Bir düşün oğlum,
bir düşün ve inkâr etme ki;
gizli gece yolculuklarından kalmadır senin alın
terin.
Sen her gece
el ayak çekilince,
"Nuvel literer"in

bir arşınlık duvarından aşarak
ve parmaklarının ucuna basıp dolaşarak
yapraklarında onun,
apartırsın satırlarını birer birer
Cingözle beraber.
Fakat her duvar
bir karış değildir.
Her duvarı atlamayı kesmez senin gözün
ve her fikrin açılmaz kapıları
maymuncuğuyla Cingözün!..
Okuman lâzım evlât.
Evirip çevirmeyi, göze girmeyi, falan, filân
bırakıp okuman...
Bir düşün oğlum.
Bir düşün ey yetimi Safa,
bir düşün ve benden öğren ki son defa:
FİKİR dediğin
şeyin
Karabet ustanın uduna benzemez suratı.
O, ne şapırtılarla çiğnenen bir sakız,
ne "Vatan-Silistire" de Abdullah Çavuşun tiradı,
ne de "Bir akşamdı" da müteverrim bir bayanın
ilâcıdır.
O, şahlanmış bir kavga atı
kalın kabzalı bir savaş kılıcıdır.
Bu ata atlayacak yürek
ve bu kabzaya bilek
gerek.

Nazım Hikmet
14-20/7/1935
(Aydabir)

PEYAMİ SAFANIN CEVABI

"Nazım Hikmet'in fikir taraflarında apışınca söyleyecek bir şey bulamayarak işi destan yazmağa döktüğünü ve hakkımda bir manzume çırpıştırarak dükkân dükkân dolaşıp okuduğunu evvelce bildirmiştim. Bu manzumesini bir mecmuada gördüm. Alık oğlan, benim sayısız kusurlarım dururken iftihar ettiğim tek tük birkaç faziletimi hicvetmeğe yeltenmiş. Meselâ ben lisede fakir çocuktum, kitap ve peynir ekmekle bazan aşureden ibaret öğle yemeği paramı çıkarmak için Keteon matbaasında şarkı istinsah ederdim. Nazım, bilhassa kendisinin tezi ile en mağdur ve en masum hareketim olan bu anekdotu aleyhimde vesika diye kullanmış. Halbuki ben bu hikâyeyi dostlarıma her zaman seve seve anlattığım gibi, ondan evvel kendi eserlerimde yazmış bulunuyorum. Keza küçükken bende sahneye çıkmak hevesi vardı. Bir gün figüran olarak La Dam O Kamelya piyesinde sahneye çıkarken başımda fes bulunduğunu unutmuşum. Bunu da dostlarıma güle güle anlatırdım ve yine Nazım'dan çok önce bir kitabımda yazdım. Bu alık oğlan beni sürgünde ve genç yaşında ölen Safa'nın yetimi ve Namık Kemal'in muakkibi olmakla ithama kalkmış. Bahsettiği isimler Türk inkılâp tarihinin şerefleridir. Boer harbini tebrike gidenler, yalnız İsmail

Safa değil, Nazım'ın bayıldığı ve lehine yazı yazdığı Tevfik Fikret de dahil olduğu halde, zamanın birçok inkılâpçı münevverleridir. Ve siyâsî sebebi büsbütün başkadır.

Yetimi Safa olmak benim alnımı dik tutan en derin iç acımdır. Kaldı ki bu Yetimi Safa tabiri de Cenab Şahabettin tarafından benim için:

"Yetimi Safa değil, yetimi Zekâdır"

tarzında yazılmıştı. Ben de kendisine:

Üstad, kelime oyununu parlak bulmadım. Seci arıyorsan yetimi Safa'ya Yetimi kafa daha uygun düşer demiştim.

Yani bu tabir de başkasına aittir.

Fazla konuşmaya lüzum görmüyorum. Sözü Cingöz Recai'ye bırakacağım. Gelecek sayılarımızın birinde O'nun bu Nazım Hikmet denilen meslektaşına cevabını okuyacaksınız. İşi fikir ve ideoloji tarafından kaçırıp, vesikasız imalarla dolu adî bir soytarılığa götüren bu zıpıra artık Server Bedi'nin kahramanı şak şak vuracaktır.

HAFTA 9.9.1935

Bu Şiiri Peyami Safa şöyle takdim etti:

..... "Olup olacağı ne kadar hüneri varsa bu manzumesinde gösteren şair, kendisini "bir kavganın eli kolu bağlı adsız neferi" olarak takdim ediyor. "Ey yetimi Safa" hitabiyle Peyami Safa'nın yetimliğini, fakir talebe iken "Keteon" matbaasında şarkı yaz-

masını, hürriyetperverliğini ve bu vesile ile büyük vatan şairi Namık Kemal'i, İsmail Safa'yı toptan hicvetmeğe kalkıyordu. Münakaşayı mevsuk ve müdellel çerçevesinden çıkararak çirkin bir alay zeminine döken Nazım Hikmet, artık ciddî bir muhatap olmaktan böylece istifa edince, Peyami Safa ona kendi tarzında manzum konuşmanın ne basit bir yazı oyunu olduğunu ispat için karaladığı şu cevabı, Server Bedi'nin meşhur kahramanı Cingöz Recai imzasiyle bugün 5. sayfamızda neşrediyoruz."

CİNGÖZ RECAİ'DEN NAZIM HİKMET'E

Gel bakayım,
lüle lüle kıvrım kıvrım, samur saçlı,
pamuk tenli, al yanaklı sarı papam,
gel bakayım anam babam,
gel bakayım yetimlikle maytap eden paşa zadem,
güzel âdem!
Gel bakayım,
gel ki büyük babaların:
Enver Paşa, Nazım Paşa konağında
alıştığın gibi,
alışıp yılıştığın gibi,
seni her gün dizlerimde hoplatayım,
şerefine bütün yetim çocukların
anasını satayım.

❐ ❐ ❐

Gel bakayım fidan boylum, asilzadem, güzel
paşam,

PEYAMİ SAFA

Moda burniyle Süreyya Paşa locası arasında her
akşam
maviş gözlerini süze süze mekik dokuyan
Kadıköy'ün kübik salonlarında şiir okuyan
Moda şair, kübik şair, kübiklerin kübiği,
Cevizliğin, Kuşdilinin, Mühürdarın Bolşeviği!

❐ ❐ ❐

Ben ki -kıtır atma cicim!-
Nuvel Literer'den alma değil,
Bolşevik şair Maiakovsky'den de çalma değil,
senin tulum göbekli, kadayıf enseli
burjuvalarından
halkı soyan bir kaçının yuvalarından,
para aşırdım.
Neden mi, niçin,
yolumu şaşırdım?
Babası sürgünde öldürülen
bir çocuğu beslemek için!
Fakat sen ki paşa konaklarında
Kuşdilinde, kuş tüyünde, kuş sütüyle beslendin,
Kuş beyninle bolşevizme heveslendin.
Baban üç yıl önce ölünceye kadar
Zavallıdan para kopardın,
nefesi kokan Türk işçisinin vekâletini apardın.
Götürüp onu sonra el altından,
Enternasyonale zula ettin,
kimbilir kaç
aç biilâç
Türk işçsinin ciğerini pirzola ettin!

❐ ❐ ❐

Sen adsızsan,
Zonguldak'taki maden kuyusu dibinde,
Promete gibi, fakat gökten değil
yerin dibinden ateş alan

bize kalori yollayan
işçinin adı nedir?

❐ ❐ ❐

Adlısın meşhur şairim, adlısın,
ama neyleyim
yırtık suratlısın.
Sen ki iki papele her gün Akşam
Ulusal dil yazarsın,
Önce yazdıklarını bozarsın.
Sana her gün üç lira verebilsem ah!
Vallah billah!
ey o kavganın adsız neferi
hemencecik soldan geri
çevrilerek
Ulusalizma - Faşizma gömleğini
sırtına geçirerek,
Bolşevizmin mezarını kazarsın!

❐ ❐ ❐

Nitekim,
söyleyecek sözün bitince,
Marksın Sermayesini kediye yükletince
Her renkli Herşey adlı reklâm gazetesinde
Başmuharrirlik yapıyorsun
Şimdi de İpekçilerin sermayesine tapıyorsun!

❐ ❐ ❐

Bre toprak altında yatan
büyük Türk ölülerine çatan
bre tümen tümen kıtır bom
bre tümen tümen palavra
bre işçiye yalan
ölüye iftira atan
Gel bakayım seninle bir konuşayım
senceleyin bir coşayım.
Bre.. Toprak altında yatan

Namık Kemal'e, Safa'ya çatan
bre tümen tümen kıtır bom
bre tümen tümen palavra
bre işçiye yalan
ölüye iftira atan
sağı sola katan
bre kaltaban
bre Türk düşmanı, bre vatan
haini şarlatan!
Bre propaganda broşürü âlimi
bre sırtını ipek divanlara yaslıyan
"Sermaye"nin yüzde bire küçültülmüş posasını
yalayarak âllâmelik taslayan
Orak Çekiç markalı
sözüm ona Komintern taktikalı
üfürükle şişirme, kursak balon komünisti
Dandini bey züppe salon komünisti!
Sen misin "o kavganın kolu bağlı adsız neferi?"
Yavaş gel, saçmalamaya başlıyorsun,
kolun bağlıysa nasıl taşlıyorsun,
piçler gibi ölülerin mezarını?
Yanlış attın zarını:
Görüyorsun şeşi beş
yemek için birkaç leş
sallıyarak hemen uzun elini
oluyorsun mezarlara tebelleş.
Sen misin adsız nefer?
"Eynelmefer?"
İki metro boyu afişlerde
gazetelerin tüccar ilânı sayfalarında
kitaplarının üstünde, manzumelerinin altında
bangır bangın bağıran Nazım Hikmet imzası
ad değil mi.
Ne yalan söylersin?
Sendeki surat, surat değil mi?

□ □ □

sağı sola katan
bre kaltaban
bre Türk düşmanı, bre vatan
haini şarlatan!
Sen artık buralarda
kolay dikiş tutturamazsın
sahte komintern taktikalı
dolmalarını yutturamazsın.
Çekil!
Bugün yaptığın gibi
Metr - Goldvin - Mayer şirketinin
İstanbul kolunun başına dikil.
Yüzünden maskeni, başından kasketi at
Sermayenin altına yat!
Yerini şimdi buldun işte:
Hak berakât versin, asilzadem,
berekâaat!

CİNGÖZ RECAİ
Müstensihi
SERVER BEDİ

NAZIM HİKMET'İN SON PİYESİ

Bolşevik inkılâbından sonraki Rus edebiyatı Türkiye'de bilinmez. Fakat Batı'daki tercüme ve tenkidlerden anlıyoruz ki, bu ısmarlama edebiyat, ne Puşkin âyarında bir şair, ne de Tolstoi ve Dostoyevski âyarında romancı yetiştirebilmiştir.

Rus inkılâbının ilk yıllarında intihar eden Maiakovsky adında genç bir komünist şairin hiç bir şiirini görmediğim tarihlerde (30 sene kadar evvel), Nazım Hikmet'in nazım tarzını, hayâllerini ve şiir üslûbunu aynen ondan taklit ettiğini bilmiyordum. Sonra bu intihaller bâzı dergilerde ortaya kondu. Fakat Nazım'ın körükörüne bir taklitçi olduğunu bilmeyenler onu yeni şiirin önderi gibi tanımağa ve selâmlamağa devam ediyorlardı.

Türkiye'de rahatça yürütülebilen bu kalpazanlığı Rusya'da (Maiakovsky'nin memleketinde) devam ettirmek kolay değildir. Sovyetler Birliği'ne kaçan Nazım Hikmet, orada bu zorlukla karşılaştı. Rus şairini taklit etse, çakılacaktı; etmese, kendi cevheri Sovyet piyasasını kazanabilmeğe kifayetsiz kalacaktı. Nitekim öyle olmuş olacak ki, Nazım Hikmet burada kazandığı edebî hayranlığı orada bulamadı. Eserleri hakkında son Fransız mecmualarında verilen tenkid hükümleri bunların tekerlemeler ve beylik düşüncelerle dolu âdi şeyler olduğudur.

Bu mecmualardan biri, onun (İvan İvanoviç yaşadı mı?) adındaki son piyesinin, iki gün oynandıktan sonra, repertuardan atıldığını haver veriyor. İstanbul'da yeni çıkmağa başlayan (Meclis) mecmuası, bu piyesten bir parçanın tercümesini neşretmiş: Tam bir âdilik örneği.

Bu oyun, âdiliğinden ötürü mü ve halk tutmadığı için mi repertuardan atılmış, yoksa ikidebir değişen Sovyet iç politikasına uymadığı için mi ? Bilmiyorum. Fakat eserin, hem Stalin taraftarlarını, hem de düşmanlarını memnun etmek gibi ikiyüzlü bir maksatla yazıldığı bildirildiğine göre, hem Stalin taraftarlarının, hem de düşmanlarının nefretine uğramış olması da mümkündür.

Nazım Hikmet, şimdi, ona Türkiye'de bir kahraman mertebesi kazandıran hapishane hayatını aratacak derecede yıkıcı bir itibarsızlık havası içinde, edebî haysiyetini de, Moskof hademeliğinin ona verdiği en âdi insan mertebesini de kaybetmiş oluyor.

Eğer bu zavallı adam zerre kadar insan haysiyetine sahip olsaydı, Türkiye'de casusluk suçundan asılmayı Rusya'da bu şekilde kepaze olmağa tercih ederdi. Kafacığında bir damla akıl kalmışsa, ona bu cezayı veren Allah'ın varlığına inanması için bu hâle düşmeyi kâfi bir delil sayardı.

(Milliyet, 20 Ağustos 1957)

VAY, KAHPELERİN KAHPESİ!

Dosyamı açıyorum. Bütün hayatımda, vesikasız ve delilsiz ne konuştum, ne de bir satır yazdım. Yirmi senedenberi, Nazım Hikmet'in vatan hainliğini, şarlatanlığını ve alçaklığını sözlerimle ve yazılarımla yüzüne vurdum. Seri hâlinde makalelerim, sayısız fıkralarım ve onun şiir üslûbuyla yazılmış "Bre Vatan

Haini Şarlatan" hitaplarını tekrarlayan bir de manzûmem vardır ki, mel'unun hapse girmediği tarihte neşredilmiştir. Fakat bütün gafiller ve mâhudlar, onun etrafına sistemli bir propagandanın müdafaa barajını kurdular, hapse tıkıldıktan sonra da, her teşekküle ve gazetelere sokulan ajanlariyle yıllarca uğraştılar, nihayet onu kurtardılar ve kaçırdılar.

Hiç bir gözüpek dalgıç bu herifin yaptığı alçaklıkların derinliklerine başı dönmeden inemez. İşte bir vesika : 5 Mart 1955 gününün akşamı, Budapeşte Radyosu, biri 18.30, biri de 20.30'da Stalin'in ölüm yıldönümü vesilesiyle Türkçe yayınlar yapmış, nihayet bu Moskof hademesi Nazım Hikmet'in Stalin hakkında şu mersiyesini yine onun sesiyle yayınlamıştır.

5 Mart 1953,
İlk önce kim kime,
Metin ol kardeşim, diyecek,
İlk önce kim kime
Baş sağlığı dileyecek?
Hepimizindi o,
Hepimizindir.
Yoldaşlarım,
Acınızı duyuyorum,
Sizin duyduğunuz gibi, tıpkı,
Aynı şiddetle.
Kardeşlerim,
Hüngün hüngür ağlamak geliyor içimden,
Tutuyorum kendimi,
Aynı metanetle.
Seviyorum onu,
Marx'ı, Engels'i, Lenin'i,
Sevdiğim gibi,
Sevdiğimiz gibi,

Aynı muhabbetle,
Aynı hürmetle.

Bu lâğıma düşmüş Rus köpeğinin aramızda bulunan ve solcu dergilerle gazetelerde Atatürkçü rolü yapan bütün yardakçılarına (ki bunlardan bazılarının isimlerini bizzat, o radyo konuşmalarında bize bir kere daha ve açıkça haber vermiştir) sorayım: Onun, Atatürk'ün ölümüne böyle bir mersiyesi var mıdır? Hangi Türk büyüğü için bu heyecanı göstermiştir?

"Atatürk ha!.. Bre kaltabanlar, sürü sürü hâlâ aramızda kuyruk sallayan ve zehir saçan veba fareleri". Hepiniz bu alçağın bir başka nüshasısınız ve hepinizin suratlarınızdan, derilerinize yapışmış maskelerinizi tırnaklarımla söküp atacağım.

PEYAMİ SAFA

AZİZ NESİN'E

- BİR HABİSİN AKIBETİ
- BİLİRKİŞİ RAPORU
- BOŞUNA ÇIRPINIYOR

Bir habisin âkıbeti

BURADA, kendisine ağabeyce öğüdler veren bir yazıma karşı, Aziz Nesin, bulunduğu gazetede bana beş gün, sırtı sıra ve sütun sütun cevap vermeğe uğraştı. Hiç bir zaman komünist olmadığını ve herkese de, ona da iftira savurduğumu tekrarladı. Mizacıma, kültürüme, manevî hüviyetime ait iddialar ortaya attı. Benim kendini beğenmiş ve cahil bir adam olduğum hükmünde hülâsasını bulan bu iddialar bütün mahutların dilinden düşmediği için, basit cevaplarını başka bir yazıma bırakıyorum.

Esasa gelelim: Aziz Nesin komünist olmadığını ve benim kendisine (herkese olduğu gibi!) iftira attığını iddia etmektedir. On altı ay hapse mahkûm olduğunu itiraf ettikten sonra diyor ki:

"Ben, kendi yazımdan değil, başka birinin bir çevirisinden ötürü mahkûm oldum. O yazı Fransızca bir felsefe kitabının önsözünden çeviriydi. Ben Fransızca bilmem. Tanıyanlar da benim Fransızca bilmediğimi bilirler. Bütün bunları mahkemede söyledim. Ama yalnız bir şeyi söylemedim. O yazıyı çeviren!... Onun adını versem kurtulacaktım".

Böylece, dost hatırı için bir suçluyu kanundan sakladığını, adaleti ve mahkemeyi dolandırdığını itiraf eden Aziz Nesin hakikatte okuyucularını dolan-

dırmaktadır. Bu saçmalar saçması müdafaanın baştanbaşa uydurma olduğunu şimdi göreceksiniz.

Ben hiç bir yazımda, komünist olduğuna dair elimde deliller ve vesikalar bulunmayan hiç kimse için "mahuddur" hükmünü vermedim.

Komünistlikle alâkası olmadığını iddia eden ve benim bir iftiracı olduğumu söyleyen Aziz Nesin'in yalan dolanlarını ve mahiyetini şu delil ve vesikalarla ortaya koyuyorum:

1. Bu habis, Nâzım Hikmet'ten sonra Moskova'ya kaçan Sertel'lerin gazetelerinde uzun zaman günlük siyasî yazılar yazmıştır.

2. Bu habis, Bulgaristan'a kaçarken vurulan komünist Sabahattin Ali ile ortak olarak (Marko Paşa) adındaki komünist mizah gazetesini çıkarmıştır. (Bu gazete birkaç kere toplattırılmış ve nihayet kapatılmıştır).

3. Bu habis, Sertel'lerin halk tarafından yakılan ve hükûmetçe kapatılan (Görüşler) adındaki komünist dergisinde, kapatılan komünist (Ses) dergisinde, kapatılan komünist (Gün) ve (Zincirli Hürriyet) dergilerinde yazılar yazmıştır.

4. Bu habis, bahsettiği 16 ay mahkûmiyetinden evvel, komünist faaliyetlerinden dolayı Bursa'ya sürgün edilmiştir.

5. Bu habis sürgünden döner dönmez çıkardığı "Baştan" adındaki gazetede komünist propagandası yaptığını aynen şu satırlarla itiraf etmiştir: "Bu gazete bilindiği gibi Marxist kültürün halk arasında yayılması için çıkarılmaktadır". Aynı sayıda Nâzım Hikmet'in resmi vardır. O sayı toplattırılmış ve bu gazete 27. sayısında kapatılmıştır.

6. Bu habis, "Baştan" kapanınca, başka birine "Yeni Baştan" adı altında bir imtiyaz aldırmış ve bu yeni propaganda gazetesinin ikinci sayısının dördüncü

sayfasında "Baştan ve Yeni Baştan" serlevhası altında "Bıraktığımız yerden başlıyoruz" ikinci serlevhasıyle bu gazeteyi de kendisinin çıkardığını imzasıyle ilân etmiştir. Yeni Baştan gazetesinin 27-1. sayısında Karl Marks'ın kocaman bir resmi ve kapital'in Türkçeye çevrilip gazetede yayımlanacağını müjdeleyen çerçeveli bir ilân birinci sayfayı kaplamaktadır. Gazete "İşçilerin kalbinde bir ayaklanma hissi, mukavemet duygusu uyandırmak için" çıktığını da ilân etmiştir.

7. Bu habis, iddia ettiği gibi, bir arkadaşının yazısını üstüne aldığından dolayı değil, "Yeni Baştan" gazetesinin 1-4 sayılarında komünist propagandası yaptığı için 16 aya mahkûm olmuştur.

İstanbul Üniversitesi Ceza Hukuku ve Ceza Usul Hukuk Doçenti Dr. Sahir Erman ve Umumî Âmme Hukuku Doçenti Dr. Tarık Z. Tunaya'dan mürekkep bir bilirkişi heyeti bu gazetenin komünist propagandası yaptığı neticesine varmıştır.

BİLİRKİŞİ RAPORU

Rapor Aziz Nesin'in çıkardığı "Yeni Baştan" gazetesinin dört sayısındaki propaganda yazılarını tahlil ettikten sonra, bu gazetede:

"Sovyet Rusya'nın Kore meselesi münasebetiyle tamamen haklı olduğu belirtilmektedir" demiş ve "netice" olarak da aynen şu hükmü vermiştir:

"Yukarıda takip ettiğimiz müşahedelere müsteniden heyetimiz (Yeni Baştan) gazetesinin sözü geçen sayılarında Leninizm ile ikmal edilmiş bir Marksizm propagandası bulunduğuna kanidir. Dört sayı içinde propagandası yapılan doktrinin mülesses hukukî, içtimaî, siyasî, iktisadî nizamı devirmeyi ve bir sınıfın

diğeri üzerinde ta-hakkümünü tesis etmeyi telkin edebilecek mahiyette bulunduğu kanaatine varmış bulunmaktayız".

8. Bu habis, Harb Okulunu bitirip ordumuza katıldıktan sonra, askerî birliğine ait keçileri satarak parasını cebine attığı için ve ayrıca Çankırı vilâyetinin Çerkeş kazasında subay olarak bulunduğu sırada vukubulan büyük zelzelede enkaz altından çıkan eşyayı zimmetine geçirerek çapulculuk ettiği ve ölülerin altındaki eşyayı çaldığı için subaylıktan tard ve hapse mahkûm edildiğini milliyetçi gazete ve dergiler (Toprak, Ocak...) neşir ve ilân ettikleri halde, gık diyememiş, hiç birine cevap verememiştir.

Komünistlikle alâkası olmadığına, kendisinin bir ma'sum ve benim bir iftiracı olduğuma hakikî ma'sumları inandırmak için günlerce ve sütunlarca bana söven bu habis, avcının kurşunundan kaçmak için kendisini bataklığa atan yaban domuzu yavrusu gibi debeleyip durmuş, fakat mukadder âkıbetinden kurtulamamıştır.

Onun leşini böylece yere serdikten sonra, şahsıma karşı mahutlar arasında müşterek iftiraları da ayrıca cevaplandıracağım.

BOŞUNA ÇIRPINIYOR!

Burada Aziz Nesin için yazdığım ve âr damarı henüz patlamamış her adamı ebedî hicap ve sükûta mahkûm eden sekiz maddenin vesikaları karşısında o, ya susacak veya gerçekten haklı ise ilk vereceği cevapta bu maddelerin baştanbaşa uydurma olduğunu ortaya koyacaktı. Bunu yapamadı. Bir çarıklı erkânı harb ta'biyesiyle meseleyi esasından uzaklaştırmaya ve müdafaa yerine tepeden tırnağa kadar uydurulmuş dedikodularla mevzuu koyu bir sis perdesi altında dağıtmağa çabaladı: Milliyet'te yazmak benim için şansmış; Ulunay'la birbirimizi arkadan çekiştirir, yüz yüze gelince sarmaş dolaş olurmuşuz; Ercüment Karacan beni, gazetesinde niçin çalıştırıyormuş; ben vaktiyle Rusya'ya gitmek istemişim, Sovyet Elçiliğine müracaat etmişim, gidememişim; Yeni Sabah gazetesinden 10 bin lira almış, bir gazeteciye iftiralar savuran yazılar yazmışım; Yeni İstanbul gazetesine girmek istemişim, birkaç yazı yazıp çıkarılmış; "Zafer" ve "Havadis" gazetelerine "O Adam - Bu Adam" imzalariyle fıkralar yazmak istemişim, reddedilmişim... Daha buna benzer delilden, vesikadan, isbat haysiyetinden tamamiyle mahrum, günlerce süren bir sürü uydurma ve saçma sapan sokak dedikodusu.

Habisin bütün iddiaları hiç bir (Tekrar ediyorum: Hiç bir) delile ve vesikaya dayanmıyor ve hepsi yalan! Fakat bizim onun hakkındaki hükümlerimiz Ağır Ceza, Askerî Mahkeme, Örfî İdare Mahkemesi kararlarına ve daha birçok vesikalara dayanıyor ve hepsi doğru.

Şimdi yine bu pespâyeyi ensesinden tutup ağız kalabalığına getirdiği mevzu dışı iftiralardan bu yana çekelim ve esasın önünde çöktürelim.

Benim sekiz maddedeki iddiamın hülâsası şudur: Bu herif azılı komünisttir, millî menfaatlerimizin düşmanıdır, suistimal ve hırsızlıklarından dolayı ordudan atılmıştır.

Bunlara karşı gevelediği sözler yarı itiraf ve yarı da inkâr kılıklı şaşkınlık, bocalama ve ahmaklık çırpınışlarıdır. Gûya mendebur başka birinin bir tercümesini üstüne aldığı için 16 aya mahkûm olmuş. Bu tercümede komünistlik propagandası yokmuş. Genç muharririne acımış da onun yerine bir buçuk sene hapislerde yatmışmış. Amerika'dan ödünç para alınmasını tenkid eden bir yazısından dolayı da Örfî İdare Mahkemesi tarafından sürgün edilmişmiş. İzinlerin kaldırıldığı tarihte üç ere izin verdiği için ordudan tard değil, ihraç olunmuşmuş. Bu saçmalara göre, komünist propagandası olmayan bir yazıdan dolayı Ağır Ceza Mahkemesi haksız yere onu 16 ay hapse mahkûm etmiş. Amerika'dan ödünç para alınmasını tenkid gibi mâsum bir düşüncesinden dolayı Örfî İdare Mahkemesi haksız yere onu sürgün etmiş. Tümen mahkemesi, üç ere izin vermek gibi ehemmiyetsiz bir hatâsından dolayı haksız yere onu ordudan ihraç etmiş. Demek iftira eden yalnız ben değilmişim: Ağır Ceza Mahkemesi de, Örfî İdare Mahkemesi de, Askerî Mahkeme de bu bedbahta hep iftira ve zulm etmişler.* Çünkü sivil ve askerî adalet nedense! bu ağzı süt

kokan mâsum yavrucağın düşmanıdır.

Seni iblis, seni habis, seni mel'un, seni domuz seni! Boşuna debelenme. Gel de şu resmî (evet, hep resmî!) vesikaların altından kalk bakalım:

❐ 1 ❐

Aziz Nesin, İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 1950/22 esas ve 2 karar sayılı hükmüyle komünizm lehinde propaganda yapmaktan suçlu olarak 1 sene 4 ay ağır hapse ve ceza müddeti kadar İstanbul'da emniyeti umumiye nezareti altında bulunmasına 18 Ocak 1951 tarihinde karar verilmiştir.

❐ 2 ❐

Aziz Nesin, millî menfaatlere aykırı neşriyat yapmak suçundan 12 Ağustos 1947 tarihinde esas 56, karar 60 sayılı hükümle Örfî İdare Mahkemesinde 10 ay ağır hapse ve 3 ay 10 gün Bursa'da emniyet nezareti altında bulundurulmaya mahkûm edilmiş ve her iki ceza infaz edilmiştir.

❐ 3 ❐

1937 yılında Ankara Harb Okulundan Asteğmen olarak mezun olduktan sonra birçok kıt'alarda vazife gören Aziz Nesin, 23. tümen istihkâm bölüğü komutan vekili bulunduğu sırada vazife ve selâhiyetini suiistimal (izinli erlerin istihkaklarını zimmetine geçirmek) suçundan 23 ncü tümen askerî mahkemesince 3 ay 10 gün müddetle hapse mahkûmiyetine ve ordudan ihracına karar verilmiştir. Bu cezanın bir kısmını tümen cezaevinde, diğer bir kısmını da Sultanahmet

cezaevinde çekmiştir.

❐ ❐ ❐

Halkın, işçinin ve köylünün müdafaasını yapar göründüğü halde, Mehmetçiğin tayınını ve nafakasını çaldığı için hapislerde yatan ve ordudan dışarı atılan, sonra yine Mehmetçiğin Kore'deki kahramanlıklarına karşı Sovyetlerin tarafını tutan, Marşal yardımına karşı hücuma geçen Sovyet basınının ve ajanlarının kampanyasına iştirâk ettiği için sürgünde ve hapiste kalan, hâlâ birçok yazılarında dine, millî duygularla, aile müessesesine ve bütün mukaddes değerlere saldıran bu habis kaç türlü istihale geçirir: Solucan olur, Mehmetçiğin bağırsağına girer; kızıl mikrop olur, genç ve saf okuyucularının beynine girer; canbazhane ibişi olur, soytarılık yoluyla propagandalarına devam eder; nihayet domuz olup mukaddes bölgelere saldırırken avcının kurşunuyla beyninden vurulur, sersemler, bir hayli çırpındıktan sonra da... Günlerce hırlaya hırlaya, homurdana homurdana geberip gider !

Milliyet, 29 Ocak 1959

KIZIL ÇOCUĞA

❐ KIZIL ÇOCUĞA MEKTUP

❐ KIZIL ÇOCUĞA İKİNCİ MEKTUP

❐ KIZIL ÇOCUĞA ÜÇÜNCÜ MEKTUP

KIZIL ÇOCUĞA MEKTUP

Kaç yaşındasın? On sekiz var yok. Dünkü çocuk. Duydum ki Marksist olmuşsun.

Gülmedim. Marksizm'in yüz seneden beri uğradığı tenkitlerden haberin olmadığını bildiğim halde gülmedim. Marks'ın içinde doğduğu Hegel düşüncesinin metafizik bünyesinden, onun aksülâmellerinden ve her ikisini de çoktan aşılmış bir halde bırakan bugünkü dünya tefekkürünün istikametlerinden de haberin olmadığını bildiğim halde gülmedim. Hattâ Marksizm'in berber çırakları için hazırladığı ilmihali ezber etmiş olmaktan fazla bilgin olmadığını bildiğim halde gülmedim. çünkü senin senden otuz yaş büyük ağabeylerin de böyledir.

Biliyorum ki, seni orta okul sıralarında yakalandığın fikrin rengiyle kızartan şey sefalettir, kara sefalet. Tıpkı senin gibi mahrumluğun cehenneminde, gençliğinin sayısız istekleri ve özleyişleri yanıp kül olmuş bir yetim sıfatiyle şunu da biliyorum ki, sen kendine değil, kendin gibilerin teşkil ettiği dünya ekseriyetinin, içinde çabaladığı sefil varlık şartlarına isyan ettiği için Marksist'sin. Bu öfkeni bütün şefkatimle kucaklarım.

Söyle bana! Konuşalım. Ne istiyorsun?

İçtimaî adalet.

Bende bunu istiyorum.

Ve ilim halinde yazılı hedefler; İnsanın insanı sömürmemesini, imtiyazlı burjuva sınıfının, emrinde çalıştığı yığının alın terini gözyaşına çeviren alçakça istismar sisteminin yıkılmasını istiyorsun.

Ben de bunu istiyorum.

Siyasî hürriyetten evvel iktisadî müsavat.

Ben de bunu istiyorum.

Fakat nasıl müsavat? Evvelâ bunu konuşalım.

Sen istiyorsun ki. istihsalin neticesi olan kazanç, ona emeği geçenlerin hepsi arasında müsavi paylaşılsın: kâr ücretten fazla olmasın. Daha doğrusu ne kâr, ne ücret; çalışmanın bütün çalışanlara verebileceği refah seviyeleri müsavi olsun. Senin Marksizm'den anlayabildiğinin hulâsası, aşağı yukarı, budur.

Öyle ise istiyorsun ki, çalışanın istihsaldeki rolü, kabiliyet derecesi ve aldığı randımanın ne olursa olsun, elde ettiği refah derecesi, daha üstün veya daha aşağı bir liyakatin kazancından farklı olmasın. Yani liyakat derecesini 8 farzedebileceğimiz bir adam 10 kazanıyorsa, liyakat derecesini 2 farzedebileceğimiz bir adam da 10 kazansın.

Dikkat et! Burada sen, kazançlar arasındaki müsavatsızlıkta liyakat sahibi aleyhine haksız bir müsavat kurmağa bedel, liyakatlar arasında bir nisbet çıkarıyorsun. Bu nisbet, hem hasretini çektiğin müsavat prensibine, hem adalete, hem de hakkını vermediğin için cesaretini ve doğurma hamlesini kırdığın liyakatlinin daha fena çalışmağa mahkûm olması yüzünden, artmasını özlediğin istihsalin gelişme şartlarına aykırıdır.

Gerçi bugünkü dünyanın kapitalist nizamında da. Liyakatler arasındaki müsavatsızlıkta çok defa liyakatli aleyhine kurulmuş haksız bir nisbet vardır: Cahil ve şapşal bir celep milyon kazanır, fikir adamı ve

san'atkâr, nesiller yetiştiren öğretmen ihtiyaç bataklığında çabalar. Çünkü, üstelik bir de, kazançlar arasında müsavatsızlık vardır. Burada beraberiz.

Fakat bugünkü dünyanın kapitalist nizamı senin yarınki dünyanın proleter nizamı da liyakatlere tam hakkını veremiyecek, ahır süpüren uşakla büyük bir tabiat kuvveti keşfeden âlimi aynı refah seviyesi içinde buluşturarak, kapitalist nizamın haksız müsavatsızlığı kadar haksız bir müsavat tesis edecektir.

Bir de benim özlediğim müsavata bak! Çok daha sade: Liyakat derecesini 8 farzettiğimiz adamın refah seviyesini 8, liyakat derecesini 3 farzettiğimiz adamın refah seviyesini 3 derecede tesbit eden bir müsavat.

İki şey soracaksın:

1- Sekizle üç nasıl müsavi olur? Hani müsavat?

2- Liyakat ve refah dereceleri bu kadar riyazî kesinlikte nasıl ölçülür?

Birinciye cevabım: Sekizin sekize ve üçün üçe nisbetleri müsavidir. İşte ve en gerçek müsavat: Herkese lâyık olduğu kadarını vermek.

İkinciye cevabım: Ölçüler, şüphe yok ki takdiridir. Mutlakın mümkün olmadığı bir dünyada nisbî bir adaletin en fazlasından başka bir şey istiyemeyiz.

Liyakatle refahın birbirine aşağı yukarı müsavi olmasından daha yüksek ve mümkün bir müsavat tasavvuruna imkân olmadığını sanıyorum.

Mümkünse bana bildir. Konuşmağa devam edelim.Gördün ki, büyük nazariyelere girmedim. İstersen ona da hazırım ve içinde yüzdüğün, fakat seni henüz boğmadığını umduğum hatalı görüşüne rağmen, gözlerinle beraber, seni peşinde çırpındıran yüksek adalet duygusunu da öperek cevabını beklerim.

KIZIL ÇOCUĞA İKİNCİ MEKTUP

Cevabını almadım. Belki birinci mektubumu görmedin bile, iliklerine işleyen kırmızı telkin seni burjuva düşüncesiyle temastan bile meneder. Ben sana, seni çeviren her kıymetin, ister madde -elektrik, otomobil, radyo, telefon- ister mâna -şiir, senfoni, marksizm, eşek dâvası- her kıymetin burjuva dehasından çıktığını ve bunların objeler halinde çoğalmasında proleteryanın sadece bir el emeği hakkı olduğunu söyleyecek değilim. Çünkü ben de seninle beraber, mânaya ait üstün kıymetlerde bile parayı ölçüleştiren burjuva ahlâkının sınıfiyle bir arada ve topyekûn tasfiyesine taraftarım.

Diyebilirsin ki:

"- Liyakatla müsavat barışmaz. Lâyık olanla olmayan arasında müsavatsızlığın zıtlık prensipi vardır. Birini ötekine feda etmeliyiz. Müsavata kıyarsak burjuva geleneğinin yüzünü güldürmüş oluruz. Çünkü asırlardan beri yüksek bir refah derecesini kendi lehine bir istifa (selection) kaderi halinde bahtiyar şanslara çeviren burjuva sınıfı liyakatin bütün imkânlarını inhisarı altına almıştır. Liyakati ölçüleştiren bir nizam, burjuva üstünlüğü ve tahakkümünü eşyanın tabiatı haline sokan bir nizam olur. Onun için siz burjuvalar, kapitalizmin önüne geçilmez yıkılışı önünde muhafazasına çalıştığımız liyakat putrellerine dört elle sarılarak ayakta kalmak istiyorsunuz; biliyorsunuz ki,

böyle bir kıymet sisteminin kendiliğinden varacağı nizam, ergeç yine bir burjuva kapitalist nizamı olacaktır.

"Bizim aradığımız müsavat, sizin aradığınız liyakatın ancak bir tarih devresi için aleyhindedir. Biz liyakatin muhtaç olduğu refah şartlarını müsavileştirerek ileriki tarih devrelerinde liyakati de imtiyazlı bir sınıfın üstünlük farikası olmaktan kurtarmak istiyoruz. Bir gün gelecektir ki, kazançlar gibi liyakatlar arasında da fark kalmayacak, yahut hiç değilse bu fark insan oğullarının aynı (Jenetik) kökten geldiklerinden şüphe ettirecek kadar büyük olmayacaktır.

"Görüyorsun ki, ağabey: ben liyakatı da uzun bir irsiyet kaderinin bugünkü neticesi halinde, yani tarihi bir (prosesüs) ün mahsulü gibi görmekte aldanmıyor ve burada senin bana gık demiyeceğini biliyorum. Dâvâ; para miras gibi, kabiliyet, kudret ve liyakat mirasını da mahdut ellerin inhisarından kurtaran yeni bir tarihî (prosesüs) ün temellerini atmak, hem para, hem de liyakat irsiyetinden mahrum ve mazlum bir sınıfın iki bakımdan da geleceğini kurtaran yeni bir kader aramaktır. Ben istikbali işte bu kadar büyük bir (perspektif) içinde kavrıyor ve senin küçük zaman kadroları içine sıkışan ve bu haller içinde yanlış olmıyan dar realist görüşünü aşıyorum. Sen liyakatle kazanç arasında müsavat aradığın zaman, yalnız bugün için haklısın. Çünkü lâyık olana hakkını veremeyen bir müsavat adalete zıttı. Allah vergisi değil, yüksek bir refah seviyesinin mahdut insanlara inhisar ettirdiği bir ruh hazinesidir. Maddî servet gibi babadan oğula intikal eden mânevî bir servettir. Ben mahdut ellerde sermaye birikmesi gibi mahdut zekâlarda kabiliyet birikmesiyle neticelenen gelişme şartları arasındaki müsavatsızlığın ortadan kaldırılmasını istiyorum."

İşte çocuğum, birinci mektubuma senden gelme-

sini tasavvur ve temenni edebileceğim en liyakatli cevap bu olabilirdi.

Benim cevabımı da gelecek yazımızda bulacağını umarım.

KIZIL ÇOCUĞA ÜÇÜNCÜ MEKTUP

Zekânın, büyük çapta anlayışın, estetik zevkin bulma, doğurma ve başarma kabiliyetinin imtiyazlı burjuva sınıfına bir tarih mirası olduğunu ve yüksek refah şartlarında doğduğunu, seninle beraber kabul etmek için, bir an düşünmiyeceğim. Çünkü düşünürsem, irsiyetin sırlarını senin ve benim böyle bir hamlede elimize geçirdiğimizi iddia etmeğe ne hakkımız olduğunu sormam gerekecek. Seninle beraber farzedeceğim ki, servet gibi liyakat da burjuva sınıfının inhisarındadır.

Bunun niçin böyle olduğunu araştıralım: Sen diyeceksin ki, yüksek refah şartlarının sağladığı iyi terbiye, iyi öğretim ve seçkin bir çevre, uzun bir seleksiyon yoliyle, burjuva sınıfının mensuplarına işçi sınıfının sahip olmadığı bir liyakat ve kabiliyet üstünlüğü vermiştir. Bu üstünlük iktisadî şartların ve refahın mahsulüdür. Ben senin bu izahını da kabul edip sana soracağım: Bu refah neyin mahsulüdür? Bir tesadüf eseri mi? Sen ki "determinist" sin ve tarihî zarurete inanırsın, bu kadar büyük ölçüde bir tarih vakıasını tesadüfe yükliyemezsin. Burada tarihî maddecilik en büyük imtihanlarından birini geçirmektedir. Dâvayı felsefe bölgesine çekmeğe lüzum kalmadan, sırf bir iktisadî sınıfın teşekkülü vetiresinde, maddî şartların yeter olup olmadığını tâyin için senin körpe mantığın bile meseleyi halledebilir. İnsafın varsa kabul edersin

ki burjuva refahı gökten inmiş değildir.Onun vücude gelmesinde, elbette ki yekûnu liyakat olan çeşitli kabiliyetlerin payı vardır. O halde, biraz evvel. liyakatin refah eseri olduğunu ben nasıl kabul ettimse, şimdi sen de refahın liyakat eseri olduğunu teslim edeceksin.

Fakat bununla iş bitmez. Sebeplik vetiresinin sonu yoktur. Sen de bana haklı olarak liyakatin neden bir cemiyete mensup bütün fertlere eşit ölçülerle bölünmemiş olduğunu soracaksın. Eğer senin faraziyene göre burjuva sınıfı bir liyakat sınıfı ise o bu imtiyazı nasıl ele geçirmiştir? Burada, her tarihî vakıayı istihsal şartlariyle izah eden Marx'ın anlayışındaki hata ile temas halindeyiz. Görüyoruz ki refahı vücude getiren iktisadî şartlar birer sebep olmadan evvel neticedirler ve görüyoruz ki, bu neticelerin âmili olan liyakat, ortak iktisadî şartları aşan daha derin sebeplere bağlanmaktadır. Çünkü sebeplerin de sebebi vardır.

İnsan cemiyetlerinin Marx'tan sonra daha esaslı incelenmesi bize öğretmişti ki, fertler arasındaki liyakat ve kabiliyet farklarını meydana getiren âmil iş bölümüdür. Burada bir taazzuv realitesi önündeyiz. Her uzviyetleşme, uvuzlar arasında, yaptıkları işlerin farkından doğan bir kabiliyet farkı vücuda getirir. Ayak düşünemez, baş yürüyemez. Baş ve ayak arasındaki liyakat ve kabiliyet farkı bir uzviyetleşme kaderidir.

Hayvanın ve insanın uzviyetinden daha girift insan cemiyetlerinde bu farklılık artmaktadır. Fertler, iş bölümünde aldıkları vazifelerin birbirinden ayrı olması yüzünden, birbirlerinden çok farklı kabiliyetlere sahiptirler. Bundan bir liyakat hiyerarşisi (mertebe silsilesi) doğar.

Tekâmülün yüksek serilerinde iş bölümünün arttığı, fertler arasındaki farkların çoğaldığını görüyoruz.

İhtisasın yüksek cemiyetlere has bir liyakat olması bundandır. Tekâmül arttıkça iş bölümü, iş bölümü arttıkça fertler arasındaki ihtisas liyakat ve kabiliyet farkları çoğalmakta ve bu farklar çoğaldıkça müsavat azalmaktadır.

Eğer anlayışın kadar insafın da varsa, büyük ve çapraşık nazariye oyunları içinde çırpınmağa lüzum kalmadan kabul edeceksin ki, refah liyakatin, liyakat iş bölümünün, iş bölümü taazzuvun, taazzuv tekâmülün neticesidir. Kabul edeceksin ki iş bölümünün vücuda getirdiği liyakat ve kabiliyet farkları arttıkça gerçek müsavat azalmaktadır ve son tahlilde varacağın hüküm şu olacaktır: Nerede tekâmül varsa orada müsavat yoktur ve mutlak müsavata doğru gidiş, geriye doğru gidiş demektir. Artık senin "sol" ve "ileri" olmak iddianın ne haysiyeti kaldığını var sen söyle. Ve yine sen, nisbî bir müsavatın liyakatle kazanç arasındaki nispetten başka nerede ve nasıl mümkün olabileceğini ara. Eğer sana birinci mektubumda anlattığım bu müsavat imkânından başka bir imkân bulabilirsen hemen bana bildir.

NADİR NADİ'YE

❐ BİR FRANSIZ BAŞYAZARI VE BİZİMKİLER
❐ SEVİMLİ BİR ARKADAŞIN ACIKLI HALİ
❐ YÜKSEKLERDE UÇMALARI TEHLİKELİDİR
❐ SOLCU VE KOMÜNİST TERİMLERİ
❐ RAHMETLİ BABALARI SAĞ OLSAYDI HANGİSİ VEHİM?
❐ GARİP BİR CEVAP KARŞISINDA
❐ VEHİM Mİ, GAFLET Mİ?
❐ GAFLETLERİN GAFLETİ
❐ YILAN HİKAYESİNİN SONU
❐ GAFİLLER LİSTESİ

BİR FRANSIZ BAŞYAZARI VE BİZİMKİLER

Dünkü Cumhuriyet'te iki makale okudum. Birisi üçüncü sayfada. Figaro başyazarlarından Raymond Aron'un "Sovyetlerin Sınıfsız Cemiyet Efsânesi" başlıklı makalesinin tercümesidir. Öteki Cumhuriyet başyazarı Nadir Nâdi'nin "Öyle mi Dersin?" başlıklı yazısıdır.

Bu iki makaleyi okuyunca, iki başyazarda, zihnimde boy ölçüştü: Raymond Aron, Figaro'daki baş yazılarından önce ilmî araştırmalarda mehaz olarak gösterilen cilt cilt eserleriyle tanınmış bir mütefekkirdir. (La Sociologie Allemande Contanporaine = Çağdaş Alman Sosyolojisi), (Attitudes, Collectivtes et Relations Humaines=Kollektif Davranışlar ve Beşerî Münasebetler) ilâh... gibi kitapları vardır ve günlük makalelerinin dayandığı fikir temelleri bütün ilmî delilleriyle bu eserlerinde bulunur. Cumhuriyet'te iktibas edilen makalesinin düşünce seviyesi ilmî tonundan ve esaslı fikirlerin ifâdesine has uslûbundan bellidir.

Bizim Nadir'in arada bir çırpıştırdığı baş yazılarını temellendiren hiç bir eseri yoktur. İleri sürdüğü fikirlerin, tarihî maddecilik veya tarihî sentez, hangi metoda dayanacağı, hangi doktrine, hangi ekole, hangi ilmî delillere bağlandığı belli değil. Meselâ "Öyle mi dersin?" başlıklı makalesinde "demokrasinin bir çoğunluk rejimi olmadığı" tarzında, bütün klâsik

hukuk nazariyelerini, sosyoloji ve siyasi tarih verilerini alt üst eden iddiânın hangi ilmî esaslara dayandığı meçhuldür. Başlığından başlıyan âmiyâne ve lâubali üslûb "oğlunu da kızın gibi devletin okuluna gönder. Orada beş yıl bitirsin (beş yılcık). Sonra Arap harflerini de dilediği gibi meşketsin" cümlelerine benzer ifâde âdiliklerine düşmek tedir. (Berber dükkânında nargile içip fikir beyân eden emekli Malmüdürünün ifâde tarzı.)

Bu bizim başyazar, babadan kalma bir sütunda rastgele yazı çırpıştırmak hak ve hürriyetini, beğenmediği çoğunluk rejiminden aldığını unutmuş. Özlediği seviyeli dikta rejimi bu memlekete gelse evvelâ esersiz başyazarların kalem oynatmalarını yasak etmekle işe başlayabilir. Batı medeniyetinin ilk seviye ölçülerinden biri de budur.

Tercüman, 1959

SEVİMLİ BİR ARKADAŞIN ACIKLI HALİ

Pazar yazısında, şirin dostum Doğan Nadi beni güldürdü ve hâline acındırdı. Diyor ki:

"Bizim çocuk hesapta zayıf. Mektepten dikkatimizi çekiyorlar. Akşamları evde çalıştırın diyorlar.

"Amennâ, çalıştıralım. Çalıştıralım ama, nasıl? Onun okuduğu şeyleri biz bilmiyoruz ki: Eldeli, eldesiz, az eldeli, çok eldeli, üçey, bürey, deste bozan, deste bozmadan ve daha bir sürü akıl erdiremediğimiz lâf.

"Şimdi evde karar verdik. Annesi her gün mektebe gidecek, öğretmenden hususî ders alacak. Sonra da çocuğa yardım edecek.

"Bu ne iştir yarabbi! Kırk yaşını geçtikten sonra mektebe gidilir mi? Çâre yok, gidilecek, işin tuhafı, bu lisan keşmekeşi böyle devam ederse, bizim çocuk da kendi çocuğunun dilini anlamak için mektebe gitmeye mecbur kalacak. Anlaşılıyor ki, milletçe hayatımızın sonuna kadar talebe olmaktan kurtulamıyacağız ve yine de birşeycikler öğrenmeden öbür tarafa göçeceğiz."

Bu tatlı yazısı üzerine Doğanvâri bir şaka ile kendisine: "Çocuğun annesi yerine sen git de biraz mektep gör, bir şeyler öğren" demiyeceğim, fakat mekteplerimize musallat edilen o devrimbazcanın en kekremsi örneklerini Doğan Nadi'nin gazetesindeki başyazılarında gördüğümüzü kendisine hatırlatmadan geçemiyeceğim. Korkarım bu yazıları üzerine ağabeysi onu çağıracak ve haşlıyacak. "Doğmatik kafalı kart yobaz! böyle haltlar karıştırma. Devrimin niteliği dilde ivedi bir evrimi zorunlu kılar."

Zavallı dostum! gene aynı pazar yazısında "basur memesi" gibi kelimelerin şiire, romana, resime girecemiyeceğini, çok haklı olarak, anlatıyor. Cumhuriyet gazetesinde çıkan bir romanda birçok okuyuculara öğürtü veren öyle iğrenç kelime ve cümleler vardı ki, Doğan bunları görseydi şâirin basur memesini üç defa öpüp başına koyardı.

Yazıları Cumhuriyet'in beşinci sayfasının sonuna atıldıktan sonra bir safageldinlik yeri kalan zavallı dostumun o devrimbazların elinden neler çektiğini biliyorum. Bir zamanlar dayanamayıp oradan ayrılmış, Tasvir'de bizimle beraber çalışmıştı. Gene başı sıkışırsa bana bir telefon ediversin, bir çâresini buluruz. Bâbıâli'de kitapsız, fikirsiz, dili bozuk başyazar-

lara yer yoktur ama, Doğan gibi sevimlisine bütün kapılar açıktır. O gazete de Doğansız kalırsa, devrim, devrim diye diye devrilir gider.

Tercüman 1959

YÜKSEKLERDE UÇMALARI TEHLİKELİDİR

Öyledir, şirin kardeşim Doğan Nadi: Bu müşâhade yalnız ağabeyin için değil, bütün esersiz başyazarlarımız için doğrudur. "Esersiz başyazar olmaz." Bu, benim keşfettiğim veya vazettiğim bir kanun değil, Batı medeniyetine lâyık ve mensup her memlekette, eşyânın tabiatından doğan normal bir haldir. Çocuk doğurmamış ana, bina yapmamış mimar, ipek yapmamış ipekböceği, ışık vermeyen lâmba nasıl isimlerinin taşıdığı iddiaya lâyık değillerse, esersiz profesör, esersiz tenkitçi, esersiz başyazar ve benzerleri de, içindekilere çok bol gelen cübbeler giymişlerdir.

Sen çocukken, bu memlekette eser sahibi başyazarlar bir iki taneden ibaret değildi. Ebüzziya'ya ben de yetişmedim. Fakat Ahmet Mithat'lardan, Ali Kemâl'lerden, Celâl Nuri'lere, Ağaoğlu Ahmed'lere kadar gelen günlük başyazar ve Ahmet Şuayip, Abdullah Cevdet, Ziya Gökalp, Süleyman Nazif'lerden benzerlerine kadar gelen dergi başyazarlarının yanında yetişen nesildenim. Bu saydıklarımın hepsi eser sahibi idi. Senin deyiminle, kalantor eser.

Esersizler devri Cumhuriyet'te başladı, diyemem. Daha evvel de tektük böyleleri vardı. Meselâ gazete sahibi olduğu için, ağabeyin gibi kendisinde başmakale yazmak ehliyetini, hakkını, selâhiyetini gören İkdam sahibi Ahmed Cevdet vardı. Fakat büyük sosyal dâvâlarda havârî rolüne çıkıp Felsefeyi, İlâhiyatı, Hukuku, Sosyolojiyi güldüren hükümler savurmazdı.

O büyük kültür nesli kurudu. Bugün, yoklukta, düzgün cümle kurabilen ve bir gazeteye sahip arkadaşların başmakale yazmalarını da hoşgörebiliriz. Fakat bilgilerinin ve kabiliyetlerinin tavanını aşıp yüksek iddialar stratosferinde uçmaya kalkarlarsa, başlarını evvelâ ilmî disiplinin tavanına vurup parçalamaları tehlikesi vardır.

Doğancığım, sen o kıvrak zekânla pek iyi anlarsın ki, babadan oğula "irsiyet" yolu ile zekâ, hassasiyet, para aşkı veya ayyaşlık geçebilir. "Verâset" yolu ile servet, konak, matbaa, gazete... de geçebilir. Fakat ne irsiyet, ne de veraset yolu ile bilgi geçmez. Anasının karnından zekî doğan, zengin doğan, sağlam doğan vardır. Âlim doğan yoktur. İlim gayrete, esere ve isbata muhtaçtır. İddia elvermez. Bu satırları yazan "Cingöz Recai" muellifi Served Bedi değil, kitap halinde çıkan ve çıkmaya hazırlanan eserlerinden bir kısmı senin Cumhuriyet'inde serî halinde yayınlanmış eski dostundur. Hâlâ dost olduğu için faydalı gerçekleri hatırlatıyor. Demek sen yalnız Cingözleri okumuş, ötekilerin adını bile unutmuşsun. Seni biraz hoşgörürüm. Çünkü bir sürü akıl ermez devrim teorileri ve başyazarlık iddiaları senden uzaktır.

Tercüman 1959

Solcu ve komünist terimleri

NADİR Nadi, Fransa'daki Lourdes kasabası hakkında yazdığım bir fıkra üzerine bana hücum etti. Ruh yolile tedavinin üfürükçülük ve şarlatanlık olduğunu iddia etti. Gerçek lâikliğin yabancı din mensuplarına yüksek devlet hizmetleri vermek ve Hariciye memurlarının yabancı kadınlarla evlenmelerine müsaade etmek olduğunu ileri sürdü.

Ona verdiğim cevaplarda Lourdes şifalarının ve ruh yolile tedavinin üfürükçülük ve şarlatanlık olmadığını ilmî delilleriyle anlattım. Lâiklik inkılâbından evvel Türkiyede gayri müslim vatandaşların da kabineye girdiklerini, ancak Atatürk devrinde Hariciye memurlarının yabancılarla evlenmelerinin yasak edildiğini yazdım. Nadir Nadi bunların hiçbirine cevap vermedi ve yanıldığını itiraf etmek dürüstlüğünü de göstermedi. Sustu,

Dünkü yazısında bahsi çevirdi. Solculuğun komünistlik demek olmadığını. Üniversiteden atılan hocaların sadece solcu olduklarını ve buradan Hür memleketlere gittiklerini, eğer Rusya'ya kaçmış olsalardı "Aldanmışım" diyerek özür dilemiş olacağını ileri sürdü.

Her solcunun Komünist olmadığı malûm. Geçenlerde mahkemedeki müdafaam sırasında ben de bunu izaha çalıştım. Sağcı ve solcu kelimelerinin kay-

paklığına ve ilmî haysiyetleri olmadığına dair yazılarım ve konferanslarım da vardır. Her solcu komünist değildir ama her komünist solcudur ve kendilerini gizlemek istiyen komünistler bunu bir makyaj boyası olarak kullanırlar, sadece solcu olduklarını ve komünist olmadıklarını ileri sürerler. Mahkemelerde bu maskeli solcuların komünist oldukları, Türkiye gizli komünist partisinde çalıştıkları, Moskova ile gizli temas ve münasebet halinde oldukları sabit olmuş, son defa 164 tanesi mahkûm olmuştur. Bunların arasında Üniversite Hocaları, öğrencileri, Devlet tiyatroları artistleri de vardır.

Nadir Nadinin şahsen tanımadığını söylediği hocaların tahkikat dosyalarını da dikkatle okumadığı anlaşılıyor. Onların arasında şahsen tanıdıklarım ve kendiler ile Marksizm münakaşaları yaptıklarım da vardır. Bir adamın komünist olduğunun anlaşılması için Rusyaya veya Peyklerden birine kaçması şart değildir. Fakat Nadir Nadi af dilekçesini imzaladığı Nazım Hikmetin Rusya'ya kaçtığını gördükten sonra da "aldanmışım" demedi, özür dilemedi, bilâkis mahkûm komünistlere gazetesinde yazı yazdırmaya ve Lourdes şifalarının üfürükçülük olduğunu iddia etmek gibi mahut solcu cereyanları destekliyen daha birçok yanlış fikir ve iddiaların çığırtkanlığına devam etti. (İleride çoğunu göreceğiz).

Nadir Nadi'nin komünist olduğunu iddia etmiş değilim. Bu arkadaş gaflet içindedir. Büyük meseleleri derinliğine inceliyen bir fikir adamı sabrından mahrumdur. Bunun için hiçbir eseri yoktur. Ezbere konuşur ve yazar. Kendisini saran telkinler altındadır. Bu yaştan sonra da kendini ciddî tetebbülere verebileceğini sanmıyorum. Fakat onun solculuk adını verdiği derme çatma ve beylik yazılarından kızılların çok faydalandıkları muhakkaktır. Kalbinin saflığı da her türlü

telkine en müsait zemin teşkil ediyor. Sıkışınca bize küfür eden bu bedbaht arkadaşın yazılarındaki bilgi, düşünce, dil terim hatalarına sırası geldikçe işaret ediyoruz. Fakat onu değil, okuyucularını ikaz etmek için.

Rahmetli babaları sağ olsaydı...

RAHMETLİ Yunus Nâdi sağ olsaydı, dün sabah, yazı masasının başında, canı çok sıkıldığı zamanlardaki gibi alışları uzun, verişleri kısa nefesler arasında zile basacak, küçük oğlunu çağırtacak, karşısına oturtacaktı. Çatık kaşlarının altından fışkıran dinamik ve zeki bakışlarının yıldırımlı tesiri içine aldığı Doğan'a soracaktı:

-- Hasta mısın sen?

Evlât, yaklaşan fırtınanın yüzünde hissetmeğe başladığı ilk serinliğinin korkusu içinde titreyen sesiyle:

-- Hayır, Biybacım, diyecekti.

Yunus Nâdi, burnundan gelen acı bir gülüşle oğluna bir gazete kesiği uzatacaktı:

-- Okumadın mı bunu? Bak, sana cevabında, geçen gün ne diyor Peyami Safa? "Benim Nâzım Hikmet'le dostluğum 1928 de başlar ve onun Sovyetler hesabına çalışan faal bir ajan olduğunu anladığım tarihe, 1935 - 36 ya kadar devam eder" diyor, değil mi?

-- Evet, Biybacım.

-- Sen bugünkü yazında, onun 1933 te yazılmış

bir fıkrasında, Nâzım Hikmet için kullandığı "sevgili" sıfatını aleyhinde bir delil yakalamış gibi klişelerle ilân ediyorsun. O, Nâzım'la çeyrek asır evvelki dostluğunu inkâr etmiyor ki!

-- Fakat Cumhuriyeti okuyanların hepsi Milliyeti okumazlar da...

-- Ha... Demek okuyucularımızı aldatmağa çalışıyorsun. Fakat onu da beceremiyorsun. Çünkü biraz aşağıda neşrettiğin yazı parçasında Peyâmi Safa, yirmi senedenberi Nâzım'ın yüzüne karşı vatan haini dediğini bildiriyor. Birinci yazısının tarihi 1933, ikinci yazısının tarihi 1955. Sen bunların arasında tezâd buluyorsun. İki tarih arasında ne kadar fark var, yirmi seneden daha mı az?

Dağınık ve kırçıl saçlarının arasına bir avucunu daldıran Doğan Nâdi, kafasını sıkarak anlaşılmaz bir ses çıkarınca, Yunus Nâdi bağırır:

-- Oğlum, kafanı otomobil kornası gibi sıkıp ne acaip sesler çıkarıyorsun? Cevap versene...

Kaç sene var?

Doğan miyavlar:

-- On sekiz sene!

Yunus Nâdi sıçrar, oğlunun eline kalemi kâğıdı tutuşturur:

-- 1955 den 1933 çıkar! Diye bağırır.

Titreyen eliyle hesabı yapan Doğan, bu sefer de 17 hâsılı tarhını çıkarınca, Yunus Nâdi'nin başı tombul göğsünün üzerine sarkar:

-- Eyvah! Bakkal hesabı da öğrenememişsin. Seni Galatasaray'a gönderdim, olmadı. Yahudi Lisesine gönderdim, Daver'in gayretleri de boşa gitti, yine olmadı. İsviçre'ye gönderdim, yine olmadı. 55 ten 33 çıkınca, 22 kalır, yâni senin değil, Peyami'nin hesabına uygun, anladın mı, zırtadazırta çüşkatapina? Git aynada, suratına bak: Sakal bir karış, gözler kan ça-

nağı, saçlar darmadağınık. Bu zıkkımı ben de içerim ama senin hâline geldiğimi gördün mü hiç? Matbaayı elinize teslim ettim edeli, memleketin de, benim de, gazetenin de, kendinizin de canına okuyorsunuz. Çekil karşımdan!

Doğan sıvışır, kendi odasına gider, kapıyı kilitler, "Yine saçmalamışız" diye mırıldanır. Sonra yazı masasının gözünden çıkardığı viski şişesini dudaklarına yapıştırıp lıkır lıkır içer.

Milliyet 14 Mayıs 1954

Hangisi vehim?

NADİR Nadi'ye göre ben bir psikiyatri konusuyum, ruh hastasıyım, vehimler içindeyim, astronomi kitabındaki mâsum çocukların yüzünde Stalin'in bıyıklarını görüyorum, komünist olmayan günahsız solcuları komünist sanıyorum. Bunların hepsi patolojik ruh halleri, hepsi hayâl, hepsi vehim.

Vehim! Daha geçen sene, gizli Türk Komünist Partisinin üniversitelere, gazetelere, fabrikalara, resmî ve hususî teşekküllere sızan 167 kurucu ve idarecisinin bugün hapiste yattıkları, vehim!

Cumhuriyet Gazetesi Yazı İşleri Müdür Muavini Tuğrul Deliorman'ın gizli bir şebeke ile birlikte Bulgaristan'a kaçtığı, vehim!

Cumhuriyet gazetesinde büyük reklâmlarla bir tefrikası neşredilen mâhut Arslan Humbaracı'nın tev-

kif edilmek üzere iken Paris'e kaçtığı ve orada Türkiye aleyhine hâlâ komünist propagandası yaptığı, vehim!

Ankara Üniversitesi profesörlerinden beş kişinin komünizm propagandası yaptıkları için üniversiteden koğuldukları ve bazılarının adalet huzurunda da mahkûm oldukları, vehim!

Nadir Nadi'nin o zaman bu komünistleri şiddetle müdafaa eden başmakaleler yazdığı, vehim!

Varşova'da toplanan Komünist "Dünya Barışseverler Kongresi"nin Türkiye Kolunu kurduğu ve idare ettiği için yakalanan Behice Boran'ın mahkûmiyeti, vehim!

Nadir Nadi'nin o tarihte bu komünist kongresinde Türkiye'nin de temsil edilmesini isteyen "Biz Neden Yokuz?" adında bir başmakale yazdığı, vehim!

Cumhuriyet gazetesinin çıkardığı Hayat Ansiklopedisini hazırlayan ve onun sayfalarında, bilhassa Allah kelimesinde komünizm propagandası yapan Zekeriya ve Sabiha Sertellerin komünist olduklarını Yunus Nadi'ye, Nadir Nadi'ye kaç defa haber verdiğim, vehim! Sonra bu Sertellerin Avrupa'ya ve Moskova'ya kaçtıkları vehim!

Nadir Nadi'nin dünkü Cumhuriyet'te müdafaasını yaptığı solcuların çıkarmakta oldukları dergilerde yayınlanan şiirlerin 6 mart pazar gecesi, saat 20.45 de komünist Peşte Radyosu tarafından okunduğu, vehim!

Büyük Türk vatanseveri Nâzım Hikmet'in Moskova'ya kaçtığı, vehim!

Komünizmden bir sene mahkûm olmuş bir yazarın Cumhuriyet gazetesinde tefrikalar neşrettiği, vehim!

Bunların hepsi vehim de, Nadir Nadi'nin dün solculara hürriyet, evvelce de sağcılara dehşet rejimi

isteyen yazıları hakikat, öyle mi?

Vah Nadirciğim, kardeşim, eğer bu memleket senin fikirlerine inanırsa, batar. İnanmazsa bu gidişle, gazeten batar. Ben bu iki felâketin büyüğünü de, küçüğünü de önlemeğe çalışan bir vatandaş ve dostum. Uyan, Nadirciğim, uyan!

14 Mart 1955

Garip bir cevap karşısında

AZİZ arkadaşım Nadir Nadi'nin dünkü Cumhuriyet'te bana verdiği cevabın birinci bölümü Sovyetler Birliğinin Ortadoğu'daki propaganda metodlarını izah etmektedir. Bütün millî ve mahallî şart ve icaplara uyarak çalışan bu propagandadan dostumun duyduğu endişede tamamiyle beraberim. Fakat kızıl tahriklerin bazan dinci ve milliyetçi kisvelere bürünmeleri bütün itikad sahiplerinin ve hâlis milliyetçilerin de aynı kategori içinde mütalâa edilmelerini gerektirmez. Nadir Nadi, sahteyi ve hâlisi o kadar birbirine karıştırıyor ki, günün birinde benim Kâbe'ye gideyim derken soluğu Moskova'da almamdan korkuyor.

Bu şakaya gülümsedikten sonra, müdafaasına gelelim.

Nadir benim vehimler içinde bulunduğumu iddiada ısrar ederken, bir çok esaslı noktaları cevapsız bırakmış: Cumhuriyet gazetesi Yazı İşleri Müdür Muavininin komünist bir şebeke ile birlikte Bulgaristan'a kaçtığı vehim mi? Nadir Nadi'de tıs yok!

Cumhuriyet'te tefrikalar yazan bir muharririn komünistlikten mahkûm olduğu vehim mi? Yine tüs yok!

Solcu dergilerdeki yazıların demir perde radyolarında okunduğu vehim mi, yine tüs yok!

Cumhuriyet'in hazırladığı Hayat Ansiklopedisinde komünizm propagandası yapıldığı ve Ansiklopediyi idare eden Sertellerin Moskovaya kaçtıkları vehim mi? Yine tüs yok!

Nadir Nadi'nin komünistlikten mahkûm olan Behice Boran'ı ve arkadaşlarını müdafaa eden yazılar yazdığı vehim mi? Yine tüs yok!

Nâzım Hikmet için de tüs yok!

Yalnız, geri kalan bir kaç nokta üzerinde, Nadir Nadi'nin çok garip bulduğum bir muhakeme tarzı var. Bugünlük, yalnız bir tanesi üzerinde duracağım.

Arkadaşımız diyor ki:

"Hapishanede 167 komünist sanığı yatıyormuş. Bunların hepsinin suçlu olduğunu ve dışarıda da henüz ele geçmemiş 1167 komünist bulunduğunu farzediyorum. 24 milyonluk bir kitle içinde bu kadarcık sapığın bulunması, bizim gibi düşünmeyen her vatandaştan şüphelenmemizi gerektirir mi?"

Evvelâ Nadir Nadi, Türk mahkemelerinde hüküm giyen komünistlerin hepsinin suçlu olduğunu - nedense - kabul etmiyor, farzediyor. Sonra da dışarıdaki komünistleri 1167 rakamına indiren ikinci bir fâraziye kuruyor. Biz de bu fâraziyeleri bir an için kabul edelim.

Dostumuz unutuyor ki, komünizm de bütün ihtilâl ve cebir idareleri gibi, azınlığın çoğunluğa tahakkümünü sağlayan hükûmet devirme metodları kullanır. 1917 ihtilâlinde, Rusya'da, 150 milyon nüfusun üç yüzde birinden daha az komünist vardı. Troçki Kerenski ordularına 750 komünistle galip gelmiştir (Nadir Nadi'nin rakamının yarısı!)

İhtilâl dinamizmi rakamla ölçülmez. Bir adam, beş bin kişinin çalıştığı bir fabrikayı tek başına havaya uçurabilir. Dört kişi, Bâbıâli baskınında olduğu gibi hükûmeti devirebilir. Hiç zannetmem ki, Nadir Nadi, kanına 1167 veba mikrobunun zerkedilmesine razı olabilsin. Memleket bünyesinin kendi vücudundan daha az değerli olduğunu iddia etmez, değil mi?

Kaldı ki, bundan evvelki yazımda, ben hep Türk mahkemelerinin ve üniversitelerinin resmen mahkûm ettikleri insanlardan bahsettim. "Bizim gibi düşünmeyen her vatandaştan" şüphemi ifade eden tek bir yazım yoktur.

Cevaplarım bitmedi. Yarın devam edeceğim.

16.3,1955

Vehim mi, gaflet mi?

CUMHURİYET'in başyazarı, Üniversiteden kovulan ve "yalnız bir tanesi bozuk çıkan" profesörleri temize çıkarmakta ısrar ediyor. Fakat bunların hangi delillerle kovulduklarını düşünmeğe yanaşmıyor. Bunlardan birinin şimdi Kanada'da, ötekinin de Paris'te birer vazife almış olmalarını mâsumluklarının yeter delili sayıyor. Düşünmüyor ki, Kanada ve Fransa'da komünizm kanun dışı olmadığı gibi, Kanada'daki üniversite veFransa'daki müzede bu

adamlar hakkında bir tahkikat dosyası da yoktur. Paris'te "İleri Jöntürkler" adında, Fransız Komünist Partisine bağlı bir teşekkül de apaçık çalışmaktadır. Kanada'da ve Fransa'da komünistlerin bir üniversiteye ve müzeye değil, kabineye bile girmeleri daima mümkündür.

Bu profesörleri kovanlar onların haklarındaki tahkikat dosyalarını büyük bir dikkatle inceledikten sonra kararlarını vermişlerdir. Nadir Nadi bu delillerden hiçbirini görmediğini - çünkü aramamıştır - o zaman yazdığı ve "Yazık Olacak" başlığını taşıyan makalesinde de itiraf etmiştir. Bu tahkikat dosyalarını ve delilleri teker teker gözden geçirdikten sonra ihraç kararı veren hukukçular ve ilim adamları aldanmışlardır da, hiçbirinden haberi olmayan Nadir Nadi mi doğru görmüştür? Onun mâhudları müdafaa eden makalelerinin hiçbir cümlesinde, bu delillerden hiçbirini reddeden mukabil bir delil yoktur. Yalnız, romantik bir feryat: "Yazık Olacak!"

Nadir Nadi, mâhudları müdafaasında, müseccel vatan haini ve komünist Arslan Humbaracı'yı bile temize çıkarmağa çalışacak kadar ileri gitti. Bu herif Paris'e kaçtıktan sonra Cumhuriyet'e bir mektup yollamış: "Ben komünist değilim. Başıma gelenleri yazdım ve Figaro'ya sattım. Türkiye'deki neşir hakkını da isterseniz size satarım" demiş. Cumhuriyet de "Yazılarının gereken kısımlarına cevaplar vererek" bunları yayınlamış.

Cumhuriyet, gereken kısımlara neden cevap vermiş? Çünkü bu tefrika Türkiye aleyhindedir ve cevapsız kalan kısımları bile Türkiye için bir iftira tomarıdır. Arslan Humbaracı'ya gelince, senenin yarısını Fransa'da geçiren arkadaşımız Nadir bu herifin Paris'te Komünist Partisine bağlı mâhud "İleri Jöntürkler" arasında çalışan müseccel bir hain olduğu-

nu bilmese bile "Ben komünist değilim" diyen her adamın - hele Paris'e kaçmış bir adamın - komünist olmadığına çarçabuk nasıl inanıyor? Komünistlik yüzünden polisin takibatına uğramış bir adamı Halk Partisinin iftirasına uğramış da Paris'e kaçmış bir mazlum gibi göstermeğe niçin çalışıyor? Hangi komünist "Ben komünistim" der ve hangi mahkeme "Ben kaatil değilim, ben hırsız değilim, ben suçlu değilim" iddiasında bulunan sanıklar için derhal beraat kararı verir? Araştırmak, soruşturmak yok mu?

Yok. Arslan Humbaracı'nın mâhud tefrikası, Cumhuriyet'in birinci sayfasında, günlerce ilân edildikten sonra yayınlanmıştır. Artık bu adamla "Cumhuriyetin hiçbir ilişiği olmamıştır" diyen Nadir Nadi'nin iddiasında hakikatten eser kalır mı?

Sözüm daha bitmedi. Yarın da devam edeceğim.

17.3.1955

Gafletlerin gafleti

DOSTUM Nadir Nadi, dört yıl önce yazdığı bir makalede, "Dünya Barışseverler" Kongresinde değil, Milâno'da toplanan Sosyalist Kongresinde temsil edilmememizden şikâyet ettiğini hatırlatıyor. Bunda haklıdır. Elimdeki vesikaları inceledim. Evet, Nadir Nadi, 21 eylül 1951 tarihli Cumhuriyet'in "Neden Yokuz?" serlevhalı başmakalesinde, Milâno'da toplanacak Enternasyonal Sosyalist Kongresinde Türkiye'nin niçin temsil edilmediğini soruyor ve cevap-

landırıyor.

Arkadaşımıza göre bunun sebebi "Yurdumuzda şimdiye kadar dört buçuk üyeli, iskelet hâlinde de olsa bir Sosyalist Partisi kurulamamış olmasıdır. Neden kurulamamış? Yine arkadaşımıza göre bunun sebebi, memlekette hep tek parti ve tekelcilik zihniyetinin hâkim olmasından, sosyalizmle komünizm arasındaki esaslı farkı anlayamamaktan ve bütün solcuları komünist sanmaktan doğan "görüş darlığıdır."

Şimdi bu "görüş darlığı" nın memlekete mi, yoksa Cumhuriyet başyazarına mı mal edilebileceğini göreceğiz:

Nadir Nadi'nin o makaleyi yazdığı tarihten bir kaç sene evvel, aradığı dört buçuk kişi (Zekeriya Sertel ve Cami Baykut gibi sicilli komünistler) bir Sosyalist Partisi kurmuşlar, fakat sosyalizm adına sığınarak bir komünist ocağı işlettikleri için teşekkülleri kapatılmıştı. Bu, Türkiye'de kurulan Sosyalist Partilerinin yedincisidir. Arkadaşımıza hatırlatalım ki 1919 dan beri memlekette sinsi faaliyetleri devam eden T.K. P. (Türkiye Komünist Partisi)nin de resmî adı (Türkiye Sosyalist İşçi ve Çiftçi Partisi) dir. Türkiye'de komünistler hep sosyalist maskesi altında çalışırlar. Komünizmin kanun dışı olduğu bir memlekette hiç bir komünist "ben komünistim" demez, ya "sosyalistim" veya "solcuyum" der. Eğer bu memlekette solculuk daha ziyade komünistlere alem olmuşsa, bunun sebebi, yeraltı ajanlarının kendilerine mâsum birer solcu maskesi takmış olmalarıdır. Burada kimin görüşü dardır. Bu maskenin altındaki kızıl iblisin yüzünü görenler mi, görmeyenler mi? Nadir Nadi'ye kalsaydı, sicilli komünistlerin kurdukları Sosyalist Partisi kapanmayacak ve Milâno'daki Enternasyonal Sosyalist Kongresinde Türkiye'yi Şefik Hüsnü'ler, Zekeriya Sertel'ler, Cami Baykut'lar temsile koşacaklardı.

İstediği olmayan Nadir Nadi, o makalesinde bütün bir memleketi dar görüşlülükle suçlandırmıştır. Geniş görüşünü sevsinler!

İşte, şimdi Moskova'da bulunan Zekeriya Sertel ve avanesinin avukatı Nadir Nadi'nin geniş görüşü bu: İçine Türkiye'yi değil, Rusya'yı, Çin'i ve peykleri alacak kadar geniş! Fakat gaflet uykusunda sayıklayan zavallı dostum bunun farkında değil. Yoksa, Türkiye'de ne zaman namuslu bir Sosyalist Partisi kurulmuş da hükûmet kapatmış, bize onu söylerdi.

Bu memlekette, namuslu, açık, temiz bir solculuğun düşmanı değiliz. İliklerime kadar memleket realitesi içinde yetişmiş, yoğurulmuş ve kavrulmuş bir insan olduğum için, kimlerin ve ne biçim solcu olduklarını bilirim. Bunun için zavallı arkadaşım Nadir gibi uyumuyorum, sayıklamıyorum, horlamıyorum.

18 3 1955

Yılan hikâyesinin sonu

Bir arkadaş bir yobaza "fikir" tavsiye etti.

Yobaz benim. Arkadaş Nadir Nadi.

Nadir Nadi ve fikir.

Hımm! Şu meseleyi de hallediverelim de bu yılan hikâyesi kapansın.

Ne Nadir'in Cumhuriyet'te, ne benim Milliyet'te her gün çırpıştırdığımız yazılardan, bir muharririn varlık ve cihan telâkkisinin dayandığı temel fikirler ve

bunların gerçek bir ilmî tenkid mihenkinden geçtikten sonra alacağı değer notu anlaşılmaz. Türk inkılâbına ve çeşitli ideolojilere bağlı ana meseleler, tarihin mânası, kültür ve medeniyet nevilerinin kıyaslanması, insanın, beş yüz bin yıl önce bir protoplazma macerası hâlinde başlayan tarih öncesi ve tarih sonrası varlığının hikmeti üzerinde bütün bir fikir ve felsefe tarihinden doğan son hükümlerin münakaşası, her gün bir iki saat içinde çırpıştırılan gazete yazılarının dar çerçevesine ve düzlek (sathî) ifadesine sığmaz. Bunlar kitaplarda izah ve dergilerde münakaşa edilir.

Ben üç yüz cilde yakın (galiba dünya rekoru) kitabın muharririyim. Bu rakamla övünmem, çünkü o kitapların çoğu geçim zoruyla ve iğreti imza ile yazılmıştır. Fakat aralarında, monografi olarak da, roman pasajları olarak da yukarıda bahsettiğim temel fikirleri derinliğine ve genişliğine izah eden bir çokları vardır. Ayrıca dergiler de çıkardım. Sonuncusu, yâni "Türk Düşüncesi" on altı aydanberi intişara devam etmektedir. Bu dergide, ilk sayısındanberi, dünyanın ve memleketin ana problemleri, dünyanın ve memleketin en şöhretli ve otoriteli imzalarının yazılarında ve benim makalelerimde incelenmektedir.

Ben zengin değilim. Bu dergiyi, hükûmetin ve bankaların kısmen abone yardımlarına rağmen bin zorlukla boğuşarak çıkarıyorum. Memlekette, resimsiz, ciddî, hâlis kültür dergilerinin yaşamak için çektiği işkenceleri, bu tipte bir dergi çıkarmağa teşebbüs etmiş olanlar pek iyi bilirler.

Nadir Nadi zengindir. Fakat şimdiye kadar, varsa, kendi fikirlerini günlük gazete çırpıştırmaları hâlinden kurtaracak bir dergide yayınlamak imkânından hiçbir gün faydalanmamıştır. "Sokakta Gürültü Var" adında günlük fıkraların tomarı hâlinde bir kitaptan başka hiçbir eseri yoktur. Meselâ "transan-

dans taazzuvun şartı mıdır?" tarzında, dünya fikir adamlarını karşılaştıran problemlerden hiçbiri hakkında Nadir'in ne düşündüğünü bilemeyiz. Hattâ rönesans ne zaman başlar,tarih içindeki mânası nedir? Gibi daha câri (courant) meseleleri yazışanlar arasında da bir Nadir Nadi yoktur.

İşte, fikir dünyamızda mevcut olmayan bu Nadir Nadi, "Yaşasın inkılâp, kahrolsun irtica" tekerlemesine dayanan son derece basit bir fikir plânı içinde tecessüsünü doyurur, dünyanın her problemini hallettim sanır ve bu problemlerin incelenmesine, beynini oya oya sayısız gecelerini vermiş bir arkadaşına "Yobaz" diye saldırır, üstelik de ona "fikir" tavsiyesinde bulunur!

Yunus Nadi'nin oğlu olmanın maddî şansını mânevî sahada bu kadar kötüye kullanan gâfil dostumun uyanacağı şafak saatini bekliyorum. O gün ona sabah kahvesini kendi elimle pişirip vereceğim.

Gafiller Listesi

Siz ciddî ciddî konuşurken, omuzunuza çıkıp yüzünüze bir tırmık atan, sonra da bir sıçrayışta kanapenin altına kaçıp saklanan kedi yavrusu gibi, Doğan Nadi de ikide bir bana sataşır ve sıvışır.İşiniz yoksa arayıp durunuz: Kanapenin altında mı, kâğıt sepetinin içinde mi, nereye gizlendi çapkın? Eskisi gibi kapının önünden ciğerciler geçmiyor ki, bir takım al, önüne

bir parça at, saklandığı yerden çıksın, kulağından yakala ve yumurcağı bir temiz haşla.

İspirtoya batmış bir sünger hâline gelen beyninin idrâk sınırlarını aşan meseleleri anlamasına imkân yok, bu herkesçe malûm. Fakat zavallı küçük dostum artık okuduğu basit metinlerin de mânâsını sökemeyecek bir hâle gelmiş. Çarşafa ait yazımda kayıt ve şarta bağlı bir ihtârı mutlak bir hüküm sanacak kadar temyiz hassasını kaybetmiş. Dünkü haftalık yazısında bir kaç muharrir ismi saydıktan sonra: "Yâni, kısacası, illâ hepimiz komünistiz. Bir kendisi değil. Fakat madem öyledir, o da aramıza geliversin de, boşuna gevezelik edip durmayalım" diyor.

Onun boşuna gevezelik ettiğini anlaması için, kendisini içinde farzettiği muharrirler zümresine girmeme ne lüzûm var? Saydığı isimlerden çoğu komünist değil, her zaman anlatmağa çalıştığım gibi, gafildir, gafil!

Bu gafillerden biri, İkinci Dünya Harbinde, "Rus Kazakları bizi kurtarmağa geliyor" diye başmakale yazmıştı. Bu gafillerden bir diğeri, sahip olduğu gazetede, Nâzım Hikmet'in komünist olmadığını, Namık Kemal ayarında bir vatanperver olduğunu her gün yazıp durmuştu. Bu gafillerden bir diğeri, Nâzım Hikmetle beraber vaktiyle Moskova'ya kaçan, orada Bolşevik aşısı alan, son günlere kadar Nâzım'ın kardeş kadar dostu ve Sabahaddin Ali'nin ölümüne mersiyeler yazmış bir arkadaştır. Bu gafillerden bir diğeri, İstiklâl Marşından ve Türk bayrağından hilâlin atılmasını isteyen Zekeriya Sertel ile birlikte kampanya açmıştı. Nâzım'ın affı dilekçesine ilk imzayı atandır. Hâlâ da kanadının altında barındırdığı komünistlerden habersiz yaşar. Peşte Radyosunun bunları her hafta açığa vurduğunun farkında değildir. Bu gafiller listesinin başında adı geçen Nadir Nadi ise, mü-

dafaaya çalıştığı Zekeriya Sertel'in bugün Demirperde arkası radyolarından Türkiye'ye sövdüğünü, Halk Partisinin bir mazlumu gibi göstermeğe çalıştığı Arslan Humbaracı'nın şimdi Suriye'de komünistlerle beraber Türkiye aleyhine fırıldaklar çevirdiğini bilmeyen veya bilmemezlikten gelip milliyetçi sanarak yanında çalıştırdığı Yazı İşleri Müdür Muavininin Bulgaristan'a kaçtığını bir türlü hatırlamak istemeyen ve kendisine sorduklarımın hiçbirisine cevap vermeden susmayı tercih eden gafillerin gafili dostumdur.

Susması, bana, kendisinde bir gaflet şuurunun doğduğu ümidini veriyor. Zevzekliğe devam eden kardeşinin, belkemiğinden su alınacağı güne kadar, ayılabilmesi ihtimâlinden doktorlara ümitlerini kestiler.

Milliyet 9 Mayıs 1955

İFTİRALARA KARŞI

- BİR CADALOZUN İFTİRALARI
- KOMİK İFTİRA
- İFTİRA DEPRENİŞLERİ

Bir cadalozun iftiraları

BİR insan Marxist olabilir. Eğer bu insan, Marxizmin bütün ana fikirlerini ve ona karşı yöneltilen bütün tenkidleri dikkatle inceledikten sonra, her türlü yabancı tesirden uzak, hür bir tercihle Marx'ın peşinde gitmeğe karar vermişse, kendisi gibi düşünmeyenlerin müsamahasına lâyıktır. Bu, düşünce hürlüğünün ilk şartı.

Fakat bir insan gerçek Marxist ise, Sovyetlerin hayranı olamaz. Çünkü Rusya'da, Lenin'in ölümünden sonra Marxist inkılâpçıların hepsi öldürülmüştür ve bugün orada, acaibliği bakımından eşsiz bir rejimin komünizmle uzaktan bile ilgisi yoktur. Marx Rusya'da doğmuş ve bu güne kadar yaşamış olsaydı, çoktan, kendisi gibi düşünenlerin âkıbetine uğrayacak, fırında bir avuç kül olacaktı.

Bir insan, yine az çok mâzur görülebilecek bir gafletle Moskova'yı komünizmin Kâbesi de telâkki edebilir. Fakat bu insanın düşebileceği üçüncü bir hatâ vardır ki, işte onu, omuzlarının üstünde kafa adında bir yuvarlak beyin kutusu taşıyan hiç kimse affedemez. Bu hatâ, emperyalist Rusya'nın dış politikasını doğru bulmaktır.

Hele bu insan bir Türkse ve Sovyetler Birliğinin Türkiye üzerindeki emellerini bilmeyecek durumda değilse, hatâsı bir vatan hainliği ölçüsündedir.

Ya Demirperde arkasına kaçıp da, Peşte Radyosundan, 8 Mart 1955 gününün akşamı Türkiye hak-

kında iftiralar savuran Sabiha Zekeriya Sertel adındaki acûze kanının hakikate yestehlemesini hangi kahbelik ölçüsüne vuracaksınız?

Şıllık diyor ki:

"Türk anaları! Memleketimiz bir Amerikan sömürgesi oldu. Dünya üzerinde hâkimiyet kurmak isteyen Amerika, memleketimizin iktisadî, siyasî bağımsızlığına elkoymakla kalmadı, Türkiye'yi hazırlamakta oldukları üçüncü dünya harbi için bir atlama tahtası, bir barut fıçısı hâline getirdi."

Cadalozun uzun süren hezeyanlarına burada yer yok. Moskova'nın iddialarını bilenler için bunları tahmin etmek zor değil. Demirperde arkası radyolarının ağzında çiğnene çiğnene iğrenç bir sakız hâline gelen bu propaganda, hâlâ utanmadan Türklük iddiasında bulunan Bolşevik dudunun pis ağzında, patlamış bir çıbanın ifrazatı kadar tiksindirici.

Tiksindirici. Fakat bu mel'ûnlarla yıllarca iş ve fikir birliği yapanların hâlâ aramızda yaşadıkları düşünülünce, bizi vehimle suçlandıranları yerin dibine geçirecek kadar da endişe vericidir.

12.5.1953

KOMİK İFTİRA

İSTANBUL'DA çıkan mâhud iktidar gazetesi, iki üç gün evvel birinci sayfasına oturttuğu bir fıkrasında benim (komünist) olduğumu iddiaya kalkmasın mı! Evet, komünist, komünist! Ben, Peyami Safa,

çeyrek asırdanberi komünizm aleyhine yüzlerce fıkra ve makale yazmış, ilmî kitaplarında ve romanlarında Marksizm, Komünizm ve Bolşevizm aleyhinde yüzlerce sayfa bulunan, Nâzım Hikmet, Zekeriya ve Sabiha Sertel'lere, yardakçılarına ve mahutlara, yirmibeş senedenberi devamlı tenkid ve tezyif hükümleri yağdıran, Sovyetler ve Sovyet rejimi aleyhine her fırsatta kalemini kullanan, Allahcı, dinci, ruhcu, milliyetçi Peyami Safa, komünist!

Bu komik iftiranın delilleri ne imiş biliyor musunuz?

Okuyalım:

"Bir yerde, halk fazla dindar mı? Ajanlar, en dindardan daha dindar kesilirler. Bir yerde halk fazla mı milliyetçidir? Onlar daha üstün milliyetçidir. Mekkede hacı, Vatikanda papaz, Mısırda milliyetçi, Kıbrısta tedhişçidirler.

"Hattâ hattâ, komünizm âfetine karşı cephe alan muhitlerde komünizm düşmanıdırlar. Tâ ki komünist lâfı fazla geçsin!

"Milliyet'in bir köşesine safa ile kurulmuş böyle bir adamın yazıları sizin de dikkatinizi çekmedi mi?"

❐ ❐ ❐

Komünist ajanlarının icabettiği zaman kendilerine dindar veya milliyetçi süsü verdikleri doğru olabilir. Fakat, bundan dolayı, her dindar ve her milliyetçi komünist midir? Bunları nasıl ayırmalı? Aşırı dindar ve aşırı milliyetçiler komünist iseler, bütün yobazlar, softalar, hattâ koyu muhafazakârlar, ırkçılar ve taşkın milliyetçiler komünist midirler? Bu ahmakça isnadı hakikat farzettiğimiz zaman bile, softalarla ve ölçüsüz milliyetçilerle bu sütunda mücadele eden ben, o aşırı sağcılar kategorisine nasıl girerim?

Dindarlar komünist, milliyetçiler komünist, hattâ hattâ komünistlerle mücadele edenler komünist iseler kim komünist değildir?

Onu da biz söyliyelim:

Bu meşhur gazeteye göre, Millî Mücadelede Nâzım Hikmet'le beraber Bolşevik Rosya'ya kaçmış, orada komünizm aşısı almış, memlekete döndükten sonra birçok yazılarında solculuğu sinsice müdafaa etmiş, Sabahattin Ali gibi kıpkızıl komünistlerin ölümüne mersiyeler yazmış, Nâzım Hikmet son defa Rusya'ya kaçıncaya kadar onunla sıkı fıkı temaslarını ve dostluğunu muhafaza etmiş, ömründe bir defa komünizm aleyhine ve Sovyetler Birliği aleyhine tek satır yazmamış meslekdaşlar, yalnız onlar, komünist değildirler, biz ve bizim gibi düşünen bütün yazarlar ve okurlar komünisttirler.

Mantığın bu kadar sapıkcasına ve iftiranın bu kadar salakçasına rastladınız mı?

❐ ❐ ❐

Ahmet Emin Yalman'ın Burhan Belge'ye solculuk isnad etmesi üzerine, Ankara Müddeiumumiliği Vatan baş yazarı aleyhine dâva açmak istemiş ve Zafer baş yazarının (Burhan Belge'nin) muvafakatını almış.

Yukarıda bahsettiğim iktidar gazetesi de benim komünist olduğum iddiasındadır. Suç aynıdır. Fark şurada: Birinde iktidar gazetesi baş yazarı isnad altındadır, ötekinde iktidar gazetesi iftira atıyor. Bakalım İstanbul Müddeiumumisi dostumuz, bu gazete aleyhinde dâva açmak için benim muvafakatımı soracak mı? Yâni Türk kanunlarının her şehirde ve her gazete için aynı olduğu anlaşılacak mı?

15.9.1959

İftira deprenişleri

ÜÇ SENE evvel, Türk Dil Kurultayından bahsederken, bana iftiralar atan "Akis" adındaki dergiye bir tekzip mektubu yollamıştım, koymadı. Yalanını bu sütunda teşhir ettim, sustu.

Aradan bir sene geçti. Başvekil Adnan Menderes'in Yeşilköy'de basın mensuplarına verdiği bir öğle yemeğine dâvetsiz gittiğimi ve bu yüzden geriye dönmek zorunda kaldığımı yine bu dergi uydurdu. Yalanını bu sütunda tekzip ettim. O yemeğe dâvetli olduğumu, fakat orada bulunan bir yazarın beni görünce geçirdiği bir histeri krizi yüzünden doğabilecek skandalı önlemek için rahmetli Ali Naci Karacan'la beraber ve kendi arzumuzla oradan ayrıldığımızı, sayın Adnen Menderes'in sırf bu hâdiseden duyduğu teessürü bildirmek için o günün akşamı gazetede beni ziyarete gelmek nezaketini gösterdiğini anlattım. Hâdise bu mecmuada yazılanın tamamiyle aksiydi. Yüzsüz dergi yine sustu

❐ ❐ ❐

Şimdi bu dergi, hakkımda bir iftira kolleksiyonu daha düzmüş. Yazmış ki, İkinci Dünya Harbinde Alman zaferlerini öven ben, onlar yenilince aleyhlerine dönmüşüm. 1950 yılına kadar Halk Partisinin övücüsü iken, iktidardan düşünce onun da aleyhine dönmüşüm. Sağlıklarında Sait Faik'i ve Cahit Sıtkı'yı

öven ben, öldükten sonra onların da aleyhine dönmüşüm. Hele sağlığında Ataç'a yaranmak isteyenlerin başında ben gelirken, ölümünden sonra onun da aleyhine dönmüşüm. Bunları yazdıktan sonra bir de soğuk espri: Benim adım Peyami Safa imiş. Başka ne beklenirmiş benden!

❐ ❐ ❐

Almanya'yı İkinci Dünya Harbinde de, o zamandan bu zamana kadar da övdüm. Bu memleket aleyhine bir tek yazım ve sözüm yoktur. Yalnız Alman filozofu Niezche'ye ait bir yazımda, onun Almanlar hakkındaki bâzı tenkid hükümlerini nakletmiştim. Bu fikirlerin bana değil, Alman filozofuna ait olduğu, yazıda açıkça belirtilmişti. Bugüne kadar, Almanya için, hayranlıktan ve dostluktan başka bir inanç ifâde eden tek yazım olmadığını okuyucularım bilirler.

❐ ❐ ❐

C.H.P. iktidardan düştükten sonra, Ulus'taki yazılarıma yıllarca devam ettim. Daha sonra günlük politikadan ayrıldım ve hiçbir partiye girmedim. Bugünkü siyasî görüşlerimin ne kadar tarafsız olduğunu da okuyucularım bilirler.

❐ ❐ ❐

Sait Faik ve Câhit Sıtkı okuyucuya ilk defa benim takdim ettiğim isti'datlardır. Ölümlerinden sonra duyduğum teessürü bu sütunda ifâde ettim. Fakat şark usulü mersiye yazmak âdetim olmadığı için ikisinin de beğendiğim ve beğenmediğim taraflarını belirttim.

Nurullah'a gelince, ölümünden sonra yazdık-

larımı sağlığında da yazdım. Aramızda yıllarca süren münakaşalar olduğunu bilenler çoktur. Ataç sağken, yine bu sütunda yüzde yüz Türkçe, devrik cümle, lâubali ve banal nesir aleyhinde pek çok "şeyler yazdığımı da okuyucularım bilirler.

Sağlığımda Ataç'a yaranmak için tek kelime söylemiş ve yazmış değilim. Kendisine yaranacak bir adam aramak huyunda olsaydım, herhalde Ataç gibi ve bütün edebiyatçılar gibi nasipsizleri seçmek hayâlimden geçmezdi. Gençliğimde, "Akis" sâhibi gibi kanadının altına sığınabileceğim İnönü gibi bir paşa babaya damat olmanın yoluna bakardım.

□ □ □

Bizde basın hürlüğünün ikidebir kısılmasına vesile verenler işte bu iftira paçavralarıdır.

3.6.1957

VE DİĞERLERİ

□ DİN, İLİM VE İLAHİYAT
(ÇETİN ALTAN'A)
□ ÜÇ NOKTANIN MANASI
(F.RIFKI ATAY'A)
□ İLÂHİ ADALET VE ALLAH
(MUHSİN ERTUĞRUL'A)
□ HÜSEYİN CAHİD'LERİN
GEÇİT RESMİ
□ HÜSEYİN CAHİD VE AHLÂK
□ VATAN TÜCCARI A. EMİN
YALMAN'A
□ "MİLLİ DÜŞMANLARI"
□ BİR ZINDIKIN ÖLÜMÜ
□ BİR AKTÖRÜMÜZE CEVAP
□ CAHİT SITKININ SOLCULUĞU
□ CÂHİD SITKI MARKSİSTMİYDİ?
□ GENÇ BİR İLİM ADAMIMIZA CEVAP
(F. KADRİ TİMURTAŞ'A)
□ EKSİK ALFABE VE BOZUK TÜRKÇE
(BURHAN FELEK'E)
□ BİR ARKADAŞA CEVAP
(VÂLÂ NURETTİN'E)
□ BİR CEVAP
(PROF. MEHMED KAPLAN'A)
□ BU NE BİÇİM HUKUK DİLİ
(İSMET SUNGURBEY'E
□ DOÇENT SUNGURBEY'İN
YALANLAMASI
□ BİR DOÇENTİN TEKZİBİ ÜZERİNE
□ MANCHESTER GUARDİAN'A CEVAP
□ KARANLIK ADAMIN MASKESİ
DÜŞTÜ
(PANDİT NEHRU'YA)

DİN, İLİM VE İLÂHİYAT
(ÇETİN ALTAN'A)

Din âlimi sıfatının yanlışlığını ve müşahede ilimleri dışında bir din ilmi olmadığını iddia eden değerli meslektaşım Çetin Altan, evvelki gün yazdıklarıma, fikir münakaşalarımızda az görülen bir dürüstlük endişesi ve nezaketle cevap verdi. İddiasını özetlerken sakatlamak istemem. Cümlelerini aynen alıyorum. Arkadaşımıza göre, "İlim, müşahede, illiyet ve genelleme sistemi ile şeniyet âleminin kanunlarını bulmaya çalışır." ve "İlâhiyat ise başlı başına bir ilim değildir. Belki birçok ilmin, din ile ilgilenen kollarının yekûnu..."dur. "Dinler doğmatiktir." "Değişmemiş ve değişmesi suç sayılacak bir tek ilim kuralı yoktur." Bu hükümlerle benim söylediklerim arasındaki fark, nazik muarızımın zannettiği gibi aynı terimlere verdiğimiz manâ farkından ibaret değildir.

Arkadaşımız, ilmi tarif ederken, yalnız müşahede ilimlerinin metod çerçevesi içinde kalmış belirli zaman ve mekân noktalarının dışında oldukları için müşahede ve hele tecrübe metoduna girmeyen birçok ilimlerin tâlili (deductif) metodlarını hesaba katmamıştır. Tabiat ilimlerinin çoğu gibi, özelden genele giden ilimlerin yanında, mantık, matematik ve ayrıca mânevi ilimlerin bir kısmı gibi genelden ve prensiplerden, özellere ve misallere giden ilimler de vardır. İstikra (İnduction), bütün değil, bir kısım ilimlerin metodudur. Arkadaşımızın ilme verdiği bu dar mânâ, yalnız ilâhiyatı

değil, kendisinin de saydığı ve inandığı birçok ilimleri ilim olmaktan çıkarır.

İlâhiyatın başlı başına ilim olmadığını söyleyen arkadaşımız, birçok ilimlerin de ana ilimlere bağlı ve tâli olduklarını herhalde çok iyi bilir. Fizikin; matematiğin, sosyolojinin, psikolojinin de kolları vardır, bunlar da ilimdir ve onları bilenlerden âlim sıfatını kimse esirgemez. Bir de ilk ve orta çağlar ilâhiyatı ile modern ilâhiyat arasındaki farkı gözden kaçırmamalıdır.

İlâhiyat bir ilimdir. Çünkü:

1- Etimolojik olarak ilimdir. İlâhiyat ve Teoloji, Tanrı ilmi demektir.

2- Sistem olarak ilimdir. Kendine has konusu, şubeleri, her şubenin metodu ve hep bir arada insicamı vardır.

3- Rusya hariç, dünyanın bütün üniversitelerinde İlâhiyat Fakülteleri vardır.

4- Bütün lûgatlerde (Littré, Larousse...) ve bilhassa bütün felsefe lûgatlerinde (Ad, Franck, André Lalande...) İlâhiyatın ilim olduğu ilk verilen değişmez hükümdür.

Bir ilmin mütehassıslarına âlim sıfatını çok görmek doğru olmaz.

Fakat kendilerine din âlimi süsü veren sahte mürşidlere gençliğin ve halkın kapılmamasını isteyen Çetin Altan'ın endişesine tamamı ile iştirak ederim. Skolâstikten bile geri bir din zihniyetinin hortlaması tehlikesine karşı, bu konuda halkı ve gençliği aydınlatmak isteyen Çetin Altan gibi arkadaşlarımızı yalnız bırakmamaya çalışacağız. Elverir ki onlar, inkılâp yobazlığını en az din yobazlığı kadar zararlı ifratlara götüren devrimbaz takımı içinde bulunmasınlar.

Tercüman

ÜÇ NOKTANIN MÂNASI
(FALİH RIFKI ATAY'A)

Geçen gün, burada Falih Rıfkı Atay dostumuzun dinsizliğini belirten ve vaktiyle kendisine "Allahın varlığını kabul ediyor musunuz?" tarzında Büyük Doğu mecmuasının anket sorusuna menfi cevap verdiğine işaret eden bir yazım üzerine, Dünya Başyazarı, günlük makalesinin sonuna şu fıkrayı eklemiş:

"BİR İFTİRA - Ben şimdiye kadar, hiç bir kimseye din ve itikatlarına dair bir sual sormadığım gibi, hiç kimsenin böyle bir sualine de cevap vermedim. Laisizmin mânasını bilen bir fikir adamı sıfatiyle ne kimsenin vicdanî inanışlarını kontrol ettim, ne de kimsenin vicdanî inanışlarımı kontrol etmesine müsaade ettim.

Maksadı belli olan ve bir eski ankete verilen cevabı tahrif eden Peyami Safa'yı ve gazete mesullerini bu açık iftiralarından dolayı mahkemeye verdim."

Şimdi okuduğunuz bu satırların birinci paragrafında "hiç kimsenin böyle bir sualine cevap vermedim" dedikten sonra, ikinci paragrafında, "bir eski ankete verilen cevabı tahrif eden" diyen Bay Atay, tahrif edilen cevabının ne olduğunu söylemiyor. Dinsizlik ve Allahsızlık isnadını iftira telâkki ettiğine ve adalete başvuracak derecede teessür duyduğuna göre, okuyucuda dindar ve imanlı bir insan olduğu zannını

uyandırıyor.

Ben bile, hususî konuşmalarımızdan ve yüzlerce yazısından dine karşı düşüncelerini pek iyi bildiğimi sandığım bu arkadaşın hidayet getirdiğine, en sonunda rahmetli babası Cibali imametinden aldığı dînî terbiye ve tesirlerin galip geldiğine inanır gibi oldum. Nihayet Hak cephesinin değerli bir yazar daha kazandığı hayaline düşüp ferahladım. "Meğer bizim Falih Rıfkı ne kadar dindarmış, kendisine dinsiz denmesine ne kadar üzülüyormuş, ben de ne kadar yanılmışım" diye düşündüm.

Sonra bu arkadaşın Büyük Doğu mecmuasına verdiği cevabı araştırdım. Gördüm ki, Allahın varlığına ait soruya verdiği cevap, benim hatırladığım gibi açıkca menfî sayılamazsa da müsbet hiç sayılamaz. Sadece kerre içinde üç noktadır: (...).

Bundan "Allaha inanmıyorum" mânası çıkmasa bile, "Allaha inanıyorum" mânası da çıkmaz. Müslümanlığın şartı, Allah'a ve Resûlüne inandığını, "dil ile ikrar" ve "kalb ile tasdik" olduğuna göre, bunu diliyle ikrar etmekten sakınan bir yazarın dindar olduğuna elbette inanılamaz.

Bay Atay, "kimsenin vicdanî inanışlarını kontrol etmesine müsaade etmem" diyor. Halbuki müsaade etmiş ve anketin bütün sorularına cevap vermiş. Bu cevabın tahrif edildiğini söylüyor. Ortada bir tahrif yok. Üç nokta cevabını yıllardan sonra hatırımda kalan ve menfî bir tefsirden doğan manâsı vardır. Bu tefsir de açıktır: Allaha ve Resûlüne inandığını diliyle ikrar etmeyen insanın Müslümanlığına inanılmaz.

Lâik ve hür bir fikir adamı olduğunu söyleyen Bay Atay, yeryüzünde, dünyanın yaratıldığına, Alahın varlığına ve dine ait felsefî inanışlarını gizleyen bir tek fikir adamı gösteremez.Anket yapan bir gazeteci, pırasa ve kabak fiyatlarını kontrol eden bir Millî

Korunma Müfettişi değil, âmme efkârı adına, bu konuda hiç bir kitabı olmadığı halde ikide bir dinden ve devrimden bahseden tanınmış bir yazarın müsbet veya menfî düşüncesini öğrenmek isteyen bir meslektaştır.

Eğer Falih Rıfkı dostumuz dindarsa ve ben onun birçok yazıları gibi üç noktasını da yanlış anlamışsam, bunu bir kere izah etsin ve "Kelime-î Şahadet" getirsin, kendisine bir değil, bin tarziye vermeğe hazırım. Bunu yapmayıp da aleyhine ateş püskürdüğü Basın Kanunu'nun hükümlerine dayanarak adaletin kanatlarına sığınmakta ısrar ederse, başkalarının da fikir ve tenkid hakkına saygı beslemesi lâzım gelen hür fikir adamı vasfına ne derece lâyık olduğunun tam ölçüsünü açığa vurmuş olacaktır.

Tercüman

İLÂHİ ADALET VE ALLAH (MUHSİN ERTUĞRUL'A)

Dün bir dost dedi ki:

-- Muhsin Ertuğrul'un "İlâhi adalete inanırım" cümlesi Allah'a inandığının delili midir? - Birçokları "İlâhi adalet"ten İlâhi nizamı hatırlatan bir tabiat ve cemiyet nizamı kasdetmezler mi? Burada "ilâhî" sıfatı "Allah'a mensup" değil, "Allah'a yakışır tarzda" demek değil midir?

Cevabım uzun oldu. Burada kısaltayım:

-- Klâsik bir tasnife göre üç türlü Allah tasavvuru vardır: Birincisi, gerçek maksatlara mahsustur: Allah kâinatın dışındadır, tam bir kudret, şuur ve iradedir, her şeyi o yaratır. İkincisi Panteist görüştür: Allah, kâinatın dışında değil, kendisidir, var olan herşeyin yekûnudur, toplamıdır. Bir yaratma kuvveti yok, fakat kâinatın içinde onu bir plâna göre, başlangıçtan beri tekâmül ettiren kuvvet vardır. Allah odur. Üçüncü tasavvura göre, ki bilim adamlarının, bilhassa hekimlerin büyük bir kısmı böyle düşünürler. Bu kuvvet vardır, fakat şuursuzdur, daima daha ileri şekiller doğuran kör bir itiştir.

Birinci Allah tasavvuru transcendant (Türkçesi yok), ikinci ve üçüncüsü immanent (Türkçesi yok) bir kudretin tasavvurudur. Yâni birincisi dışarıda, ötekiler içeridedir.

Üçüncü tasavvur bir zıdlık ve bozuşma içindedir. Çünkü nereye gittiğini bilen ve daha ileri şekiller vücude getiren yaratıcı bir kuvvet şuursuz ve kör olamaz. Nereye gittiğini bilmeyince de, aynı istikamette bir tekâmülün yaratıcısı olamaz. Fakat, her üç tasavvurda da Allah'a inanış vardır, fakat ona affedilen vasıflar değişmektedir.

İlâhî bir adalet inancı, bu üç tasavvurun dışına çıkamaz. Çünkü sırf tabiat nizamı içinde adaletten eser olmadığını herkes bilir. Cemiyet nizamı içindeki adalet ise (ilâhî) değil, (beşerî)dir. O halde, Muhsin Ertuğrul, ilâhî bir adalete inanmakta samimî ise, Allah'a inanmakta da samimîdir ve derhal marksist olmaktan çıkar. Temenni ederim ki bu hidâyete ermiş olsun.

HÜSEYİN CAHİD'LERİN GEÇİT RESMİ

Suriyeyi istilâya kalktığı için herkes Hüseyin Cahide ateş püskürüyor. Üç gündür Tanin başmuharririnin adı, kime rastgeldimse onun ağzında fena sıfatların mevsufudur. Hüseyin Cahidin üstüne boşalan millî kinin kızıllığı, uzaklardan hemen bütün gazetelerimizin başmakalelerine ve iç yazılarına da vurdu.

Suriyeyi istilâ hikâyesi bardağı taşıran damladır; bardağı dolduran öfke ve nefret suyu da, bu harbin başından beri Hüseyin Cahidin hiçbir İngiliz gazetesinde, hiçbir İngiliz müstemleke gazetesinde görülmedik bir şiddetle, elçileri toprağımızda bulunan ve aramızda normal münasebetler câri devletlere saldıran bıçkın kaleminin halk üzerindeki fena tesiridir.

Fakat ben umumî kînin, müşahhas hedefini yalnız Hüseyin Cahidin şahsında bularak tecelli etmesinden memnun olmuş değilim. Herkesin ağzında hiyânetle, yabancılardan para almakla, bunamakla, çıldırmakla vasıflandırılan Hüseyin Cahid, bu dâvada, olabilir ki inadının kurbanı bir mâsumdur. Harbin başına kadar şahsında centilmen ve sevimli bir dost bulduğum Hüseyin Cahidin kendisini bir tarafa bırakacağım.

Ammenin ruhundaki mânâsile Hüseyin Cahid,

bu memlekette bir adamın değil, bir zümrenin adıdır. Bu zümrenin içinde bir değil, on değil, pek çok Hüseyin Cahid vardır. Türkiye'de ilk gazete çıktığı tarihtenberi, kalemile âmmenin vicdanına istikamet verenler arasında, hırsızları, lüpçüleri, jurnalcıları, kancıkları, dalkavukları, yalancıları hep bu zümre içine alır. Felâket, Türk'ün başına bütün belâları üşüştüren bu zümrenin, mensuplarını nesilden nesile devrederek hâlâ yaşamasındadır.

Sarıkamışta yüz bin Türk çocuğu bir strateji kumarını ödemek için harcanırken, Beyoğlunda, büyük kulüpte poker oynıyan zümre budur; Kafkas'ta açlıktan pabucunu yiyen Mehmetçik haykıra haykıra ölürken, Suriye'de, Cemal Paşa karargâhında şampanyasını içip göbek atan zümre budur, dün Hügne'nin dostu ve Türkiye'de Alman nüfuzunu demirleştiren Bağdad hattının müdâffi, ertesi gün Fransız sermayesinin mümessili Metr Salem'in dostu ve Osmanlı Bankasının müdâffi zümre budur; dün demokrasilere senelerce -evet, senelerce!- küfreden, fakat bugün tam zıddı fikirleri misli görülmemiş bir hayâsızlıkla benimsiyen zümre budur; harb isteyen zümre budur; çapul istiyen zümre budur; gözleri Türk kanına, kesesi Türk servetine doyamıyan zümre budur!

Hüseyin Cahid ne kelime! Sittin senedir bu memleketin iliğini emen ve bütün felâketlerimizden mes'ul sürü sürü Hüseyin Cahid'ler vardır.

Tasvir-i Efkâr,1942

HÜSEYİN CAHİD
YALÇIN VE AHLÂK

İstanbul halkevlerinden birinin odacısı ekmek kamesi hırsızlığı yaparak para vurmuş ve kendi hayat seviyesine göre şüphe uyandıracak bir sefâhata daldığı için nihayet yakalanmış.

Hüseyin Cahid Yalçın, dünkü makalesinde, zabıta memurlarımızın "daha yukarı tabakalarda da dolaşıp oralarda avuç avuç para sarfedenleri seyretmelerini" istiyor.

Yukarı tabakaların yuva yaptıkları muhitler nereleri? Hangi kulüpler ve kumar evleri? Hangi salonlar ve sofralar? Hangi kodaman meclisleri? Geçen Dünya Harbinden bugüne kadar yukarı tabaka muhitlerile sıkı fıkı temasını hiç kaybetmiyen Hüseyin Cahid Yalçın bunu bizden daha iyi bilir; bilir ki zabıta memurlarımızın gayet müstahkem servet üssü içinde yaşıyan bu muhitlere sokulmalarına malî imkân yoktur. Oralara ancak Hüseyin Cahid Yalçın gibi yüksek talî sahipleri girebilir.

Yeni Sabah Başmuharriri ilâve ediyor: "Göze çarpan yeis verici, ümit kırıcı, ahlâk bozucu, karakter mahvedici manzaralar gerçekten çoktur." Bu korkunç ahlâk yıkımı tablosunun kederli seyircilerinden biri de biziz. Bütün rolümüz, imkânların bize gülümsemesi nisbetinde, gördüklerimizi tenkide inhisar ediyor. Fakat Hüseyin Cahid Yalçın'ın imkânları Başmakalesinin ilk ve son kelimesi arasında mahbus değildir. Ayrıca bir milletvekili, hem de nüfuzlu bir meb'us

sıfatile Yeni Sabah Başmuharririnin şimdiye kadar ne yaptığını bilmek isterdik. Dört senedenberi Büyük Millet Meclisinde ağzından tek kelime çıktığını duymadığımız Hüseyin Cahid Yalçın, kaleminden daha kuvvetli vasıtalara sahiptir.Eğer zabıta memurlarımıza daha geniş kontrol ve müdahale selâhiyetleri verilmesini istiyorsa, bu lüzumun müdafaa yeri bir gazete sahifesinden evvel, kendisinin işgal ettiği yüksek rey ve selâhiyet kürsüsüdür.

Aynı Hüseyin Cahid Yalçın şöyle diyor: "En küçük bir odacıdan en yüksek resmi zata varıncaya kadar herkes sarfettiği paranın nereden geldiğini söyliyebilmelidir. Hatta resmî vazife sahibi addedilmiyen gazeteciler ve bilhassa gazeteciler." Yeni Sabah Başmuharriri, biraz aşağıda, ecnebi memleketlerden ilân veya şu bu vesilesile para alan gazetecileri kasdettiğini de saklamıyor.

Kimdir bu gazeteciler? Her namuslu meslekdaşı şüphe altında bırakan bu genel hüküm, Basın Birliğinin Merkez İdare Heyetinde bulunan Hüseyin Cahid Yalçın'ın kalemine yakışmaz. Herkes gibi kendisi de bilir ki, yabancı bir memleketten para aldığı en çok söylenen muharrir bizzat Hüseyin Cahid Yalçın'dır. Fakat biz kendisini de, öteki meslekdaşlarımızı da bu alçakça iftiradan tenzih etmek isteriz. Eğer onun yaptığı gibi ispatsız imâ mübah sayılırsa, korkulur ki bu şekilde haksız ithamların ilk kurbanı kendisi olur!

Hüseyin Cahid Yalçın, herkesten ziyâde kendisi için nazik olan bu mevzularda çok titiz ve dikkatli olmıya mecbur muharrirlerin başında geliyor.

Tasvir-i Efkar, 1942

VATAN TÜCCARI AHMET EMİN YALMAN'A

Bir gün, bir mecliste, Ahmet Emin adındaki muharrir kılıklı tüccarın istiklâl savaşı yıllarında oynadığı meş'um rolden bahsedilirken, o devirleri yaşamamış bir genç atıldı:

-- Ne malûm! dedi, kendisi bunları inkâr ediyor. O nesil bu adamı tanımaz. Fakat işte, Ulus'ta Falih Rıfkı Atay, millî dâvaya karşı, onun imzasını taşıyan ihânet vesikalarını neşrediyor:

Erzurum ve Sivas Kongreleri, 21 Haziran tarihli tamimde "milletin istiklâlini yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır" kararını bütün memlekete yaydığı zaman, Ahmet Emin millî iradeye isyan bayraklarını açıyor ve Ali Kemal'le bir ağızdan, Türk milletinin istiklâle lâyık ve muktedir olmadığını cıyak cıyak haykırıyor. Bu milliyet ve istiklâl düşmanına göre Türk milleti yabancı bir devletin mürşitliğine muhtaçtır. İstiklâli muhafaza gayreti dış politikada Girit zihniyetini devam ettirmekten başka bir şey değildir. İstiklâl taraftarları, aynen onun cümlelerile "izzetinefis ve haysiyet meselelerini İttihatçı gözile gören ve pire için yorganı yakmakta hiç mahzur görmiyen komiteci ruhlu milliyetperverlerdir."

27 Ağustos 1929 tarihli Vakit gazetesinde, aynen "Umumî surette istiklâl istemekten ibaret bir kanaati biz canlı ve müsbet addedemiyeceğiz," diyen Ahmet Emin, 1 Eylûl tarihli başmakalesinde "İstiklâl isteriz!" diye bağıranları şiddetle tenkit ettikten sonra şöyle

diyor: "Bir çokları, bizimle insanî noktaî nazardan iştigal edecek ve sonra kendi kendine çekilecek bir devlet bulunmaz, bu bir hayaldir diyorlar. Biz iddia ediyoruz ki böyle bir devlet vardır ve Amerika'dır." "Bir kısmınız istiklâl diyerek nâtıkaperdâzlık ve avamperestlik ediyoruz."

Ulus'un neşrine devam ettiği vesikalardan da anlaşıldığı gibi, yine o tarihlerde Türk topraklarının bir kısmını Ermenilere vermek şart olduğunu iddia eden o zamanki Ahmet Emin'le, geçenlerde varlık vergisinden dolayı gadre uğrayan bir Ermeniyi de dolayısıyle bütün Ermenileri müdafaa eden bugünkü Ahmet Emin arasındaki kasıt birliği açıkça görülüyor, değil mi?

O gün olduğu gibi bugün de onun tek emeli iki kelimeliktir: Vatan satmak.

Tasvir, 1945

"MİLLÎ" DÜŞMANLARI

"Millî" asrındayız. İstediğiniz yana başınızı çeviriniz, istediğiniz nokta üzerine eğiliniz, "millî"yi görürsünüz. Rus dâvası millî; Slâv dâvası millî; Çin dâvası millî, Arab dâvası millî; yahudi davası millî, İngiliz davası millî; İngiliz bankası ve İngiliz kömürü millî; her memlekette müdafaa millî, terbiye millî; içtimaî yardım millî; dil millî, sınır millî, bayrak millîdir.

Fakat Türkiye'de "millî"nin iki grup düşmanı vardır: Komünistler ve kozmopolitler.

Gözler hep komünistlerin üstüne çevrili olduğu için kozmopolitler gölgede ve rahat çalışırlar. Millî mücadele dâvâsından bugünün millî kültür ve millî ekonomi hareketlerine kadar ikide bir her "millî"nin üzerine sinsice baskın yapmışlardır. Meselâ 1919'da Türk topraklarının bir bölümünü Ermenilere ve Türk hükümranlık hakkını da o devrin Amerikalılarına teslim etmek için çırpınan ve millî istiklâl hareketine saldıran Ahmet Emin Yalman, sıkıyı gördükçe rücû manevraları yapmakla beraber, o tarihten bugüne kadar millî kültüre, millî dile, millî ekonomiye, millî ruh ve şuura fırsat baskınları yapmaktan da geri kalmamıştır.

Daha bir hafta kadar evvel Millî Demokrat Partisi şayialarından bahsederken, bir milletin millî varlığının çerçevesi içinde cereyan eden hâdiselerin milli olmasını tabiî görmek bahanesile, bu "millî" sıfatını fazla buluyor ve aynen: "Fakat, millî kelimesinin bir partinin ünvanında bilhassa zikredilmesi normal bir millî mahiyet arzetmez. Bir ifrat ve şiddet mânası ifade eder" diyor ve nasyonal sosyalizmin zulümlerini

misal diye öne sürüyordu.

Bu Yalman bilmez mi ki, İngiltere'de, Fransa'da ve dünyanın her yerinde "millî" sıfatı, nazi olmayan, hattâ nazi düşmanı partilerin ünvanlarında kullanılır? Bu Yalman bilmez mi ki "bir milletin millî varlığının çerçevsi içinde cereyan etmekle beraber" dünyanın her milleti, birçok hareketlerine "millî" sıfatını vermiştir: Millî savaş, millî kültür, millî ekonomi, millî dil, millî hayat... Bu Yalman bilmez mi ki, hattâ birçok hükûmetlerde Maarif Bakanlığının adı "Millî Terbiye" ve Harbiye Bakanlığının adı "Millî Müdafaa"dır?

Yalman bunları bilir; fakat neylesin ki bu "millî" kelimesi onun sinirine dokunmaktadır ve her fırsat ânında - ister millî mücadele, ister millî demokrat partisi - o millîyi gagalamaktan kendini alamaz.

Dikkat ediyor musunuz? Taktik Sertellerde de aynı idi "Millî" dediniz mi, hemen nazi olurdunuz.

Tan-Vatan cephesini birleştiren çizgi "millî" düşmanlığıydı.

Tasvir 1945

BİR ZINDIKIN ÖLÜMÜ

Yirminci asır girerken, André Gide ile beraber bütün Fransa bir zındıktı. Nietzsche'nin önsezisi yanılmamıştı: Allah'ı öldüren, bütün manevî değerleri çökerten, insanın ahlâkını üstün bir ilâhî disiplinden mahrum eden bir nihilizm, Avrupa'nın kanını zehirledikten sonra, Fransa'da çıbanbaşı veriyordu.İnanılır hiç bir değer kalmamıştı: Ne akıl, ne ilim, ne klâsik san'at ve güzellik ölçüsü, ne din, ne ahlâk. Şuur altında kaynaşan cinsî komplekslerin ve içgüdülerin yakalanıp itiraf edilmesine dayanan bir samîmilik, inançsız ve amaçsız bir hürriyetin tek faziletini ve mazeretini teşkil ediyordu. Gide'in kahramanları, en alçakça ihânetten (l'Immoraliste), en alçak cinâyete kadar (les Caues es du Vetican) her günâhı mübâh sayıyorlardı.

Yirmi beş yaşına kadar sıkı bir din terbiyesi aldıktan sonra, bu cenderenin dışarısına fırlayıp günah çirkefine dalan Gide'in fikir dönekliği ve ahlâk sefâleti yalnız kendi hayatına bağlı sebeplerden ileri gelmez. Bütün bir devrin ifadesidir. Valéry ve Alain gibi irili ufaklı daha bazı hiçlik şampiyonları, Nietzsche'nin yıktığı mânevi değerler harabesinde onu yalnız bırakmadılar ve son günlerini yaşayan bir nihilizm salgınının ajanı oldular.

Bu devir sona eriyor. André Gide'in fizik ölümü 1951 yılının herhangi bir şubat gününe rastladı. Onun mânevî ölümü daha öncedir.İnkârın gururu ve rahatlığı içinde, ikide bir değiştirdiği fikirlerini şımarık he-

veslerinin emrine vermiş bir adamın nâfileliği Fransa'da çoktan sezilmeğe, tenkit edilmeğe başlanmıştı.

André Gide gibilerin önemi ve değeri, iki harp arası devrine en keskin karakterini veren tereddüt bocalamasının ve inanma buhranının samîmi temsilcileri olmalarıdır. Bu samîmilik onların reklâmı da olsa unutulmıyacak tek faziletleridir.

Ulus 1951

BİR AKTÖRÜMÜZE CEVAP

Sayın Vasfi Rıza.

Bana gönderdiğiniz mektubun yanlış bir tefsirden doğduğu kadar, yanlış bir zarfa konduğunu farzetmek istiyorum. Sizin gibi bir komedi sanatkârına yakışan hiciv ve nükte değerlerinden tamamiyle mahrum satırların - seviyeniz hakkındaki fikrim ne olursa olsun - kaleminizden çıktığına inanmakta zorluk çektim. Fakat imzanızı atmadığınız halde, hangi delâletle bu mektubun sizin tarafınızdan yazıldığını bana bildirmekten çekinmemişsiniz. Herhalde onu öfkeli bir ânınızda, size kendinizi kaybettirecek bir somnanbülizm hâli içinde yazdınız. Sâkin, edebli ve mâkul anlarınızda, siz de kabul edersiniz ki, böyle bir öfke aczin şamatasıdır. Eskidenberi, size karşı beslediğim bazı iyi hislerin selâmeti için, bu öfke ânınızın şöhretinizden daha geçici olmasını ve bana değil, dünyanın en sefil insanına karşı bile size kendinizi bu derece kaybettiren bir heyecan duymamanızı temenni ederim.

Yanılmıyorsam, sahne hayatınızda "Çam Sakızı" piyesini seyrettiğim ilk gündenberi, zaman zaman size karşı sempatimi tazeleyen başarılarınız oldu. Bunların devamını bütün samimiyetimle isterim. Fakat, yalnız vücutları ve şöhretleri değil, temsil tarzını ve üslûbunu da yıpratan sahnede orta oyunu ve tulûat geleneğini Avrupa komedisine katıştıran, ibişle komedyen arasında melez bir sahne tipinin artık tarihe karış-

mak üzere olduğunu bilmenizden başka, size hiçbir şey yeni başarılar sağlayamaz. Ayrıca, san'atınız hakkındaki doğru ve yanlış tenkidler karşısında, daha vekarlı ve temkinli olabildiğiniz nisbette adınızı ebedîleştirebilirsiniz. Memleketin bütün san'atkârları gibi sizden beklenen efendice davranış budur.İyi niyetten doğan bu tavsiyeyi anlayışla karşılayacak ve şimdiye kadar yaptığınız gibi hemen köpürüp herkesin çok falsolu ve çirkin bulduğu sesler çıkarmayacak bir idrâke ve iç muvazenesine kavuşursanız, dün olduğu gibi yarın da memlekete ve bana sizi alkışlamak fırsatını kazandırmış olursunuz. Aksi halde, gözlerinizi karartan bu telâşınızın, içinizde başlayan bir çöküntünün dışarıya vuran en şaşmaz belirtileri sayılacağından şüphe etmeyiniz. Sizi bu hizada görmek beni memleketim, Türk sahnesi ve sizin hesabınıza cidden üzüyor. Bulunduğunuz yerden kalkmanız için,dostça uzattığım eli tutunuz ve Allaha emanet olunuz.

Milliyet 1955

O MEKTUP ÜZERİNE

Vasfi Rıza Zobu'dan evvelce bana gelen ağır mektubun sahibini düşmanları arasında aramamı tavsiye eden nâzik bir cevap aldım. Onun bana böyle bir mektup yazmadığına inanmak beni sadece memnun eder. Her ne kadar bazı arkadaşlara buna benzer mektupları ve makaleleri imzasıyle yazdığını biliyorsam da, bana gelen mektubun sayın Vasfi Rıza tarafından yazılmamış olmak gibi bir istisna örneği olduğunu kabul etmek isterim.

Fakat sevimli aktörümüz mektubunu şöyle bitiriyor:

"Eğer bu sahte mektubu bahane ederek hakkımda bir takım hoşa gitmeyecek şeyler yazmasaydınız, bana garazkâr insanların düzdükleri ve sizin de canınızı sıkan o mektuptan dolayı özür diler, teessürlerimi bildirirdim efendim."

Teşekkür ederim, fakat anlamadım. Sayın aktör, başkasının yazdığı bir mektuptan dolayı niçin özür dileyecekti? Küfür mektubunu yazandan başka hiç kimseye düşmeyen bu vazifeyi üstüne almayı düşünme nezaketi biraz fazla kaçırmak olmaz mı?

Hoşa gitmek bahsine gelince, bu, Vasfi Rıza Zobu ile muârızları arasındaki anlaşmazlığın bam telidir.

Değerli aktörümüz galiba tenkidi şöyle anlıyor: Onun san'atı hakkında bir tenkid hükmü veren herkes, evvelâ onun hoşuna gitmek, yâni onu medhet-

mek zorundadır. Yoksa, hepimizden müdahene bekleyen Vasfi Rıza Beyefendi, kendisine şirin görünmeyen muharrire küfür etmese bile, başkalarının küfretmesini hoş görecek, içinden "Oh olsun!" bile diyecektir.

Eğer tenkidci arkadaşlar, böyle düşünen bir san'atkârla anlaşmak imkânı olmadığını söylerlerse haklı olacaklardır. Çünkü tenkidin vazifesi hoşa gitmek değil, hoşa gitmeyen kusurları belirtmektir. Bu da, o kusurları görmek ve düzeltmek niyetinde olmayan san'atkârların hoşuna gitmez.

Siz ne derseniz deyiniz, ben yine de Zobumuzdan ümidi kesmiş değilim.

Milliyet, 1955

CÂHİD SITKI'NIN SOLCULUĞU

Şöhretli bir târihçimizden ve Adana'da bir okuyucumuzdan aldığımız iki mektup tek şahıs üzerinde duruyor: Câhit Sıtkı Tarancı. Her ikisi de "Otuzbeş Yaş" şâirinin bir komünist olduğunu belli eden şiirini bana hatırlatıyor ve onun ölümü üzerine yazdığım fıkranın samimî bir milliyetçilikle nasıl telif edilebileceğini soruyorlar. Câhit Sıtkı'nın komünizme hasret çeken şiirinin son mısraları da şunlar:

Benerji, jokond. varan üç, Bedreddin,
Hey kahbe Felek ne oyunlar ettin:
Bu memleketin en yağız evlâdı Nâzım ağabey
Hapislerde çürür...

Tarihçi arkadaşımız mektubunda ilâve ediyor:

"Zannımca sizin en talihsiz tarafınız, edebiyatımıza lânse ettiğiniz adamların sizi inkisâra uğratmalarıdır. Nâzım Hikmet'i de siz takdim etmiş, hakikî hüviyetini öğrendikten sonra onunla çatışmıştınız."

Câhit Sıtkı'nın ölümüne âit yazımdaki duyguların ve hükümlerin zaman kadrosu onu tanıdığım tarihten sonraki 15 seneyi aşmaz. Sonra Câhit Ankara'ya gitti ve aramızdaki dostluk, maddî mesâfeye eklenen mânevî bir mesafe içinde sona erdi. Ankara'da, bir bodrum meyhânesinde ve Orhan Veli'ler arasında, solcu telkinlerin ve nihayet Orhan Veli'yi de çatlatan

ölesiye içkilerin onu da zehirlediğini biliyordum. Yazımdaki "mel'ûn kader" sözlerinin içindeki imâ da bu idi. O yazımda açığa vurmağa dilim varmadı. Bugün saklamıyorum.

❐ ❐ ❐

Câhit Sıtkı mahdut bir lise kültürü içinde kalmış, Galatasaray'dan çıktıktan sonra da Fransızca bir kaç edebî kitap ve mecmuadan başka hiçbir şey okumamış, Marxist telkinlerden kurtulacak kadar esaslı bilgilerden mahrum, pasif mîzaçlı bir şâirdi. Hangi raddeye kadar sola kaydığını bilmiyorum. Eğer mâhud şiiri, onun gibi toy anlayış sâhiplerine mahsus romantik bir feveran ânının mahsûlü değilse, vücûdundan senelerce evvel idrâkinin ölmüş olmasına iki kat acırım.Fakat Nâzım Hikmet Rusya'ya kaçtıktan sonra, Câhit Sıtkı'nın duymuş olması lâzım gelen utanç ve azab, belki de korkunç hastalığının âmillerinden biridir.

Zavallı Câhit! Moskof hademesi Nâzım Hikmet şimdi hapislerde çürümüyor; Macaristan'da ve Rusya'da, azgın domuz gibi, Türk'ün mezarını kazmağa uğraşan sinsi propagandayı idare ediyor. Asıl sen, talihsiz dost, daha vatanının toprağına girmeden, kalblerimizde çürümek tehlikesi içindesin.

CÂHİD SITKI MARKSİST MİYDİ?

Câhit Sıtkı Tarancı için yazdığım ikinci fıkra üzerine, tasvip ve tenkid sesleri yükseldi. İkincilerin çoğu kapı arkası fısıltılarıdır. Yalnız Ankara'da çıkan bir mecmuada, imzasını hiç kimsenin tanımadığı bir yazıda, benim Câhit'i Marxist telâkki ettiğim ileri sürülmüş ve hakkımda terbiye dışı bir ifade tarzı kullanılmış.

❐ ❐ ❐

Câhit Marxist değildir. Fakat bir çok yazılarımda tekrarladığım gibi, Türkiye'de, Nâzım Hikmet de dahil, Marxist yoktur. Çünkü Marxizm'i anlamanın hangi esaslı kültür şartlarına bağlı olduğunu da evvelce bir yazımda izâha çalışmıştım. Hiçbir yabancı dili iyi bilmeyen nâzım Hikmet lirik ve hayâlci bir komünistti. Marxizm'in felsefe ve iktisadî temellerinden, yüz senedenberi uğradığı başlıca tenkidlerden haberi yoktu. Câhit Sıtkı ancak orta edebî metinleri anlayabilecek bir kültür seviyesinde idi. Sistematik felsefe, sosyoloji ve ekonomi ile ömründe bir gün meşgul olmuş değildi.

Türkiye'de Politbüro ajanlariyle onların telkin havrası içinde bulunanları, "mâhudlar" ve "gâfiller" diye birbirlerinden nasıl ayırdığımı bu sütunun dikkatli okuyucuları hatırlarlar.

Câhit Sıtkı gafillerdendi. Onun polisçe göz hapsine alınmış mâhudlarla sabahlardan gece yarılarına

kadar nasıl kadeh tokuşturduğunu bilenler çok iyi bilirler. Nâzım Hikmet'in hapislerde çürümesine âhu vâh eden şiirinde de başka bir dünya ve başka bir rejim, başka bir cemiyet yapısı hasreti de besbellidir. Zavallı dostumuz çoktan uçuruma giden bayıra düşmüştü. Fakat ölüm onu daha trajik bir yuvarlanış istikametinden ayırdı.

Mâhud yazıya göre Câhit Gide'i, Steinbeck'i okurmuş, insaniyetçi imiş,Marxist değilmiş.

Marxist değildi, malûm.Gide'in komünizmden ters yüzü dönmesi için Rusya'ya bir seyahat etmesi lâzım gelmişti. Câhit Rusya'ya gidemedi, "Nâzım ağabey"in bir Kremlin casusu olduğunu anlamasına da ömrü vefâ etmedi. Gaflet içinde gitti. Sağ kalsaydı, belki uyanacaktı. Allah geride kalan meyhâne arkadaşlarına akıl, fikir, bilgi ve idrâk ihsan eylesin.

Milliyet, 1956

GENÇ BİR İLİM ADAMIMIZA CEVAP (FARUK KADRİ TİMURTAŞ'A)

YAZILARI ilmî görüşe en yakın dergilerimizden biri "Çağrı" dır. Son 27. sayısında Basındaki dil yanlışlarını gösteren değerli Türkoloğumuz Faruk K. Timurtaş, benim de bu sütunda kullandığım iki kelimeyi hatalı buluyor. Bu kelimelerden biri "fiziksel"dir ve Sayın Timurtaş'ı şöyle bir siteme götürüyor:

"Peyami Safa gibi, Türkçeyi bilen ve çok iyi kullanan bir edibin bile "sel,sal" ekini hoşgörmesi kolay anlaşılır bir şey değildir" Arkadaşımız, bundan sonra, eskidenberi dilimizde, fizik kelimesinin nisbet şekli olarak "fizikî"nin kullanıldığını hatırlatıyor.

"Sel, sal" eklerini ben de doğru bulmam ve çaresiz kalmadıkça kullanmam.Fizik kelimesini Fransızcada olduğu gibi hem isim, hem de sıfat olarak kullanmak o dili bilmeyenleri şaşırtıyor. Sonuna Arapça nisbet eki ilâve etmek de beni sinirlendiriyor: Fizikî, lojikî, matematikî, müzikî... gibi kaideye aykırı ve dil zevkimi tırmalayıcı nisbet şekillerini tercih ediyorum. "Dudaksal" demeyelim de "Dudakî" mi diyelim? Yahut yine buyurun Arapçaya: "Şefevî"! Bu gidişle öyle olacak gibi.

İkinci kelimeye gelince, Sayın Timurtaş bu sütunda çıkan bir cümlem üzerinde durmuş. Cümle şu:

"Fakat gençliği yetiştirmekle mükellef olanların, yâni pedagogların, irsiyet, aile ve çevre bozukluk-

larını da hesaba katıp düzeltmeğe çalışan kavrayışlı bir eğitim ve telkin sistemleri olmak lâzımdır."

Arkadaşımıza göre cümledeki "olmak lâzımdır hükmü "olması lâzımdır" şeklinde olmalıdır. Çünkü cümlede "mükellef olanların" ve Pedagogların" muzafı fiilyhlerinin muzafı "olması" kelimesidir. Halbuki, cümlede muzaf "sistemleri"dir. İzafet terkibi bu kelimeden sonra tamamlandığı için ayrıca bir muzafa ihtiyaç yoktur. Bundan başka, "olması lâzımdır" şeklinde, lüzumunun ifadesi bakımından soyutluk ve kesinlik vardır. "Olması lâzımdır" şeklinde, "olması" muzafı, "sistemleri" muzafından sonra geldiği için, bu muzaf tekerrürlü ifadeyi ayrıca zaafa uğratıyor. Başka yazarlarda, bilhassa dil otoritelerini bizden iyi bilen eskilerde "olmak" şekline sıksık rastlanması bundandır.

Derginin "Türkçemiz" serlevhalı ve Mehmet Önder imzalı güzel başyazısında doğru bulmadığım bazı kısımlara da ayrıca işaret etmek isterim.

EKSİK ALFABE VE BOZUK TÜRKÇE
(BURHAN FELEĞE)

Arkadaşımız Burhan Felek'e göre "Türkçe harap haldedir", kimi uygurcaya, kimi uydurmacaya, kimi osmanlıcaya, kimi de köy diyalektine gitmek sevdasındadır.", "Bu, bizi birbirimizi anlıyamaz hâle getirdi", "Türkçe bugünkü hâliyle sade mefhumları lâyıkiyle ifade edebilmek kudretinden değil, sesleri yazabilmek imkânından da mahrumdur. Yâni alfabemiz eksiktir."

Aziz arkadaşımızın okuyucularından bir hanım bugünkü alfabemize bir "q" ve bir de "x" harfi ilâvesiyle Arap harflerindeki "kef" ve "hı" harfleri noksanının telâfi edileceğini ve alfabemizin tamamlanacağını yazmış. Burhan Felek bunun kâfi olmadığını, alfabemize daha bir iki aksan ilâve edilmesi şart olduğunu beyan ediyor.

Bugünkü alfabede yalnız kef ve noktalı "ha", yâni "hı" değil, "hemze", "ayın", "se", "zel", "dat", "tı", "zı", "he" harfleri de eksiktir. Bu yüzden, listesi bu sütuna sığmıyacak kadar çok sayıda kelimenin doğru yazılıp okunması mümkün olmadığı gibi ayrı ayrı mânalardaki kelimeleri aynı imlâ ile yazmak lâzımgelmekte ve bundan doğacak karışıklıkları önlemek için en lüzumlu kelimeleri lûgattan kovmak gibi saçmalıklara düşülmektedir. Meselâ ayınla yazılan ve "yüksek" mânasını alan "âlî) kelimesiyle "âlete mensup - instumentale" mânasını alan "âlî" kelimesini bu-

günkü eksik alfabe ile bir birinden ayrı yazmak imkânsızdır. Halbuki elifle yazılan Arapça "âlî" kelimesinin Türkçesi yoktur. Bu yüzden tanınmış bir müzik yazarımız, Arapça kaideye tamamiyle aykırı ve Türkçede hiç kullanılmayan "âletî" gibi uydurma bir kelime kullanmak zorunda kalmıştı. Bir dilcimiz alfabe yetersizliğinin Türkçemizi nasıl berbat ettiğini gösteren bir inceleme yazdı, henüz yayınlanmadı. Hâlis ilim metodlarıyle vardığı neticeye göre:

1. Bugünkü alfabeyi ıslah mümkün değildir.

2. Bu alfabeyi atıp yerine eski harfleri almak da mümkün değildir.

3. Tek çare, benim her zaman teklif ettiğim gibi, gençlere Lâtin ve Arap harflerini birlikte öğretmektir. Almanlar da gotik ve lâtin harflerini birlikte öğrenirler. Bu büyük millete mürteci demek kimin haddi?

Gençlere Türkçemizin dil yapısı, fonetiği, kelimelerin teşekkülü ve cümle kuruluşu hakkında bilgi vermek, yanlış yazma ve yanlış okumayı, yanlış konuşmayı önlemek, lâtin alfabesinden önceki milyonu aşan ilim, felsefe, edebiyat ve tarih eserlerini asıl metinlerinden okuyabilmeleri ve millî kültürden mahrum yetişmemeleri imkânını onlara vermek için başka çare varsa gösterilmesini rica ederim.

BİR ARKADAŞA CEVAP (VÂLÂ NURETTİN'E)

Dünkü fıkramı, Vâlâ Nureddin'in evvelki gün Cumhuriyet'te çıkan yazısını görmeden yazdım. Mevzû aynı idi, fakat ona cevap vermiş değildim. Şimdi veriyorum.

Arkadaşımıza göre "Dillerde kelimeler nesilden nesile istihâle geçirir" ve "Bizim nesle mensup İstanbul münevverinin telâffuzu kat'i bir ölçü değildir."

Her dilde fonetik nesilden nesle değilse bile asırdan asıra bazı değişikliklere uğrayabilir. Fakat bu "hâkim lehçe" zevki, ses ve şivesi istikametinde bir tekâmüldür. O lehçeye aykırı bir soysuzlaşma değildir. Eğer arkadaşımızın verdiği misâlde olduğu gibi "hormet" kelimesi "hürmet" olmuşsa, bu, İstanbul şivesinin "hormet" kelimesinde "o" ve "e" sesleri arasında bir âhenk yakınlığı sağlamağa gitmek isteyişindendir. Hâlâ "hormet" diyenlere de rastlamıyoruz.

"Hâkim lehçe" ne demek?

Her memlekette bir lehçe hâkimdir. Fransa'da "İle de France",İtalya'da "Floransa", Türkiye'de "İstanbul" lehçeleri gibi. Bunlar öteki lehçeler ve bölge dilleriyle asırlar süren mücadeleden sonra hâkimiyetlerini kazanmışlardır. Kazanmasalardı, her bölge kendi dil ve şivesiyle konuşacak, bütün lehçeleri tek kaideye bağlayan bir gramer disiplini kurmak imkânsız olacaktı. Bugün de Türkçenin hâkim lehçesi

İstanbul münevverinin dilidir. Yoksa "Konya" kelimesini "Gonya" diye yazıp okumamız gerekirdi. Yüz yıllar geçer de Konya Türkiye'nin en büyük kültür, ticaret ve sanayi merkezi hâline gelir, yabancı medeniyetlerle teması bütün Türk şehirlerinden daha ileri giderse, Konya lehçesi bütün bölge dillerine hâkim olur ve memleket onun zevkine, sesine ve şivesine uyar.

Kaldı ki, Burhan Felek arkadaşımızın da işaret ettiği gibi, "hakıykıy" yazılıp okunmak lâzım gelen "hakikî" kelimesi, "iki" deki "ki" sesiyle yazılıp okunursa, Anadolu lehçelerinden hiçbirine ve Türkçenin âhenk kaidesine uymaz.Fonetiğin bu değişmesi bir tekâmül değil, soysuzlaşmadır.

Alfabemizde "hemze" ve "ayın" seslerini belirten harflere lüzum olmadığını söyleyen Vâlâ Nureddin, bugünkü Türkçede "mevzûat" kelimesinin yaşadığını ve Türkçe hiçbir karşılığı olmadığını düşünsün. "Mevzu" kelimesinin sonunda bir "ayın" olduğunu bilmeyen yeni nesil, bu kelimenin mûzâf hâlinde "mevzuu" şeklinde yazılıp okunacağını bilmiyor ve "mevzusu" diyor. Benim "Server Bedi" imzamdaki "Bedi" kelimesini "kedi" vezninde okuduğu gibi.

Haydi bunlara razı olalım. Nitekim "camii" yerine "camisi" diyoruz ve yadırgamıyoruz. Diyelim ki, bu münferid misâller sistem üzerinde tesirli değildir fakat dilimizde hemzeli ve ayınlı o kadar çok kelime var ki, bunları belirtemeyen bir alfabe yalnız fonetiği değil, mânâya altüst ediyor. Misâller pek çok, fakat saymağa yerim yok!

BİR CEVAP
(Prof. MEHMED KAPLAN'A)

Türk Dili'nin geçen sayısında Mehmet Kaplan'ın Agâh Sırrı Levend'e hitabeden bir mektubu, Türk Dil Kurumu'na yöneltilen bazı tenkitlerden sonra, benim dile ait fikirlerimle son romınımın ilk 50 sayfasındaki birçok kelimeler arasında tezat bulunduğu iddiasını taşıyor. "Türk Dili"nin çıkan sayılarındaki yazılarımız ve Kurum'un çeşitli yayınları sayın Mehmet Kaplan'ın tenkitlerine verilmesi gereken cevaplarla dolu olduğu için, bunları tekrarlamağa şimdilik lüzum görmüyorum. Romanımdan aldığı Arapça ve Farsça kelimeleri, en doğru karşılıklarını bulmadıkça, bugün de bütün günlük yazılarımda ve makalelerimde kullanmağa devam etmekteyim ve edeceğim. Fakat bu kullanış, benim o kelimelerin öz Türkçe karşılıklarını aramak yolundaki isteğimle neden tezat halinde olsun? Ne Türk Dil Kurumu, ne de ben Türkçede bugün yaşıyan bütün yabancı kelimelerin bir çırpıda elenebileceği iddiasındayız. Amacımız topyekûn bir yabancı kelime katliâmı değil,dilimizin ek ve kök imkânlarından faydalanarak ona mümkün olduğu kadar fazla sayıda öz Türkçe söz kazandırmaktır.

Son romanımın ilk 50 sayfasında Arapça ve Farsça kelimeler aramak zahmetine katlanan Sayın Mehmet Kaplan,pek iyi bildiğinden şüphe etmediğim bir noktayı da unutmuş görünüyor. Bir romancı, kah-

ramanlarını düşündürür, konuşturur veya onların bakışıyle hâdiseleri süzerken, kendisinin değil onların kelimelerini kullanmak zorundadır. Bu basit kaidenin misalleriyle kimseyi yormak istemem. Romanlarımdaki kahramanlarımın işledikleri cinayetlerden beni sorguya çekmekle, kullandıkları dilin sorumunu bana yüklemek arasında fark yoktur. Hem romanlarımda misal aramağa ne hacet? Bütün yazılarımda ve şu satırlarda da ben birçok yabancı kelime kullanmaktayım. Gerçek ve ülkü ayrı ayrı şeylerdir. Gerçeğin böyle olması, ülkümün başka türlü olmasına engel midir? O amaca doğru yürüyüşün ritminde ben aceleci değilim ve yeni kelimelerin de kendilerine göre bir hazım dönemi olduğunu sanıyorum. Ayrıca, yüzde yüz özleşmenin imkânsızlığını da bilenlerdenim. Hiçbir yazımda böyle mutlak bir pürizmin savcılığını yapmadım. Nisbî bir dünyada mutlak özleyişi, insanın sadece tanrısal bir prensipe umutsuz hasretini ve sınırsız hayranlığını ifade eder.

BU NE BİÇİM HUKUK DİLİ (İSMET SUNGURBEY'E)

İstanbul Barosu Dergisinin No. 2,3, Mart, Nisan sayısında İsmet Sungurbey adında bir Doçentin hukukî bir incelemesi yayınlanmış.

Bir parçasını aşağıya aldığım satırları okurken, Allahtan size sabır dilerim.

Yarkıncı (Şikâyetçi) 1750 sayılı taşınmazının (gayrimenkulünün) parçalanmamış bir birlikte eğelik (müşterek mülkiyet) payım üzerindeki konutla (mesken) birlikte (x) e sattığında öyle koşutlar (şartlar) bölümünde (a) ile (b) altında (a) ya ve (b) birlikte egelik payının bu kezki eğesinin kendi başına yaralanmanın kendi başına bacın borcu olacağı, bundan başka (c) altında bunun dışında yaralanma birlikte eğelik çerçevesi için ortaklaşa olacağı son olarak da el altından (a), (b) (c) (altında) kurulan törel (hukukî) ilşiği katlandırım diye 750 sayılı taşınmazcı şöyle yamlanacağı (tescil edileceği) bildirilmiştir.

Üniversitede bu dille öğretim yaptığı bize bildirilen sayın Doçentin hatalarına işaret edelim.

1) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinde, mahkemelerimizde ve adlî makamlarımızda böyle bir hukuk dili olmadığına göre, bir öğretim üyesinin resmen ve umumiyetle kabul edilmemiş bir dille ders vermesi kanun ve hukuk teamüllerine aykırıdır.

2) Bu yazıda kullanılan terimlerin çoğu mâna bakımından yanlıştır. Meselâ şart koşmak halindeki

(koşmaktan) üretilen (koşut) kelimesini (şart) mânasında kullanmak saçmadır,(koşmak) mastarı, hiç bir mâna inceliğiyle (şart ifade etmez. Ancak (şart) kelimesiyle beraber kullanıldığı takdirde (ileri sürmek) mânasına gelir. Dil kurumunun sözlüğünde (koşuk) paralel, muvazi karşılığı olarak vardır. (Şart) mânası hiç bir lûgatte yoktur. Bir Hukuk Doçentinin dil konusunda icatlara kalkması ihtisasa aykırıdır.

3) Hukuk dili kanunlara bağlı bütün insan haklarını ifade sistemidir. İlmî prezisyon (ölçülü vüzuh) onun en başta gelen şartıdır. Mânada tereddüde sebep olan en küçük fark veya kaypaklık büyük hakların kaybına de sebep olur.

4) Bir ilim adamı, ilim dili haline gelmemiş terimleri kullanmanın ilme aykırı bir hareket olduğunu bilmek zorundadır. Bilmezse meslek çerçevesini ve münevver efkârı incitir. Nitekim, adı geçen sayın Doçentin bu yazıları Baro muhitinde, avukatlarımız arasında fena bir tesir bırakmıştır. Bunu, bize yapılan müracaatlardan anladık. Hukuk öğrencileri de fakülte derslerinde bu dil ikiliği ve anarşisinden huzursuzluk içindedir.

Mesele, Fakülte Dekanını, Profesörler Meclisini ve Rektörlüğü harekete getirmesi lâzım gelen bir ehemmiyet ölçüsündedir.

DOÇENT SUNGURBEY'İN YALANLAMASI

Bay Peyami Safa,

İst. Barosu Dergisinin 32. cildi eki olarak yayınlanan bir çeviriden (ek s. 42 den) aldığınız, Almancasındaki gibi 9 buçuk satırlık bir cümleyi (objektif)inizle(!) şu 18 yerde değiştirip bozarak, baştan aşağı yanlışlarla DOLU, tanınmaz bir duruma sokmuşsunuz.

1) Yakınıcı'yı, yakıncı, 2) Özel koşulları, öyle koşutlar, 3) yada ya, ve 4) her'i, bu, 5) bakımı, bacın, 6) yararlanma'yı, yaralanma, 7) altında'yı el altında, 8) ilişiğini, ilşiği, 9) katlandırımı, katlandırım, 10) taşınmaz'a sözünü, taşinmaza, 11) belirtilmişti'yi, bildirilmiştir. 12) 750 yi 1750 yapmışsınız. Bundan başka: 13) malikinin, 14) inhisarî, 15) hakkı ile sözlerini çıkarıp attığınız gibi 16) böyle uzun bir cümlede pek önemli 7 virgülü de atmış 17) tırnak içindeki iki sözün tırnaklarını çıkarıp, 18) bunları hiç, yalnız bir cümlenin başına koymuşsunuz. Bunların hepsi yalnız bir cümlenin başına getirilir de ondan hayır mı kalır? Kendi sözlerinizde tek dizgi yanlışı olmadığına göre bunlar dizgi yanlışına da verilmez.

Buna dayanarak, sözde benim bir takım yanlışlarım olduğunu ileri sürmeniz, beni suçlandırmanız da gene baştan aşağı gerçeğe aykırıdır. Şöyle ki (Fakül-

tede, muhakemelerimizde böyle bir hukuk dili olmadığına göre bir öğretim üyesinin resmen ve umumiyetle kabul edilmemiş bir dille ders vermesi kanun ve hukuk teamüllerine aykırıdır) diyorsunuz. Oysa ki anayasa Md. 2 ye göre Türkiye Devletinin resmî dili Türkçedir, yoksa Arapça değildir. Gene bu maddeye göre Türkiye Devleti milliyetçi, devrimcidir, yoksa milliyetçiliğe karşıt ya da gelenekçi değildir. Özleşmiş bir dille yazılı olan Üniversiteler kanunu Md. 3'e göre de Üniversitelerin ilk görevi (Öğrencilerini, Türk devriminin ülkülerine bağlı, millî karakter sahibi vatandaşlar olarak yetiştirmek)tir. Gene Üniversiteler kanununun ilk maddesi gereğince öğretim üyeleri gerek öğretimde, gerekse yazılarında öz bakımından olduğu gibi yönetim, biçim, dil bakımlarından da ancak doğruyu araştırıp savunmak bilimsel özgürlüğüne sahip, bununla ödevlidirler de; yoksa, kendi inançlarına aykırı olan çoğunluğun görüşlerine uymak zorunda değillerdir. Öğreti (DOCTRINE Lehre) nin bu çalışmalara getireceği yenilikler uygulamayı da aydınlatıp ona yol gösterir, gitgide uygulamada da benimsenir.

2) (Bu yazıda kullanılan terimlerin çoğu mâna bakımından da yanlıştır) diyorsunuz. Gelgelelim bunu doğru göstermek için verebildiğiniz tek örneği de, söylemediğim bir sözü bana söyleterek uydurmuşsunuz. Diyorsunuz ki meselâ (muvazi anlamına gelen koşut kelimesini şart mânasında kullanmak saçmadır). Oysaki benim şart karşılığı olarak bu koşut sözünü değil, gittikçe özleşen kültür dilimizde son yıllarda benimsenip yerleşmiş olan (koşul) sözünü kullandım.

3) (Bir hukuk doçentinin dili konusunda icatlara kalkması ihtisasa (ihtisas - uzmanlık) diyeceğinize, (ihtisas - duyma) demişsiniz) aykırıdır) diyorsunuz. Beni, ülkede dil konusunda en üstün uzmanlığı olan Türk dil Kurumunun yayınladığı sözlüklere, dergilere

bakarak Arapça sözlerin karşılıklarını bulup kullandığıma göre, uzmanlığa aykırılık değil,tam saygı gösteriyorum. Buna karşılık, sizin yazınız gerek dil, gerek hukuk konularında uzmanlığa tam aykırılık örneğidir.

4) (İlmî prezisyon hukuk dilinin en başta gelen şartlarıdır.) diyorsunuz. Türk gençleri için Arapça terimlerin mi, yoksa Türkçe terimlerin mi açık seçik olduğunu, sağduyusu olanlar söylesin. Bakınız ihtisas'ın uzmanlık mı, duyma mı olduğunu siz bile seçememişsiniz.

5) (Bir ilim adamı, ilim dili haline gelmemiş terimleri kullanmanın ilme aykırı olduğunu bilmek zorundadır. Bilmezse meslek çerçevesini (çevresi diyeceğinize, (çerçevesi) demişsiniz) incitir) diyorsunuz. Oysa ki bir terimin bilim diline girebilmesi için onu ilk olarak bir bilginin kullanması gerektiği apaçıktır. Bunda, bilime hiç bir aykırılık olmayıp, bütün bilim dilleri böyle kurulmuş, yenilenmiş, özleşmiş, zenginleşmiştir. Siz (Sayın doçentin bu yazıları avukatlarımız arasında fena tesir bırakmıştır.) diyorsunuz ki, buna karşı, aydın düşünceli değerli avukatlarımız, dokuz yıldan beri Baro Dergisinde yayınlanan bilimsel çalışmalarını, öz bakımından olduğu gibi biçim ile dil bakımından da övdüklerini açıklamak zorundayım.

6) (Öğrenciler de derslerde bu dil ikiliğinden ve anarşisinden huzursuzluk içerisindedirler) yolundaki sözlerinizi de öğrencilerim, ertesi günü aşağı yukarı oybirliği ile 25.4.1959 günü Dünya gazetesinde yayınlanan bir bildiriyle yalanlamışlar, (devrimci davranışımı benimseyip desteklediklerini) bildirmişlerdir. Sizin dil ikiliği dediğiniz, gerçekte ise yüz yıldan beri süregelen bu savaşa son vermenin Arapça sözlere sarılıp Türkçe sözleri atmak olmasa gerektir. Şunu da belirteyim ki bu yazınızla, Türkdili Dergisi 1951 S. 136/137 de savunduklarınızın tam tersini söylemekte-

siniz.

7) Bu sebeplerden dolayı, (mesele, Dekanı, Profesörler Meclisini ve Rektörlüğü harekete getirmesi lâzım gelen bir ehemmiyet ölçüsündedir) diye, dil devrimini hukuk dilinde de savunmamı, Üniversite ile Fakültenin değerbilir yöneticilerine suç gibi göstermeğe yeltenmeniz de boşunadır. Ben, milliyetçi, devrimci Türkiyenin özgür Üniversitelerinden birinin devrime inanmış bir öğretim üyesi olarak, bundan sonra da yukarıda nedenli yalan yanlış, haksız olduğunu gösterdiğim böyle suçlamalardan hiç çekinmeden, yılmadan öğrencilerimi Türk devriminin ülkülerine bağlı, ulusal karakter sahibi yurttaşlar olarak yetiştirmek, böylece dil devrimini hukuk dilinde de savunmak ödevimi yapacağım.

İst. Üniversitesinde
Medenî Hukuk Doçenti
Dr. İsmet Sungurbey
İmza

BİR DOÇENT'İN TEKZİBİ ÜZERİNE (İSMET SUNGURBEY'E)

Dün bu sütunda bir hukuk doçentimizin tekzibi çıktı. Baro dergisinde yayınladığı bir yazıdan aldığım parçadaki kelime hatalarını belirttikten sonra, büyük bir halk ve aydın çoğunluğunun kullanmadığı ve bazı uydurma kelimeleri Dil Kurumunun sözlüğünde bile bulunmayan dili Türkçe diye ileriye süren bu tekzip, esasa ait iddialarımızdaki hakikati meydana çıkarmaktan başka bir şey yapmamıştır. Belirtilen kelime yanlışları, bize telefonla verilen acayip metnin kaydı sırasında bazı harflerin yanlış duyulmuş olmasından ve asılları hiç bir sözlükte bulunmayan uydurma kelimeleri musahhih arkadaşlarımızın düzeltmeğe imkân bulamadıklarından ileri gelmiştir. Fakat bu yanlışlar esası değiştirmez: "yakınıcı" kelimesi "yakıncı", "koşul" kelimesi "koşut" olmuş, farkı yoktur. Çünkü bu kelimeler, her iki şekillerinde de sözlüklerimizde yer almazlar. Bazı virgüllerin konmamış ve bazı edatların da yanlış kaydedilmiş olması, bahis mevzuu uzun cümlenin nahvî yapısını bozmamış olsaydı da, mânası bilinmeyen uydurma kelimeler cümleye hiç bir mâna kazandıramazdı.

Tekzibi yollayan doçent, hukuk fakültelerimizde kullanılmayan bu uydarma hukuk dilini müdafaa için şöyle diyor:

"Anayasa, md. 2'ye göre Türkiye Devletinin resmî dili Türkçedir; yoksa Arapça değildir. Yine bu

maddeye göre Türkiye Devleti milliyetçidir, devrimcidir; yoksa milliyetçiliğe karşı ya da gelenekçi değildir" ilâh...

Şu dört cümlenin içindeki hatalar, hukuk doçentinin hukuk, dil, milliyetçilik ve inkılâpçılık anlayışının ne çürük temellere dayandığını göstermeğe yeter:

1. Türkçe, dünyanın istisnasız her dili gibi mürekkeb (yâni başka dillerden alınmış kelimelerden mürekkeb) bir dildir. Yer yüzünde tamamiyle saf bir dil gösterilemez.

2. Bir dilin içinde yabancı köklerden gelen kelimeler bulunması o dilin bir devlet dili olmasına mâni değildir: İngilizcenin yüzde sekseni yabancı kelimelerdir ve bu yabancı kelimeleri ihtiva eden İngiliz dili, İngiltere Devletinin dilidir. Almanca, Fransızca, İtalyanca ilâh.. diller de böyledir.

3. Dil milliyetçiliği, bir milletin yaşayan dilini yaşatmaktır. Halk ve aydın dilinde kullanılmayan hiç bir sözlükte mevcut olmayan, kaideye ve şiveye aykırı, mânasız ve uydurma kelimelerden mürekkeb bir dili yaşatmak değildir. Dil ırkçılığı hiç değildir.

4. Devrimcilik, bir dili devirip yerine bir milletin kullanmadığı uydurma bir dili getirmek değildir.

5. Milliyetçilik millî geleneklere dayanır. Geleneği olmayan milliyetçilik yoktur. Çünkü gelenek bir milletin geçmişinden bugüne canlı bir şekilde, sözle, yazı ile veya hareket tarzı ile intikal eden müşterek inanç ve duygulardır. Geleneksiz milliyetçilik değil, millet bile yoktur.

6. Gelenekçilik ne milliyetçiliğe, ne de inkılâpçılığa aykırıdır. Çünkü inkılâp canlı gelenekleri değil, müstehase (fosil) haline gelmiş sosyal müesseseleri değiştirmektir.

7. Anayasa Türkçesinde Arapça ve Farsça kelimeler çoktur. Demek Anayasamızın istediği Türkçe

budur.

Bu doçent "İhtisas" kelimesinin ayni zamanda "duyma" manasına geldiğini de kaydediyor ve benim bu kelimeyi kullanmama da sataşıyor. Türkçeyi hiç bilmediği anlaşılan bu zâta, eski alfabede "sat", "sin" harfleriyle yazılan bu iki kelimenin aynı olmadığını bildirelim. Yeni harflerle bu iki kelimeyi ayırmak için birinin "ihtısas", öbürünün "ihtisas" şeklinde yazılması doğru olur. Fakat bu farka umumiyetle riayet edilmiyor.

Dâvanın esası, üniversitelerimizde, gençlere, mânalarını sözlüklerde bile bulamadıkları uydurma kelimelerden mürekkeb bir dille öğretim yapmanın hiç bir bakımdan doğru olmadığıdır. Bu uydurma kelimeler bazı sözlüklerde bulunsa bile (ki doçentin kullandıklarının çoğu yoktur), üniversite öğrencileri bir metni anlamak için ikide bir sözlüğe başvururlarsa, zaten anlaşılması zor olan ilmî metinlerin bütününü kavrayamaz, yorulur ve boşuna zaman kaybına uğrarlar.

Kaldı ki, hukuk otoritelerinin eserlerinde, kanunlarımızda, hukuk profesörlerinin ders takrirlerinde, mahkeme karar ve ilâmlarında, adlî muamele ve muhaberelerin hiç birinde bu doçentin kullandığı hukuk dili yer almamıştır.

Üniversitelerimiz bu dâvaya el koymazlarsa, Maarif Vekâletinin haklı müdahalesini dâvet etmiş olacaklardır.

Manchester Guardian'a cevap

MANCHESTER Guardian gazetesi, Kıbrıs dâvasında Yunan tezini desteklemenin zarurî neticesinden başka bir şey olmayan mantıksızlıkları, İngilizlere has bir soğukkanlı istihzanın sisiyle perdeleyen bir makalesinde bana hücum etti. Bu yazının tercümesini dünkü Milliyet'te okudunz.

❐ ❐ ❐

Manchester Guardian gazetesinin itirazlarını hülâsa edelim:

1. Kıbrıs Anadolu'nun jeopolitik bir devamı ise, Kanada Birleşik Amerika'nın, Hollanda da Almanya'nın jeopolitik bir parçasıdır.

2. Kıbrıs Rumları karışık bir ırk ise Avrupa'nın bütün ırkları da karışıktır.

3. Yunanistan kendisinden beş misli fazla nüfusa sâhip Türkiye'ye karşı nasıl emperyalist bir politika güdebilir?

4. Bay Safa vaktiyle Osmanlı, şimdi Yunan idaresinde bulunan bütün toprakları geriye alıp Osmanlı İmparatorluğunun yeniden kurulmasını isteyebilir.

5. Her memlekette bay Safa gibi azgın adamlar vardır, fakat bunların düşünceleri elçilik bültenlerinde yer almaz.

□ □ □

Şimdi bu iddiaları teker teker cevaplandıralım:

1. Kıbrıs, Kanada ve Hollanda ile mukayese edilemez.Çünkü:

a) Kıbrıs bir ada, Kanada ve Hollanda koskoca iki memlekettir.

b) Kıbrıs Anadolu'nun hem jeolojik, hem de jeopolitik devamıdır. Jeolojik devamıdır: Çünkü üçüncü jeolojik devrede Anadolu'dan kopmuştur. Jeopolitik devamıdır: Çünkü asırlarca Türk idaresi altında yaşamıştır. Kanada, Amerika'nın sâdece kıt'a olarak jeolojik devamıdır. Jeopolitik bakımdan Birleşik Amerika ile hiçbir alâkası yoktur. Birleşik Amerika'nın Kanada üzerinde hiçbir iddiası olmadığı gibi. Bilâkis Kıbrıs'ta Türkler ve Kanada'da İngilizler asırlardanberi hâkimiyetlerini devam ettirmişlerdir.

c) İngiliz Müstemleke Nâzırı Lenox Boyd, Avam Kamarasında, Türklerin Kıbrıs üzerindeki haklarını belirtirken, adanın jeopolitik olarak Türkiye'ye bağlı olduğunu resmen ifade etmiştir. (yâni bu iddia sâdece bir azgın Türk muharririne ait değildir).

2. Üniversite gazetesindeki makalemde ben sâdece Kıbrıs Rumlarının karışık bir ırktan olduklarını belirtmekle kalmadım; Kıbrıs'taki Hıristiyan kavimlerin hiçbir zaman Yunan tâbiiyetinde bulunmadıklarını, hukukî bakımdan Yunanlı olmadıklarını da yazdım. Manchester Guardian gazetesi fikri tamamlayan bu satırları almamış, düşünceyi sakat ve yarım bırakmış.

3. Bir milletin nüfusça azlığı büyük emperyalist emeller beslemesine mâni değildir. Bu emperyalizmin adını bizzat Yunanlılar koymuşlardır: Megalo-idea. Bu emperyalizmin ihtiras sahası bugün Türk topraklarının büyük bir kısmını teşkil eden bütün Bizans topraklarıdır.

4. Osmanlı İmparatorluğunu ihyâ etmek sev-

dasında değilim. Kendilerini bu imparatorluğun tarihî mirasçısı farzeden Yunan emperyalizmi ve istilâ hırsı, İngiltere'nin himayesinde, İzmir'i işgal etmek ve Sakarya'ya kadar yürümek deliliğine kapıldı. O zaman tarihin ve coğrafyanın realitelerini Yunanlılara ve İngilizlere öğretmek vazifesi Türk ordusuna düşmüştü. En büyük temennimiz, aynı dersi vermeğe mecbur olmamaktır.

5. Kıbrıs hakkında kendi fikirlerinden ziyade tarihin ve coğrafyanın söylediklerini tekrarlayan bir Türk muharriri hakkında İngiliz gazetesinin kullandığı "azgın" sıfatı herhalde yazı işlerinin gözünden kaçmıştır. Çünkü Manchester Guardian ailesinde terbiyeden mahrum bir muharririn bir kişiden fazla olmadığını farzetmeyi, münakaşa edebini bilmeyen iki veya daha fazla muharrir bulunduğunu tahmin etmeğe tercih etmek isterim.

Milliyet, 18.7.1957

Karanlık adamın maskesi düştü!
(PANDİT NEHRU'YA)

GEÇEN gün, burada, Keşmir mesalesinden bahsederken, Hindistan Başvekili Nehru'nun barış ve hürriyet dâvasında samimî olup olmadığını, Güvenlik Konseyinin vereceği karar karşısındaki hareket tarzından anlayacağımızı yazmıştım.

Güvenlik Konseyi Keşmir'de halkın reyine müracaat edilmesine karar verdi. Nehru da bunu dinlemedi ve halkının yüzde yetmiş yedisi Müslüman olan Keşmir'i ilhak etti.

Bâzı nutuklar vardır ki söylenmez, hareketle ifade edilir. Keşmir'in ilhakı ile de, Hindistan Başvekili bütün dünyaya şunları söylemiş oluyor:

- Ben, Hindistan'ın karanlık Başvekili Pandit Nehru, artık yüzümdeki maskeyi atıyor ve cihanın karşısına gerçek hüviyet ve şahsiyetimle çıkıyorum. Bugüne kadar, dünyanın bütün anlaşmazlıklarında arabulucu rolünü oynadım. Bütün kuvvet darbelerini,tek taraflı hareketleri, zorbalıkları ayıpladım, her meselenin Birleşmiş Milletlere müracaat yoluyla halledilmesine taraftar göründüm. Yalnız, gizli dostum Rusya'nın Macaristan'daki haydutluğunu ve kahpeliğini evvelâ görmemezlikten geldim, fakat İngiltere ile Fransa'nın Mısır'a karşı giriştiği askerî hareketi takbih ettim. O zaman maskem yüzümde sallandı. Düşmek üzere idi. Onu biraz daha muhafaza edebilmek için, Rus dostuma bir göz kırptıktan sonra,

Macar fâciasını da yarım ağızla protesto eder gibi yaptım.

Nihayet Keşmir dâvası geldi çattı. Pakistan'ı uzun yıllar boyunca oyalamak ve bir plebisitten kaçmak için kullandığım bahânelerin hepsi tükenmişti. Güvenlik Konseyi ikinci defa meseleye el atıp da plebisit kararı verince, maskemi muhafaza etmek imkânsızlığını anladım. Hiç bir kaçamak yolu kalmamıştı. Maskemi attım ve Keşmir'i ilhak ettim.

Şimdi hakikî çehrem dünyanın gözleri önündedir: Ben, Hindistan Başvekili Pandit Nehru, ne Birleşmiş Milletler, ne hak, ne adalet, ne barış, ne de hürriyet tanıyorum. Yıllar yılı hür dünyayı aldattım ve oyaladım. Ben üstadlarım Sovyetler gibi zülum, hile, kan ve istibdad adamıyım. Kılıcımı çektim ve sallıyorum. Bana yaklaşanın vay hâline! Eğer beni gerçek hüviyetim içinde görmeyip de hâlâ hak, hürriyet, adalet ve barış için söyleyeceğim yalanlara inanacak ahmaklar kalmışsa, onlara da benden bir şeytanî kahkaha!

İşte en büyük hakikat budur ve bundan başka ne söylersem yalandır; hakkın başını uçurmak ve dünyayı kana boyamak içindir!

TOPUNA BİRDEN CEVAP

❐ İftiralar karşısında tahrikçilerin topuna cevap

İftiralar karşısında tahrikçilerin topuna cevap:

Kızıllar azdılar, kaşınıyorlar! - Memleketin bu en nazik günlerinde ortalığı tahrik ve propaganda heyecanına sürükleyen bu kışkırtıcıların mahiyetlerini Peyami Safa'nın aşağıdaki makalesi bütün vesikalar ile ortaya koyuyor.

On beş gün kadar evvel gazetedeki arkadaşlar bana "En büyük tehlike" adını taşıyan bir broşür gösterdiler ve içinde şahsıma da hücumlar olduğunu söylediler. Bu küçük kitabın imzasına baktım: F.Erkman. Ne fikir, ne san'at, ne basın çevrelerinde hiç kimsenin tanımadığı bir isim. Sayfaları çevirdim ve sezdim: On beş, yirmi senedenberi gizli bir teşkilât tarafından çıkarılan ve muharrirlerinin çoğu bugün komünizm tahrikçiliği yüzünden hapishanelerde ve sürgünlerde bulunan propaganda broşürlerinden biri daha! Hep aynı taktik ve hile: Türk vatanperverlerine ve milliyetçilerine küfür ve iftira. Kendi tâbir ve tâbiyelerine göre burjuva Türk cemiyetinde ihtilâl hareketinin zeminini hazırlamak için, evvelâ, ölü ve diri ne kadar şahsiyet ve otorite varsa hepsini gençlik ve halk nazarında lekelemek teşebbüsü.

M. Zekeriya'nın Resimli Ay mecmuasında Nazım Hikmet'in "Putları yıkıyoruz" serlevhası ile

Abdülhak Hâmit'ten Mehmet Emin'e kadar her şöhrete karşı yaptığı hücumlardan başlayarak Namık Kemal'e, Mehmet Akif'e, Ziya Gökalp'a, Hüseyin Cahid'e, başkalarına ve bana karşı yüzlerce broşür halinde devam eden küfür ve iftira zincirinin son halkası bu kitaptı. Sayfalarını şöyle bir karıştırdım: Ziya Gökalp'la beraber bütün Türkocağı ve Türk Yurdu mensuplarını Kayser Vilhelm'in ajanları gibi göstermekten tutunuz, benim Hitler'in sesine meftun olduğumu ve o nutuk söylerken "Aman Allahım, ne güzel ses!" diye şırakkadak düşüp bayıldığımı yazmıya kadar giden bir hezeyan ve iftira sağanağı. Daha birçok muharrirlerin makalelerinden yarım, eksik cümleler alınmış, kelimeleri ve manâları tahrif olunmuş, halka bunların "Hitlerci, ırkçı ve harpçı" olduğu kanaati verilmiye uğraşılmış.

Birkaç gün sonra tanıdıklarım ve dostlarım haber verdiler ki bu kitap lise talebelerine, evlere bedava dağıtılmaya da başlanmış. Kitabı yazan İstanbul elektrik idaresinde az maaşlı bir memur olduğu için böyle bir fedakârlığı nasıl yapabildiğini fazla düşünmeye lüzum yoktur. Nitekim Türk polisinin de bu tahrikçi müfteriyi yakaladığını ve sorguya çekmiye başladığını haber aldık.

Nihayet hep o mahut M. Zekeriya'nın Tan gazetesinde, üç gün evvel, büyük serlevhalarla ve üç sütun yazıyla bu broşürü metheden bir makale çıktığını da görünce F.Erkman isimli tahrikçinin mahiyeti ve kendisine havale edilen rol hakkında zerre kadar şüphem kalmadı.

O Tan gazetesi ki daha üç gün evvel bütün memleket matbuatının Plevne Kahramanı Gazi Osman Paşa için yapılan töreni birinci sayfalarında resimlerle ve uzun yazılarla haber vermesine mukabil, üçüncü sayfasında dört beş satır yazıp geçivermiştir; o Tan

gazetesi ki her gün Antel imzasile son zamanlara kadar yazıları çıkan başlıca muharrirlerinden biri Sadrettin Celâl Antel, vaktile "Aydınlık" isimli komünist mecmuasının kuruculanından biridir ve İstiklâl Mahkemesinde komünistlik tahrikçiliğinden mahkûm olmuştur; o Tan gazetesi ki sahiplerinin canciğer dostu ve ideal arkadaşı Nazım Hikmet, Türk ordusunu kışkırtma suçundan hapistedir; o Tan gazetesi ki fıkra muharriri komünist Naci Sadullah vatanî vazifesini yapmak istemiyerek askerden kaçtığı için hem ordu, hem de emniyet kuvvetleri tarafından hâlâ aranmaktadır; o Tan gazetesi ki yardakçı muharrirlerinden Dino kardeşler yine komünizm tahrikçiliği yüzünden sürgünde ve hapistedirler; o Tan gazetesi ki vaktile romanını neşrettiği bir başka muharrir de yine komünizm propagandası yüzünden Anadolu hapishanelerinden birindedir. Bütün bu komünist sabıkalılarının Tan gazetesinde toplanmaları bir tesadüf müdür? Fakat geri kalan Anteller, Sabiha ve Zekeriyalar meş'um faaliyetlerine açıkça devam ediyorlar.

Okadar açıkça ki, bu faaliyetin izlerini Tan gazetesinin sayılarında ikide bir görürsünüz. Binlerce misalinden yalnız birincisini ve sonuncusunu ibretle gözleriniz önüne koyayım:

Tan gazetesinin 15 Haziran 1943 tarihli nüshasında "Hep bu topraktan" mecmuasına dair imzasız, yâni gazete namına yazılmış bir makale var. Muharrir bu harpten sonra "burjuva demokrasisinin" yıkılacağını müjdeliyor. Devrilecek olan dünya emperyalizmi yerine hangi rejim gelecek? Tan gazetesi, "Hep Bu Topraktan" mecmuasının teşkilât sistemlerini methettiği Sovyet ve Hitler rejimleri arasında mukayese yaparak aynen şunları yazıyor:

"Sovyetlerin ve Hitler Almanyasının misallerinden kuvvet almak için ortada hiçbir sebep yoktur.

Bunlar birbirine hiç benzemiyen, biri (yani Sovyetler rejimi) cihanşümûl ehemmiyette ve payidar olacak, diğer arızî sebeplerden doğmuş iki processdir ki, bizim mütevazi şartlarımızla - içtimaî bünyemizde derin tahavvüller olmadıkça - Hiç - bir mukayese unsuru arzetmezler."

Bu satırlar açıkça gösteriyor ki, Tan gazetesine göre Sovyet rejimi hem cihana şamil, hem de payidar olacaktır. Biz henüz "mütevazi", pek zavallı şartlar içindeyiz, içtimaî bünyemizde derin tahavvüller olmadıkça bu büyük inkılâbı anlayamayız. Yani Cumhuriyet inkılâbı içtimaî bünyemizde derin tahavvüller yapmış bir inkılâp sayılamaz; ancak bu tahavvüller olursa - ki Tan gazetesi olmıyacağını temin etmiyor!- bize örnek rejim "Cihanşümul ehemmiyette ve payidar olacak" Sovyetler rejimidir!

Tan gazetesi Hitlerizmi yerin dibine geçirdikten sonra Sovyet rejimini medhede ede bitiremiyor. İşte:

"Sovyetler dünyasında ise, geniş, derin, tekmil insanlığı ilgilendiren temelli bir değişiklik esası üzerinde cemiyetin varlığı yeni baştan kurulmuştur. Memleketin mukadderatını ele alan amele sınıfı bizzat yeni vazifesine uygun birtarzda mütesanit yeni bir millî mevcudiyet yaratmağa muvaffak olmuştur. Sovyet Rusya dahi ilk kuruluş devresinde otarşi yapmamış. Alman ve diğer kapitalist memleketlerin de teknik vasıtalarından istifade etmiştir. Uğrunda emek sarfettiği müşterek millî menfaatlerle ferdî menfaatler arasında tam bir uygunluk bulunduğuna zerre kadar şüphe olmayan bu millî mevcudiyetin (yani Sovyetler Birliğinin) fedakârlıkları harikalar yaratmağa yetmiştir."

Tan gazetesi nihayet Türkiye için de baklayı ağzından çıkarıyor ve biraz yukarıda söylediği gibi "İçtimaî derin tahavvüller olmadıkça" yani Türkiye'de işçi ihtilâli kopmadıkça dâvanın halledilemiyeceğini

açıkça haber veriyor:

"Yukarıda işaret ettiğimiz esas mesele kökünden halledilmedikçe toprağın en elverişli vasıtalarla işletilmesi, aydınların en iyi niyetlerle işe girişmeleri, şimdiye kadar olduğundan daha bereketli neticelere bizi götüreceği şüphelidir."

❐ ❐ ❐

Türkiye'nin tarafsızlık politikası hiçbir devletin iç rejimine hücum ve hakaret etmemize izin vermez. "Türk inkılâbına bakışlar" isimli kitabımda ve diğer bütün yazılarımda belirttiğim gibi dünyanın hiçbir inkılâbı da bize örnek olamaz

Fakat Hitlerciliği yerin dibine batıran ve Sovyet rejimini yedi kat gökyüzüne çıkaran Tan gazetesi ve bütün yardakçıları, "Türkçülük" ve "Hitlercilik" hareketini aynı şey gibi göstermeğe çalışırken bir taşla iki kuş vurmak istiyorlar: Birincisi, bütün Türk milliyetçilerini dışarıdan ilham alıyorlarmış gibi gösterip lekelemek, ikincisi de bilâkis kendilerini hep dışardan ilham alan vatan ve milliyetçilik düşmanlıklarını maskelemek: Meselâ o broşürün muharriri, benim Avrupa'da bir kıta şuuru doğduğunu veya bizim de Avrupalı olduğumuzu belirten yazılarımdan şu neticeyi çıkarıyor:

"Görülüyor ki neticede dönüp dolaşıp bizim de bu harbe, hem de totaliter devletlerle bir safta karışmaklığımız isteniyor."

İkinci dünya harbinin birinci gününden beri bu mevzuda Cumhuriyet'te, Tasviri Efkâr'da ve bütün mecmualarda çıkan yazılarımın istisnasız hepsinde bizim bu harbe girmemize şiddetli muarız olduğumu ve harp kışkırtıcılarına nasıl hücum ettiğimi bütün okuyucular bilir. Buna rağmen kıta şuuru mefhumun-

dan veya biyolojistlerin mücerret harp hakkındaki nazariyelerini izah eden yazılarımdan benim Almanlarla bir safta harbe girmek istediğim neticesini çıkaran adamın yalnız şahsıma değil, Ziya Gökalp'e kadar bütün Türk milliyetçilerine; Türkocaklarına ve Türkçü mecmualara saldırdığı düşünülürse kimlerin emrinde olduğu anlaşılır.

Bu tahrikçiler bir de maskelerinin üstüne "Atatürk" ismini yazmaktan ne usanır, ne utanırlar. Broşürün muharriri de kitabına Atatürk'ün sözlerini aldıktan sonra şöyle yazıyor:

"Bunlar fikir ve iddialarile sadece Kemalizm prensiplerine aleyhtar bir cephe almakla kalmazlar. Irk, kan vesaire gibi hiçbir amelî esasa dayanmıyan safsatalarla yurddaşlık camiamızda zorla ayrılıklar yaratmağa çalışmak suretile Cumhuriyet kanunlarını ve nizamlarını hiçe sayarlar."

Kızıl yuvaları ikide bir polis kordonile sarılan ve çoğu Cumhuriyet kanunlarına aykırı hareket ettiği için hapishanelerde yatmakta olan bu tahrikçilerin Atatürk ve Cumhuriyet isimlerini bir paratoner gibi kullanmak eski hileleridir. Yazılarında daha ziyade işçi ve avam tabakasına hitap ettikleri için, Kemalizmin tarih ve dil tezinin ırk ve kan esasına dayandığını bilmiyen cahilleri kışkırtmak sevdasındadırlar. Yine meselâ çok kişi bilmez ki Türkçülerin safında gösterdikleri Zeki Velidî Türk hars birliğinin muarızlarından biridir ve bilâkis Atatürk'ün kurduğu ve başına geçtiği Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti ise bütün kongrelerinde ve neşriyatında Orta Asya yaylalarının otokton ahalisini "Tek bir ırk manzumesi" halinde teşekkül etmiş ve ona "Başka kandan ve tipten" hiçbir nevi halkın karışmamış olduğu iddiasındadır. İşte Atatürk'e ve Kemalizm'e göre bu ırk Türk ırkı ve bu kan Türk kanıdır.

Zeki Velidî'ye gelince, o bilâkis Türk Tarihini

Tetkik Cemiyeti tarafından büyük Türk camiasında ayrılıklar yapmakla suçlandırılmıştır. Büyük Millet Meclisi İkinci Reisi Şemseddin Günaltay, birinci tarih kongresinde kürsüye gelerek, cemiyet namına ve Atatürk'ün huzurunda aynen şunları söylemiştir:

"Zeki Velidî Beyle Sadri Maksudî Beyin münakaşalarını dinlerken Zeki Velidî Beyin meşum bir rol oynadığı diğer bir kongreyi hatırladım: O kongrede de Zeki Velidî Beyle Sadri Maksudî Bey Türklük dâvası etrafında şiddetle çarpışmışlardı: Çarlık devrildikten sonra Rusya'daki unsurlar kendi millî varlıklarını kurtarmak için mesai sarfederken Türkler de evvelâ Moskova'da, sonra da Ufa'da birer kongre akdetmiş, Türk adı altında bir birlik yapmak teşebbüsünde bulunmuşlardı. Fakat Zeki Velidî Bey Ufa kongresinde Türk namı altında Türk Birliğinin teşekkülüne birinci derecede muarız olmuş, Başkırtları Türk camiasından ayırmıştı. (Yazıklar olsun sesleri). Zeki Velidî Bey millî birlik duygusu ve Türk lehçesi esas olmak üzere bir vahdet yapılmasına, bütün Türk âleminde umumî hars ve lehçe birliğine doğru gidilmesine muhalefet ve mümanaat ederek Rusya Türklerinin lehçeleri ayrı, harsları ayrı, varlıkları ayrı Tatarlar, Başkırtlar, Özbekler, Azerîler gibi... Birçok parçalara bölünmelerine sebep olmuştu.

Acaba Zeki Velidî Bey aynı rolü bu kongrede de mi oynamak istiyor? Fakat emin olsunlar ki bu kongrenin etrafında toplananların dimağlarından milliyet ateşi fışkırıyor. Bu ateşin karşısında her gayret, her teşebbüs erimeğe mahkûmdur. (Sürekli ve şiddetli alkışlar).

Bu satırları birinci tarih kongresi zabıtlarını ihtiva eden cildin tam 400 üncü sayfasından aynen aldım. Kemalizmin ırk ve kan temeline dayandığını gösteren vesikalar sayısızdır. Kan prensibini safsata gibi

göstermeğe çalışanlara Başvekilimiz Saracoğlu'nun Meclis'teki şu sözlerini hatırlatırım:

"Biz Türk'üz, Türkçüyüz ve daima Türkçü kalacağız (Bravo sesleri, şiddetli alkışlar). Bizim için Türkçülük bir kan meselesi olduğu kadar, lâakal o kadar bir vicdan ve kültür meselesidir. Biz azalan ve azaltan Türkçü değil, çoğalan ve çoğaltan Türkçüyüz ve her zaman bu istikamette çalışacağız. (Bravo sesleri, al-kışlar).

Bu da yetişmezse, Atatürk'ün şu meşhur sözünü gözlerine sokarım:

"Efendiler! Bu vesile ile muhterem milletime şunu tavsiye ederim ki, sinesinde yetiştirerek başının üstüne kadar çıkaracağı adamların kanındaki, vicdanındaki cevheri aslîyi çok iyi tahlil etmek dikkatinden bir an feragat etmesin!"

Bu satırlar Atatürk'ün nutkunun Arap harflerile basılan nüshasının 376 ncı sahifesindedir ve Türk gençliğine hitap ederek biten bu tarihî vesikanın son cümlesi yeni asil ve öz Türk kanına güveniyor:

"Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur."

Bu kan, kızıl tahrikçi ve kızıl Tancıların dünya ihtilâli hesabına boşaltıp son damlasına varıncaya kadar kurutmağa çabaladıkları ebedî ve halis Türk kanıdır!

ISBN: 975 - 451 - 012 - 1